

T.C.

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI

**OKUL ÖNCESİ DURUMSAL ÖZ DÜZENLEME PROGRAMI (PRSIST)
ÇERÇEVESİNDE GERÇEKLEŞTİRİLEN ONLİNE EĞİTİMİN OKUL
ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN ÖZ DÜZENLEMeye DAİR BİLGİ,
İNANÇ VE BECERİLERİNE ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BETÜL ATMACA

DANIŞMAN

DOÇ. DR. HATİCE GÖZDE ERTÜRK KARA

AKSARAY 2023

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI

**OKUL ÖNCESİ DURUMSAL ÖZ DÜZENLEME PROGRAMI (PRSIST)
ÇERÇEVESİNDE GERÇEKLEŞTİRİLEN ONLINE EĞİTİMİN OKUL
ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN ÖZ DÜZENLEMeye DAİR BİLGİ,
İNANÇ VE BECERİLERİNE ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BETÜL ATMACA

DANIŞMAN
DOÇ. DR. HATİCE GÖZDE ERTÜRK KARA

AKSARAY 2023

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren (....) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı: Betül

Soyadı: ATMACA

Bölümü: Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı

İmza:

Teslim tarihi:

TEZİN

Türkçe Adı: Okul Öncesi Durumsal Öz düzenleme Programı (PRSIST) Çerçevesinde Gerçekleştirilen Online Eğitimin Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz düzenlemeye Dair Bilgi, İnanç ve Becerilerine Etkisinin Değerlendirilmesi

İngilizce Adı: Evaluation of the Effect of Online Education Conducted within the Framework of Preschool Situational Self-regulation Program (PRSIST) on Preschool Teachers' Knowledge, Beliefs and Skills regarding Self-regulation

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Betül ATMACA

İmza:

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
JÜRİ ONAY SAYFASI

Betül ATMACA tarafından hazırlanan“ Okul Öncesi Durumsal Öz düzenleme Programı (PRSIST) Çerçevesinde Gerçekleştirilen Online Eğitimin Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz düzenlemeye Dair Bilgi, İnanç ve Becerilerine Etkisinin Değerlendirilmesi ”başlıklı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Aksaray Üniversitesi Temel Eğitim Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

İMZA

Danışman: Doç. Dr. Hatice Gözde ERTÜRK KARA
(Temel Eğitim Anabilim Dalı, Kocaeli Üniversitesi)

.....

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Gülsüm AKYOL
(Temel Eğitim Anabilim Dalı, Aksaray Üniversitesi)

.....

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Emine Hande AYDOS
(Temel Eğitim Anabilim Dalı, İstanbul Kültür Üniversitesi)

.....

Tez Savunma Tarihi:14.04.2023

Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun tarih ve
..... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
Doç. Dr. Sevilay USLU DİVANOĞLU

İmza

Sevgili annem, babam ve kardeşime...

TEŞEKKÜR

Beni mesleğime en verimli şekilde hazırlayan, lisans eğitimim boyunca değerli bilgileri ile destekleyen, Yüksek lisans eğitimim için ilham olan örnek aldığım, 6 yıldır birlikte çalıştığım ve çalışmaktan zevk aldığım; sadece bir hoca değil her zaman çok daha fazlası olan sevecen, güler yüzlü, cömert; kıymetli bilgileri ile yolumu aydınlatan çok değerli danışmanım ve her anlamda hocam Doç. Dr. H. Gözde ERTÜRK KARA'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Mutluluğunuz ve başarılarınız daim olsun.

Lisans eğitimimden bu yana her konuda yol gösteren, bilgilerine ve tecrübesine sonsuz güvendiğim, yüksek lisans eğitimime çok büyük katkısı olan, beni her yönden besleyen çok değerli, çok yakın hissettiğim sevgili ve saygıdeğer hocam Prof. Dr. Muhammed SARI'ya ne kadar teşekkür etsem az. Sizin gibi bir değere sahip olduğum için çok şanslıyım, yolunuz hep aydın ve çiçekli olsun.

Tez savunma komitesi'nde yer alan Dr. Öğr. Üyesi Gülsüm AKYOL ve Dr.Öğr. Üyesi Emine Hande AYDOS hocalarıma gerek lisans eğitimimde gerek yüksek lisans eğitimimde verdikleri kıymetli düşüncelerinden ve akademik desteklerinden dolayı çok teşekkür ederim.

Tez sürecimde Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Araç Seti (PRSIST)'ni Türkçe 'ye uyarlamamda bildiklerini cömertlikle ve istekle benimle paylaşan, süreçte ilerlemem de desteğini esirgemeyen, kaliteli bir çeviri yapmamı sağlayarak programı tezimde kullanmama imkân veren değerli meslektaşım, sırdaşım, güzel kalpli dostum Şeyda OKUTAN'a ve tezime bakış açısıyla eksiklikleri görmemi sağlayan, yol gösteren canım arkadaşım Serpil YÜCEDAĞ'a kıymetli dostlukları için çok teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitimim süresince değerli tecrübelerine ne zaman ihtiyaç duysam içtenlikle paylaşan, bilgisine güvendiğim, yüksek lisans arkadaşım, meslektaşım sevgili Yusuf Ertan ELMA'ya çok teşekkür ederim.

Araştırmamın yürütülmesinde, değerli katılımları ve görüşleri ile çok önemli katkılar sunan Hacı Ömer Usluer Anaokulu saygıdeğer kurum yöneticisi ve öğretmenlerine çok teşekkür ediyorum.

Sadece eğitim sürecimde değil, hayatımın her alanında ve her anında desteklerini, sevgilerini, ilgilerini, dualarını esirgemeyen, parçası olmaktan gurur ve mutluluk duyduğum canım ailem... Sabırsızlığımı ve telaşımı tatlı sözleriyle yatıştıran, moral ve motivasyon kaynağım, dualarını hep arkamda hissettiğim güzel kalpli biricik annem Seval ATMACA'ya ve eğitimim için hiçbir zaman hiçbir masraftan kaçınmayan, gücünü hep arkamda hissettiğim, başarılarını örnek aldığım canım babam Avni ATMACA'ya ve en yakın arkadaşım, dostum, küçük ama düşünceleri ve bakış açısı ile büyüklük gösteren canım kardeşim Berkay ATMACA'ya ve desteğini esirgemeyen tüm aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Hep hayatımda olun, güzellikler sizinle olsun...

Ve uzakları yakın eden, hayatımın her alanında “sen yaparsın” larla beni motive eden ve hep yanımdaymış gibi hissettiren; sıkıntılarıımı mizahi yaklaşımı ve hayata olumlu bakış açısıyla alan, yüzümü güldürenim, varlığına şükrettiğim yol arkadaşım Yakup KİTİR’e çok teşekkür ediyorum. Hayatımı güzelleştiriyorsun.

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

OKUL ÖNCESİ DURUMSAL ÖZ DÜZENLEME PROGRAMI
(PRERSIST) ÇERÇEVESİNDE GERÇEKLEŞTİRİLEN ONLINE
EĞİTİMİN OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN ÖZ
DÜZENLEMESİNE DAİR BİLGİ, İNANÇ, BECERİLERİNE ETKİSİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Betül ATMACA, Aksaray 2023

ÖZET

Bu araştırmada, Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Programı (PRERSIST) çerçevesinde gerçekleştirilen online öğretmen eğitiminin, okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin öz düzenleme becerilerine dair bilgi, inanç ve becerileri üzerindeki etkisinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırma, 2021-2022 eğitim öğretim yılında Aksaray'ın resmi bir anaokulunda çalışan 5 okul öncesi öğretmeni ile yapılmıştır. Nitel yöntemde gerçekleştirilen araştırmanın ilk aşamasında Avustralya'da eğitim kurumlarında uygulanan PRERSIST programının Türkçe çevirisi ve uyarlaması yapılmış daha sonra öğretmen ihtiyaç değerlendirme analizi yapılmıştır. Programın uygulama ve değerlendirmesinin gerçekleştirildiği ikinci aşamada ise program etkisinin değerlendirilmesi durum çalışması yönteminde tasarlanmıştır. Veri toplama araçları olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen Öz Düzenlemenin Desteklenmesi Konusunda Öğretmen İhtiyaçları Belirleme Formu, Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenleri İçin Öz Düzenleme Becerileri Görüş Formu, Yansıtıcı Günlük, Öz Düzenleme Becerilerine İlişkin Öğretmen Performansı Değerlendirme Formu, Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Programı (PRERSIST) Çerçevesinde Gerçekleştirilen Online Öğretmen Eğitimi- Öğretmen Görüş Formu kullanılmıştır. Araştırmada, PRERSIST programını

5 hafta boyunca 120 dakikalık oturumlar halinde haftada 1 gün uygulamıştır. Verilerin analizinde tematik analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonunda, online eğitimin öğretmenlerin öz düzenleme becerilerine dair bilgi, inanç ve becerileri üzerinde olumlu katkıları olduğu belirlenmiştir. Araştırma sonuçları ışığında; PRSIST çerçevesinde gerçekleştirilen online eğitimin öğretmenlerin öz düzenleme becerilerine ilişkin bilgi, inanç ve becerilerini desteklemek amacıyla kullanımın yaygınlaştırılması önerilebilir.

Bilim Kodu: 11007

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitimi, öz düzenleme becerileri, okul öncesi durumsal öz düzenleme programı, öğretmen eğitimi, online eğitim.

Sayfa Adedi: 131

Danışman: Doç. Dr. Hatice Gözde ERTÜRK KARA

AKSARAY UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES

**EVALUATION OF THE EFFECT OF ONLINE EDUCATION
CONDUCTED WITHIN THE FRAMEWORK OF PRESCHOOL
SITUATIONAL SELF REGULATION PROGRAM (PRSIST) ON
PRESCHOOL TEACHER’S KNOWLEDGE, BELIEFS AND SKILSS
REGARDING SELF REGULATION**

(M.A. Thesis)

Betül ATMACA, Aksaray 2023

ABSTRACT

In this research, it is aimed to evaluate the effect of online teacher education conducted within the framework of the Preschool Situational Self-Regulation Program (PRSIST) on the knowledge, beliefs, and skills of preschool teachers about self-regulation skills. The research was conducted with 5 preschool teachers working in a formal kindergarten in Aksaray during the 2021-2022 academic year. In the first stage of the qualitative research, a Turkish translation and adaptation of the PRSIST program applied in educational institutions in Australia was made, and then a teacher needs assessment analysis was performed. At the second stage, where the implementation and evaluation of the program is carried out, the evaluation of the program's impact is designed in the case study method. As data collection tools, the Teacher Needs Identification Form for Supporting Self-Regulation developed by the researchers, the Self-Regulation Skills Opinion Form for Preschool Education Teachers, The Reflective Diary, the Teacher Performance Evaluation Form for Self-Regulation Skills, the Online Teacher Education-Teacher Opinion Form Conducted Within the Framework of the Preschool Situational Self-Regulation Program (PRSIST) was used. In the research, he applied the PRSIST program in 120-minute sessions one day a week for five weeks. The thematic analysis method was used in the analysis of the data. As a result, it has been seen that the online education conducted within the framework of PRSIST have made multifaceted and positive contributions to the participating teachers. It is suggested that online education conducted within the framework of PRSIST should be reached more teachers to enhance their knowledge, skills, and beliefs regarding self-regulation skills.

Science Code: 11007

Key Words: Early childhood education, self-regulation skills, preschool situational self regulation program, teacher education, online education.

Page Number: 131

Supervisor: Doç. Dr. Hatice Gözde ERTÜRK KARA

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU.....	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR	v
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ	vii
ÖZET	vii
ABSTRACT.....	ix
İÇİNDEKİLER	xi
TABLolar LİSTESİ.....	xiv
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xv
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xvi
BÖLÜM I.....	17
GİRİŞ.....	17
1.1.Problem Durumu	17
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	19
1.3. Problem Cümlesi:	20
1.3.1. Alt Problemler:.....	20
1.4. Sayıtlar.....	21
1.5. Sınırlılıklar.....	22
1.6. Tanımlar	22
BÖLÜM II	23
ALAN YAZIN/ İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	23
2.1 Öz Düzenleme Kavramı	23
2.2. Öz Düzenlemenin Kuramsal Temelleri	26
2.2.1. Psikanalitik Kuram	26
2.2.2. Davranışçı Kuram	27

2.2.3 Piaget'in Bilişsel Kuramı	27
2.2.4 Sosyal Öğrenme Kuramı.....	28
2.2.5 Sosyo-kültürel Öğrenme Kuramı	28
2.3. Öz Düzenlemenin Boyutları.....	29
2.3.1. Davranış Düzenleme.....	29
2.3.2. Duygu Düzenleme.....	30
2.3.3 Bilişsel Düzenleme	31
2.4. Öz Düzenlemenin Önemi ve Gelişimi	32
2.5. Öz Düzenlemeli Öğrenme Ortamlarının Oluşturulmasında Öğretmenlerin Rolü	34
2.6. İlgili Araştırmalar	36
2.6.1. Türkiye'de Yapılan İlgili Araştırmalar.....	36
2.6.2 Yurtdışında Yapılan İlgili Araştırmalar	39
BÖLÜM III.....	43
YÖNTEM	44
3.1 Araştırmanın Yöntemi	44
3.2 Çalışma Grubu	45
3.3 Veri Toplama Araçları.....	46
3.4 Veri Toplama Süreci	49
3.5 Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Programı (PRSIST).....	52
3.6 Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Programı (PRSIST)'nın Hazırlanması ve Uygulanması.....	57
3.7 Verilerin Analizi	59
BÖLÜM IV.....	62
BULGULAR.....	63
4.1 Öz Düzenlemenin Desteklenmesi Konusunda Öğretmen İhtiyaçları Belirleme Formu'na İlişkin Bulgular.	63
4.2 Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenleri İçin Öz Düzenleme Becerileri Görüş Formu'na İlişkin Bulgular.	65
4.3 Yansıtıcı Günlüklere İlişkin Bulgular.	68

4.4 Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Programı (PRSIST) Çerçevesinde Gerçekleştirilen Öğretmen Eğitimi-Öğretmen Görüş Formu'na İlişkin Bulgular.....	72
4.5.Öz Düzenleme Becerilerine İlişkin Öğretmen Performansı Değerlendirme Formu'na İlişkin Bulgular.....	75
BÖLÜM V	87
TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	87
4.4 Sonuç ve Tartışma.....	87
4.5 Öneriler	97
KAYNAKÇA	99
EKLER	116
EK 1: Etik Kurul İzin Formu.....	117
EK 2: İl Milli Eğitim Anket ve İzin Talebi Valilik İzni	118
EK 3: PRSIST Programı Kullanım İzni	119
EK 4: Veri Toplama Araçları.....	120
EK 5: Eğitim Sunumu Örnek İçerik	125
EK 6: Tez Değerlendirme Formu.....	127

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablolar

Sayfa

Tablo 1.Çalışma Grubundaki Öğretmenlerin Bazı Değişkenlere Göre Frekans Dağılımı ..	45
Tablo 2. Oturumlarda Kullanılan Kaynaklar	63
Tablo 11.Katılımcıların “Öğretmen Performansı Değerlendirme Formuna” İlişkin Veriler	75

ŞEKİLLER LİSTESİ

<u>Sekiller</u>	<u>Sayfa</u>
Şekil 1. Eğitim Sürecinde Veri Toplama Araçlarının Kullanım Sırası.....	47
Şekil 2. PRSIST Hazırlama ve Uygulama Süreci.....	57
Şekil 3. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Düzenlemeyi Desteklemenin Önemine İlişkin İnançları ile İlgili Tema ve Kodlar.....	66
Şekil 4. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Düzenlemeyi Desteklemedeki Rollerine İlişkin İnançları ile İlgili Tema ve Kodlar.....	67
Şekil 5. Birinci Oturumda Okul Öncesi Öğretmenlerinin Oturumlar Sırasında Öğrendikleri Bilgileri Sınıf Uygulamalarına Nasıl Yansıtabilecekleri Konusundaki Görüşleri.....	69
Şekil 6. İkinci Oturumda Okul Öncesi Öğretmenlerinin Oturumlar Sırasında Öğrendikleri Bilgileri Sınıf Uygulamalarına Nasıl Yansıtabilecekleri Konusundaki Görüşleri.....	69
Şekil 7. Üçüncü Oturumda Okul Öncesi Öğretmenlerinin Oturumlar Sırasında Öğrendikleri Bilgileri Sınıf Uygulamalarına Nasıl Yansıtabilecekleri Konusundaki Görüşleri.....	70
Şekil 8. Dördüncü Oturumda Okul Öncesi Öğretmenlerinin Oturumlar Sırasında Öğrendikleri Bilgileri Sınıf Uygulamalarına Nasıl Yansıtabilecekleri Konusundaki Görüşleri.....	71
Şekil 9. Beşinci Oturumda Okul Öncesi Öğretmenlerinin Oturumlar Sırasında Öğrendikleri Bilgileri Sınıf Uygulamalarına Nasıl Yansıtabilecekleri Konusundaki Görüşleri.....	72
Şekil 10. PRSIST Programı Kapsamında Yürütülen Online Eğitime İlişkin Okul Öncesi Öğretmenlerinin Görüşlerine İlişkin Temalar ve Kodlar	73
Şekil 11. Katılımcıların Hikâye Kitabı Örnekleri	79
Şekil 12. Sınıfın Mevcut Fiziksel Ortamının Çocukların Öz Düzenleme Becerilerini Destekleme Durumu.....	85

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

PRSIST: Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Programı

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

Akt: Aktaran

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde, Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Programı (PRSIST) çerçevesinde gerçekleştirilen online eğitimin okul öncesi öğretmenlerinin öz düzenlemeye dair bilgi, inanç ve becerilerine etkisi bağlamında; problem durumu, araştırmanın amacı ve önemi, problem cümlesi, alt problemler, sayıtlılar, sınırlılıklar, tanımlara yer verilecektir.

1.1.Problem Durumu

Nelson Mandela; *“Dünyayı değiştirmek için kullanacağımız en güçlü silah eğitimidir”* diyerek eğitimin etkili bir tanımı yaparken genel anlamıyla eğitim; insanın duygusal, davranışsal, zihinsel olarak sahip olduğu yeteneklerini geliştirmesini ve hayatını devam edebilmesi için gerekli bilgi ve beceriye sahip olması ve bu bilgiyi ve beceriyi etkili şekilde kullanabilmesi olarak tanımlanabilir. Eğitimin ilk ve en önemli basamağından biri olan okul öncesi eğitim ise; Aral, Kandır ve Can Yaşar’a göre (2000) *“çocuğun doğduğu andan ilkokula başladığı güne kadar geçen yılları kapsayan ve çocukların daha sonraki yaşamlarında önemli bir yeri olan, bedensel, psikomotor, sosyal-duygusal, zihinsel ve dil gelişimlerinin büyük ölçüde tamamlandığı, verilen eğitimle kişiliğin şekillendiği gelişim ve eğitim sürecidir”* şeklinde tanımlanmaktadır. Araştırmalar sonucunda okul öncesi eğitimin çocuğun gelişimi üzerinde uzun vadeli bir etkiye sahip olduğu ve bu dönemde verilen eğitimin kalitesinin önemli olduğu açıktır (Yavuzer, 2003). Eğitim açısından sürdürülebilir kalkınma için küresel amaçlara bakıldığında nitelikli bir eğitiminde yer aldığını görmekteyiz. Bu amaçların en önemli hedeflerinden biri ise çocukların nitelikli bir okul öncesi eğitime eşit erişim sağlanmasıdır.

Kaliteli bir okul öncesi eğitimi etkili ve iyi planlanmış eğitim programları ile mümkün olmaktadır. Etkili ve iyi planlanmış eğitim programları, eğitimin kalitesini ve seviyesini yükseltmekte ve böylece eğitim ve öğrenim sürecini etkilemektedir. Bu bağlamda ele alındığında, eğitim programlarının kalitesi, eğitimin kalitesinde de önemli bir rol oynamaktadır. Eğitim programları; modern teori ve yaklaşımlara, toplumun ihtiyaçlarına, çocuk ve gençlerin değişen özelliklerine ve ihtiyaçlarına, hızla değişen ve değişen bilim ve

teknolojinin verilerine göre sürekli değerlendirme yapılması ve geliştirilmesi gerekmektedir. Ancak bu şekilde sosyokültürel akışa uygun nitelikli iş gücü hazırlanabilmektedir (Gürkan, 2012; aktaran Göle ve Temel, 2015). Nitelikli programlar planlayıp sunması beklenen okul öncesi eğitimcileri, bu süreçte eğitim programlarının yanı sıra çocukların ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik bilgilerinden de yararlanırlar. Böylece öğretmen, öğrenme merkezlerini programın kazanımlarına göre hem yönlendirmekte hem de organize etmekte ve sonuç olarak programın kazanımlarının uygulanmasını sağlamaktadır. Öğretmenler tüm bunları yaptıklarında ve gelişim temelli programlar uyguladıkları zaman çocukların gelişimi doğrultusunda hareket edebilmektedirler (NAEYC, 2009). Nitelikli erken çocukluk eğitim programları, çocukların kişilik gelişimini desteklemekte, özgüven kazanmalarını ve hayatları boyunca başarılı olmalarını sağlayacak becerileri kazanmalarını sağlamaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2006). Bu doğrultuda okul öncesi dönem çocukları, ancak planlı ve nitelikli bir programa göre bilgi ve beceri edinebilecek, toplumsal değerleri özümseyebilecek ve bu değerleri uygulamada uygulayabilecektir. Bu eğitim programını uygulama görevi ise eğitimciye yani öğretmene düşmektedir (Aydın, 2010).

Çocukların öz düzenleme becerilerinin desteklenmesinde geçtiğimiz son yıllarda Avustralya, Kanada, Avrupa Birliği (AB) ülkeleri, Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, İsveç gibi yüksek gelirli ülkeler ve Şili, Jamaika, Filipinler ve Güney Afrika gibi düşük gelirli ülkelerde ise farklı öz düzenleme eğitim modelleri geliştirilmiş ve uygulanmaktadır (Daly vd. 2015). Tüm bu uygulamalar incelendiğinde, çocukların erken yaşta öz düzenleme becerilerine sahip olmaları uygulanan eğitim programları ve modelleri ile yakından ilişkilidir. Nitekim öz düzenleme becerileri, okul öncesi yıllarda hızla gelişir beş yaşına kadar çocuklar öz düzenleme becerilerinde önemli kazanımlar elde ederler (Montroy vd. 2016). Erken çocukluk döneminde, diğer dönemlere göre hızlı bir ilerleme gösteren öz düzenleme becerileri, genellikle bireyin dikkatini, düşüncelerini, duygularını ve eylemlerini kontrol etme veya yönetebilme yeteneğini ifade eder (McClelland ve Cameron, 2012). Dikkatini, düşüncelerini ve duygularını kontrol etme ve yönetebilme becerisi değerlendirilirken çocukların gelişim özelliklerinden bağımsız olarak bu süreç düşünülemez. Öz düzenleme becerileri, çocukların birçok değişkenle etkileşimi yoluyla gelişmektedir. Örneğin; ailede kazanılan bilgi ve deneyimin önemi (genetik faktörler ve bakım), öğretmenler, akranlar, oyun arkadaşları, fiziksel çevre ve materyaller (kitaplar, oyuncaklar vb.) ile etkileşimi gibi değişkenler etkili olmaktadır. Bu nedenle çocuklarda öz düzenleme becerilerinin gelişiminde çocukların sosyal çevrelerinin etkisinin dikkate alınması gelişim

sürecinin etkililiği açısından büyük önem taşımaktadır (Polnariiev, 2006). Çocuklar, hayatlarının ilk beş yılında öz düzenleme için temel beceriler geliştirirler (Blair 2002; Galinsky 2010), bu da okul öncesi dönemi öğretmenlerinin küçük çocukların düşünme ve davranışları düzenlemelerine yardımcı olmada önemli bir rol oynadığı anlamına gelir. Öğretmenlerin çocukların öz düzenlemeyi öğrenmelerine yardımcı olabilmelerinin en güçlü yolu, sıradan etkinlikler esnasında bunu modellemek ve çocuklara aşamalı destek sunmaktır (Florez,2011). Randi (2004), öğretmenlerin öğrencilerinden farklı öz düzenleme stratejileri kullanabileceklerini belirterek, öğretmenlerin farklı durumlarda farklı öz düzenleme stratejilerine ihtiyaç duyabileceklerini de belirtmiştir. Öğretmenlerin öz düzenleme becerileri ile çocukların öz düzenleme becerileri arasında yüksek bir ilişki vardır. Çocuklarda öz düzenleme becerilerinin gelişmesinde önemli rol oynayan eğitimcilerin mizaçları, deneyimleri, öz düzenleme becerileri ve öz düzenleme stratejileri, onların sınıftaki etkinliklerini buna göre şekillendirmelerini sağlayacaktır. Bu bilgiler ışığında çoğu araştırmacı, çocuk için en önemli sosyal ortamlardan biri olan sınıf ortamı ve sınıf ortamındaki bakıcılar, akranlar, fiziksel ortamın özellikleri, materyaller gibi bileşenlere odaklanmıştır (Randi, 2004; Buzza ve Allinott, 2013). Bu nedenle öğretmenlerin öz düzenleme becerilerine ilişkin bilgi düzeylerinin, bu becerilerin okul öncesi dönemde kazandırılmasına ve desteklenmesine ilişkin inanışlarının, becerileri desteklemek için yeterli donanımına sahip olmalarının çocuğun gelişiminde önemli bir yeri olduğu düşünülmektedir. Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Programı (PRSIST) bu düşüncüyü temel alarak geliştirilmiştir. Bu bağlamda; okul öncesi eğitim kurumlarında çocukların öz düzenleme becerilerine desteklemekte öğretmenlerin etkisi düşünüldüğünde; okul öncesi eğitimde öğretmenlerin öz düzenleme becerilerinin niteliğini geliştirme ve bilgilerini artırma bir ihtiyaç olarak karşımıza çıkmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Öz düzenleme becerisine sahip kişiler, içinde bulundukları duruma göre eylemleri başlatabilir ve sonlandırabilir, uygun tepkiler verebilir, isteklerini erteleyebilir, yalnızken bile sosyal olarak kabul edilebilir bir şekilde davranabilir, sıklığını ve süresini düzenleyebilir (Bronson, 2000). Çocuğa nitelikli bilişsel uyanların, zengin dil etkileşiminin, olumlu sosyal ve duygusal deneyimlerin sunulduğu, bağımsızlığın desteklenmesinin sağlandığı bir ortam ve sağlıklı bir aile ortamı nitelikli erken çocukluk eğitimi ile mümkündür (MEB, 2013). Araştırmalar incelendiğinde öz düzenlemeyi etkileyen ve gelişiminde birçok rol oynayan değişkenlerden bahsedilmektedir (Ertürk, 2013; Ertürk ve Gönen, 2015; Dal,

Alagöz ve Demir, 2019; Göle ve Temel, 2015; Fındık Tanrıbuyurdu, 2012). Okul öncesi dönem çocuklarda beyin gelişiminin ve sinaptik bağlantıların kurulma oranının en yoğun ve hızlı yaşandığı dönemdir (MEB, 2013). Bu nedenle zengin bir çevre ile nitelikli bir okul öncesi eğitimi çocukların gelişiminde oldukça önemlidir. Öz düzenleme becerilerine dair yapılan araştırmalara bakıldığında tanımlarda üzerinde durulan ortak kavramların öğrenenlerin öğrenme süreçleri üzerinde davranışsal, bilişsel ve duygusal olarak etkin rol oynamalarıdır. Aynı zamanda öz düzenlemenin alt boyutlarını oluşturan davranışsal, bilişsel ve sosyal-duygusal öz düzenleme tanımlar içerisinde sıkça yer almaktadır. Alan yazın incelendiğinde öğretmenlerin sahip olduğu öz düzenleme becerileri ile öğrencilerin sahip olduğu öz düzenleme becerileri arasında yüksek bir ilişki olduğu görülmüştür (Ertürk, Gönen & Pianta, 2017; Güler Yıldız, Ertürk Kara, Fındık Tanrıbuyurdu & Gönen, 2014). Bu noktadan hareketle, öğretmenlerin öz düzenleme becerilerinin önemine dair bilgi ve farkındalığı güçlendirmek, çocukların öz düzenleme becerisini destekleyecek donanıma sahip olmalarını sağlamak, çocukların iyi birer öz düzenleyici olmaları yolunda önemli bir adım olarak görülmektedir. Çocukların iyi birer öz düzenleyici olmaları yolunda eğitimcilere ve eğitimcilerin öz düzenleme hakkındaki bilgilerine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda; Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Programı (PRSIST) çerçevesinde gerçekleştirilen online öğretmen eğitiminin okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin öz düzenleme becerilerine dair bilgi, inanç ve becerileri üzerindeki etkisinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

1.3. Problem Cümlesi:

Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Programı (PRSIST) çerçevesinde gerçekleştirilen online öğretmen eğitiminin okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin öz düzenlemeye dair bilgi, inanç ve becerileri üzerinde etkisi var mıdır?

1.3.1. Alt Problemler:

1. Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Programı (PRSIST) kapsamında yürütülen online eğitimin başlangıcında, okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin öz düzenleme becerilerine, okul öncesi dönemde öz düzenleme becerilerinin gelişimine ve desteklenme stratejilerine dair ihtiyaçları nelerdir?
2. Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Programı (PRSIST) kapsamında yürütülen online eğitimin başlangıcında, okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin okul öncesi dönemde öz düzenleme becerilerinin desteklenmesinin ve bu süreçte öğretmenin rolünün önemine dair inanışları nasıldır?

3. PRSIST Programı kapsamında yürütülen online eğitimde, okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin öz düzenleme becerilerine, okul öncesi dönemde öz düzenleme becerilerinin gelişimine ve desteklenme stratejilerine dair oturumlarda öğrendikleri bilgileri sınıf içi uygulamalara yansıtma durumları nasıldır?
4. Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin PRSIST Programı kapsamında yürütülen online eğitime ilişkin görüşleri nelerdir?
5. PRSIST Programı kapsamında yürütülen online eğitimin sonunda, okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin çocukların öz düzenleme becerilerini destekleme stratejilerini kullanma becerileri nasıldır?

1.4. Sayıtlar

1. Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin öz düzenleme becerilerine, okul öncesi dönemde öz düzenleme becerilerinin gelişimine, okul öncesi dönemde öz düzenleme becerilerini destekleme stratejilerine dair bilgilerinin, inanışlarının ve becerilerinin test edilmesi amacıyla;
 - a) Öz Düzenlemenin Desteklenmesi Konusunda Öğretmen İhtiyaçları Belirleme Formuna,
 - b) Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenleri için Öz Düzenleme Becerileri Görüş Formuna,
 - c) Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Programı (PRSIST) Çerçevesinde Gerçekleştirilen Online Öğretmen Eğitimi- Öğretmen Görüş Formuna,
 - d) Yansıtıcı Günlüklere,
 - e) Öz düzenleme Becerilerine İlişkin Öğretmen Performansı Değerlendirme Formu ihtiyacı duyulduğu varsayılmaktadır.
2. Araştırmada, ölçme araçları sorularına verilen cevapların okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin görüşlerini yansıtmakta yeterli olduğu varsayılmaktadır.
3. Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin sorulara içtenlikle yanıt verdiği varsayılmaktadır.
4. Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin kendilerine verilen ölçme araçlarına gerçek durumlarını ortaya koyacak şekilde yanıt verdikleri varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Bu araştırma 2021-2022 eğitim- öğretim yılında resmi bağımsız anaokulu bünyesinde çalışan 5 okul öncesi öğretmeni ve araştırmada kullanılan ölçme araçlarının ölçtüğü özellikler ile sınırlıdır.
2. Araştırmadan elde edilen veriler, Öz Düzenlemenin Desteklenmesi Konusunda Öğretmen İhtiyaçları Belirleme Formu'na, Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenleri için Öz Düzenleme Becerileri Görüş Formu'na, Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Programı (PRSIST) Çerçevesinde Gerçekleştirilen Online Öğretmen Eğitimi- Öğretmen Görüş Formu'na, Yansıtıcı Günlüklere, Öz düzenleme Becerilerine İlişkin Öğretmen Performansı Değerlendirme Formu'na verilen yanıtlar ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Okul Öncesi Eğitimi: 0-6 yaş çocukların gelişimlerini, toplumun kültürel değerleri doğrultusunda yönlendiren, kendilerini ifade etmesini ve öz denetimlerini kazanmasını sağlayan, çocukları ilköğretime hazırlayan planlı bir eğitim sürecidir (Yılmaz, 2003).

Okul Öncesi Öğretmeni: 0-6 yaş çocuklarının tüm gelişim alanlarını ve özelliklerini tanıyan, plan ve uygulama yapabilen, mesleki alanda araç-gereç kullanma konusunda yeterli insan ilişkileri ve iletişim, problem çözme bilgi ve becerisine ve bunları kullanabilme yeteneğine sahip kişidir.

Öz Düzenleme Becerisi: Çocuğun belli bir amaca yönelik olarak; dikkatini odaklama ve sürdürme, dürtülerini kontrol etme, amaca yönelik olmayan uyaranı bastırma, duygularını düzenleme, haz erteleme, davranışlarını kontrol etme ve düzenleme kapasitesini ifade etmektedir (Bodrova & Leong, 2008).

Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Programı (PRSIST) : Çocukların öz düzenleme becerilerini oyunla bütünleştiren, rutin yollarla dâhil eden, bu becerileri sorgulamayı ve başarılı bir öz düzenleme için gerekli tüm yönleri hedeflemeyi amaçlayan bir erken çocukluk programıdır (Howard, Vasseleu, Batterham, Neilsen-Hewet, 2020).

BÖLÜM II

ALAN YAZIN/ İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Programı (PRSIST) çerçevesinde gerçekleştirilen online eğitimin okul öncesi öğretmenlerinin öz düzenlemeye dair bilgi, inanç ve becerilerine etkisi bağlamında; öz düzenlemenin tanımı, kuramsal temelleri, öz düzenlemenin boyutları, öz düzenlemenin önemi ve gelişimi, öz düzenlemeli öğrenme ortamlarının oluşturulmasında öğretmenlerin rolü ve ilgili araştırmalara yer verilecektir.

2.1 Öz Düzenleme Kavramı

Öz düzenleme çocukların yaşama gelmesiyle başlamakta ve yaşama uyumun sırrı olarak görülmektedir. Her canlı, gelişimini ve çevreye uyumunu yönlendiren kendi kendini düzenleme ve kendi kendini organize etme mekanizmalarına sahiptir. Öz düzenleme becerileri ise bir kişinin düşüncelerini, davranışlarını ve duygularını belirli bir şekilde yönetme yeteneğidir. Öz düzenleme becerisine sahip bireyler kendi yaşamlarını kontrol etme ve düzenleme becerisine sahiptirler. İnsanlar yaşamlarını sürdürmek için düşük veya yüksek düzeyde öz düzenleme becerilerine sahiptir. Önemli olan nokta, gelişimsel olarak uygun teşvikler, destek ve rehberlik ile kişiselleştirilmiş bir şekilde öz düzenleme becerilerinin gelişimini en üst düzeye çıkarmaktır (Bronson, 2019). Öz düzenleme becerisi, kişinin çevresiyle en uygun ilişkiyi kurabilmesi için kendini gözlemlemesini ve davranışlarını kontrol etmesini sağlayan, duygu, dikkat ve davranıştan oluşan birbiriyle ilişkili beceriler bütünüdür (Ertürk, 2013). Literatürün gözden geçirilmesi, öz düzenleme kavramının, ilk olarak 1980'lerde Albert Bandura'nın sosyal bilişsel öz düzenleme teorisine dâhil edilen altı ilkedен (öz düzenleme yeteneği) biri olduğunu göstermektedir. Sosyal öğrenme kuramı ve toplumsal kültür kuramı gibi kuramların içinde yer alan öz düzenleme kavramı ile ilgili araştırmalar sonraki yıllarda yaygınlaşsa da ülkemizde son on yılda ön plana çıkmıştır. Akademik, gelişimsel ve sosyo-kültürel boyutlarda incelenmiş ve

destekleyici yöntemler geliştirilmeye çalışılmıştır (Dağgöl, 2016). Öz düzenlemenin ilk tanımı, 1986'da Amerikan Eğitim Araştırmaları Derneği tarafından açıklanmıştır. Tanım olarak; öz düzenlemenin birçok farklı yönü olduğu vurgulanmış, bireyin kendi öğrenme yöntemlerinin farkında olduğuna ve öğrenme sürecine aktif olarak katıldığına hem bilişsel hem de davranışsal olarak kendini motive ettiğine inanılmaktadır (Zimmerman, 1986). Kopp'a (1982) göre öz düzenleme becerileri karmaşıktır; bir talebi yerine getirmek, bir işe başlamak, bir işi bırakmak, bir talebi veya hedefi erteleyebilmek, sosyal olarak kabul edilebilir davranışlar sergilemek, dış denetim sürecinden iç denetim sürecine akan becerilerdir şeklinde tanımlanmıştır. Rothbart ve Bates'e (1998) göre öz düzenleme becerileri genel anlamda bir uyum süreci olarak ele alınmış ve duygu kontrolü, davranış düzenleme, dikkat kontrolü, hazzı geciktirme gibi kavramları içerdiğini belirtmişlerdir (akt. Ertürk, 2013). Rothbart ve Bates' in yaptığı tanım ile benzer bir tanım yapmış olan Eisenberg'a (2005) göre ise, öz düzenleme becerilerinin bireysel farklılıklara göre değişmesi ile birlikte çevreyle uyumlu olma, istenmeyen davranışları engelleme, duygu kontrolü, davranış düzenlemesi, dikkatin kontrolü ve hazzın ertelenmesi kavramlarını da kapsadığını belirtmiştir. Benzer şekilde öz düzenleme becerilerinin çevreyle uyumlu olma yönüne vurgu yapan Wills, Walker, Mendoza ve Inette (2006) ise öz düzenlemeyi, bireyin çevreye uyumunu kolaylaştırmak için gözlem yoluyla kendisini ve davranışlarını kontrol etmesine olanak sağlayan bir süreç olarak tanımlamaktadır. Diamond'a (2016) göre öz düzenleme, dikkatin, duyguların kontrolünü ve düzenlenmesini sağlayan, bireylerin en uygun olan bilişsel uyarılmayı sürdürmesini ve davranışları yönetmesini destekleyen bir dizi süreçtir. Öz düzenleme becerilerini yalnızca bir beceri değil strateji olarak gören Trommsdorff'a (2009) göre öz düzenleme sadece bir beceri değil aynı zamanda gerçekleştirilmesi için plan ve stratejileri içeren motive şekilde, hedefe yönelik davranışlardır. Bodrova ve Leong'a (2008) göre ise öz düzenleme, çocuğun belli bir hedefe yönelik olarak; dürtülerini kontrol etme, dikkatini odaklama ve sürdürme, hedefe yönelik olmayan uyarıyı engelleme, duygularını düzenleme, hazzı erteleme ve davranışlarını kontrol etmeyi ifade etmektedir. Öz düzenleme becerisini tanımlarken değişik bir bakış açısı getiren Kochanska, Murray ve Harlan (2000) öz düzenleme becerisini, baskın olan bir alt tepkiyi yapabilmek için baskın olan bir diğer tepkiyi bastırma yeteneği olarak ifade etmişlerdir.

Ülkemizde yapılan araştırmalar incelendiğinde de öz düzenleme kavramına ilişkin çeşitli tanımlar yer almaktadır. Eke (2017), kişinin duygularını, düşüncelerini, dikkatini ve eylemlerini yönlendirme veya kontrol etme yeteneği olarak tanımlamaktadır. Kuyumcu Vardar'a (2011) göre öz düzenleme, insanların hedefler koyduğu ve bu hedeflere ulaşmak için uygun bilgilendirici, bilişsel ve motivasyonel stratejileri seçtiği, performanslarını izleyip değerlendirdiği ve daha sonraki öğrenmelerine rehberlik ettiği süreci ifade etmektedir. Tüm bunlardan farklı olarak öz düzenleme becerilerinin sosyal yönüne değinen Aras'a (2015) göre öz düzenleme; çocuklarla ilgilenme, hareketlerini ve davranışlarını kontrol etme, amaçlarına uygun hareket etme, sosyal ilişkilerinde empati kurma ve işbirliği yapma becerilerini içermektedir. Öz düzenleme becerilerini her bireye ait özellik olarak gören Ezmeci' ye (2019) göre öz düzenleme; bir kişinin davranışını gözlemlemek, karşılaştırmak ve fikir oluşturmak ve gerekirse davranışını kendi kriterlerine göre uyarlamaktır. Öz düzenleme becerisinin insana has bir özellik olduğunu öne süren Ezmeci, öz düzenleme becerisini bir başka deyişle kişinin davranışlarını etkileme, yönlendirme ve kontrol etme olarak tanımlamaktadır. Aslan ve Özgün'e (2017) göre öz düzenleme bireyin kendi davranışlarını idare edebilme becerisidir.

Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Programı (PRSIST)'nda ise öz düzenleme becerileri; hedeflerimize ulaşmak veya duruma uygun şekilde tepki vermek için düşüncemizi, davranışlarımızı, duygusal tepkilerimizi ve sosyal etkileşimlerimizi kontrol etme yeteneği olarak tanımlanmaktadır. Tüm bu tanımların ortak noktasına bakıldığında zaman birçok yönden insanın öz düzenleme becerileri bir termostat kullanmaya benzemektedir. Bir termostat, sıcaklığı önce algılar sonra ölçer ve değerini ise önceden belirlenmiş bir eşikle karşılaştırır (Derryberry & Reed, 1996). Değerinin geçtiğinde, termostat bir ısıtma veya soğutma sistemini açar veya kapatır. Benzer şekilde çocuklarda gördüklerini, duyduklarını, dokunduklarını, tattıklarını ve kokladıklarını değerlendirmeyi öğrenmeli ve önceden bildikleriyle karşılaştırmalıdır. Çocuklar ayrıca daha sonra bir davranış sergilemek ve uygulamak için herhangi bir sayıda sistemle (motor veya dil sistemleri gibi) iletişim kurmak için öz düzenleme becerilerini kullanmayı öğrenmelidir (Florez, 2011). Bir termostat kullanmak, bilinçli bir karar gerektirir ve cihaz, ortam sıcaklığını aktif olarak izler. Benzer şekilde, öz düzenleme, bilinçli kararlar ve aktif süreçler gerektirir. Çocukların davranışları, kendi farkındalıklarının dışında işleyen birçok süreç tarafından düzenlenmesine rağmen,

araştırmacılar çocukların kasıtlı öz düzenlemesinin okul başarısını etkilediğini bulmuşlardır (Zimmerman 1994). Sonuç olarak, kendini daha iyi kontrol edebilen çocukların okulda daha başarılı olma, daha olumlu ilişkiler yaşamaları ve olumsuz yetişkin sonuçlarına yol açabilecek sorunlu yaşam tarzı seçimlerinden kaçınma olasılığı daha yüksektir.

2.2. Öz Düzenlemenin Kuramsal Temelleri

Alan yazın incelendiğinde, öz düzenlemenin doğasını ve gelişimini farklı kuramlara dayandırılarak farklı biçimlerde ve tanımlarda ele alındığı görülmektedir. Bu kuramlar; Freud'un Psikanalitik Kuramı; Pavlov, Skinner, Thorndike gibi davranışçı gelenek içindeki Davranışçı Kuram, Piaget'in Bilişsel Kuramı, Bandura'nın Sosyal Öğrenme kuramı, Vygotsky'nin Kültürel Tarihsel Gelişim Kuramı olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.2.1. Psikanalitik Kuram

Freud'un Psikanalitik kuramında, öz düzenleme becerilerine ilişkin daha çok duygusal gelişime ve dürtülere odaklanılmış ve öz düzenleme gelişimi duygusal ihtiyaçların ve dürtülerin bir sonucu olarak kabul etmiştir. Freud'un 19. Yüzyılın sonunda geliştirmiş, 20.yüzyılın başlarında adından söz ettiren Psikanalitik Kuramında topografik kişilik kavramı ile bilincin üç kişilik bölümü olduğundan bahsetmiş ve bunları “*bilinç, bilinç öncesi ve bilinçdışı*” olarak adlandırmıştır. Daha sonra topografik kişilik kuramına farklı bir boyut getirerek kişiliği “*id*”, “*ego*”, “*süperego*” dan oluşan bir yapı içinde incelemiş ve buna yapısal kişilik kuramı adını vermiştir. Bu üç yapı yaşam boyunca etkileşim halindedir ve psikolojik yönden sağlıklı bir kişi bu üç yapı arasında dengeyi sağlayabilen kişidir. “*Ego*” bilincin ve davranışın uyumsal kontrolünden sorumlu olan zihinsel mekanizmadır. Ego, temel dürtü ve hareket enerjisinin deposu olan “*id*” e hizmet eder. “*İd*” haz ilkesi ile çalışan bir yapıya sahiptir. “*Süperego*” ise kişinin vicdanı yönünü temsil eder ve toplumsal kurallar ve yasalar “*süperego*” tarafından içselleştirilmiştir. Bu kurama göre, çocukların başlıca gelişimsel görevi ortama göre uygunsuz uyarıcıları kontrol ederek hem toplumsal kuralların hem de temel dürtülerinin gerekliliklerini tatmin etmeyle etkili bir şekilde baş etme becerisine sahip güçlü bir “*ego*” geliştirmektir. Öz düzenleme kavramı içinde “*dürtü kontrolü*” ile karşılık bulan güçlü bir ego geliştirme Freud'a göre insanın öz düzenlemesini, kişiliğin savaşıyor yönleri ve istekler ile gerçek hayatta başarılı bir şekilde baş etmeye yönelik verdiği mücadele, yani idin istekleri ile başarılı bir şekilde başa çıkma becerisi olarak tanımlamaktadır. “*Ego*” nun öz düzenleme için güçlü ve motive edilmiş bir araç olduğu

düşünülmektedir. Psikanalitik Kurama göre, ego gücü geliştikçe, çocuklarda öz düzenlemede artmaktadır (Bronson, 2019).

2.2.2. Davranışçı Kuram

Skinner, Thorndike, Pavlov, Hull gibi davranışçı kuramcılar öz düzenlemeyi öğrenilmiş öz denetim olarak tanımlamışlardır. Öğrenilmiş öz denetim ise çevreden gelen ödül ve ceza sistemine göre gelişir. Bu öğrenme büyük ölçüde çocukta dış faktörler ile ilişkilendirilmiştir. Davranışçı Kurama göre, insanlar doğuştan iyi ya da kötü değildir. Geçirilen yaşantılar ve çevre, insanın kişiliğini oluşturur. Davranışçı Kuramda, öz düzenleme çocukların ödülleri değerini değerlendirmesi, uygun hedefleri seçmeyi öğrenmesi, kendilerine etkili yönergeler vermesi, verilen yönergeleri takip etmesi, kendi davranışlarını izlemesi ve çevresi tarafından verilecek ödülleri (ya da cezayı önleyecek) davranışları için kendini ödüllendirmesi olarak görülmektedir. Çevredeki gerçek ödüller ile edinilen deneyimler, öğrenilen tercihlere önemli katkıda bulunur. Gecikmelerden sonra ödül ama deneyimleri, çocukların beklemeyi öğrenmeye yardımcı olur. Çocuklar ayrıca kendi davranışları üzerinde kontrolü arttırmak için özel stratejiler geliştirebilir (Bronson, 2019). Davranış teorisi, öz düzenlemeyi dürtüsellik ile karşılaştırmaktadır. Başka bir deyişle, arzulanan tatmini veya ödülü geciktirmek, yüksek düzeyde bir özdenetimin göstergesidir. Aksine, zevk veya ödül arzusunu bastıramamak, düşük özdenetim olarak kabul edilmektedir (Şamlı, 2019).

2.2.3 Piaget'in Bilişsel Kuramı

Biliş, insanların hayatı anlama ve anlamlandırma için göstermiş olduğu zihinsel faaliyetleri ifade ederken, bilişsel gelişim ise zihinsel yapıdaki değişimlerdir. Piaget'in Bilişsel Gelişim Kuramı'nın temelinde dengeleme kavramı yatmaktadır. Çevreden gelen bilgiler mevcut zihinsel yapılarla ya da 'şemalarla' uyuşursa mevcut bilişsel yapılara dahil edilir ya da 'özümseir'. Uyum ve gelişmenin gerçekleştiği bu süreçler (özümseme ve uyumsama) aynıdır ve otomatik olarak kendi kendilerine düzenlenirler. Bu süreçte duygular da mevcuttur ancak duygulara düşünceyle anlam ve yön verilir. Kararlar ve davranışlar çocuğun bilişsel yetenekleri tarafından düzenlenir ve öz düzenleme, bilişsel gelişim ile birlikte niteliksel ve niceliksel olarak artar. Öz düzenlemenin, vücuttaki homeostatik öz düzenleyici süreç gibi zihne özgü bir süreç olduğunu ifade etmektedir. Piaget, biyolojik yapılarda ve organizmalarda olduğu gibi insan zihninin gelişiminin de denge arayışına dayandığına inanır. Piaget'ye göre öz düzenlemenin amacı, zihinsel öz düzenleme

süreçlerinin çevreye en uygun şekilde uyarlanmasını (adaptasyon) sağlamaktır (Bronson, 2019).

2.2.4 Sosyal Öğrenme Kuramı

Sosyal öğrenme teorisi, 1950'lerin ortalarında Julian Rotter tarafından geliştirilmiş olmasına rağmen, daha sonra teoriye önemli katkılarda bulunan Albert Bandura'nın adını almıştır. Günümüzde sosyal öğrenme kuramı denilince akla ilk olarak Albert Bandura gelmektedir. Sosyal öğrenme teorisi, insanların nasıl öğrendiğini açıklamak için Albert Bandura tarafından önerilmiştir. Bandura, taklit ve gözlemin insan öğrenmesini açıklamakta yetersiz olduğunu anlayınca, Bandura'nın teorisini düşünme, hafıza, tahmin, dil ve davranışın sonuçlarını değerlendirme gibi bilişsel süreçleri içerecek şekilde genişletmiştir (Malone, 2002). Sosyal öğrenme teorisi, öğrenme ile karakterize edilmektedir. Bu teoriye göre öğrenme, diğer insanları gözlemleyerek ve davranışlarının nasıl pekiştirildiğini veya cezalandırıldığını gözlemleyerek gerçekleşmektedir (Bayrakçı, 2007). Düşünceleri, duyguları, güduları ve eylemleri belirlemek sosyalleşmenin temel ilkelerinden biridir. Kişi kendini şekillendirme fırsatını kabul etmektedir. Tüm kişisel konularda, insanlar hayatlarını başkalarından çok kendilerine göre düzenleyebilirler (Brown, 1999). Eğitimin en büyük amaçlarından biri, öğrencilere yaşamları boyunca kendi kendine eğitim için gerekli olan entelektüel araçları ve öz düzenleme becerilerini sağlamaktır. Sürekli gelişen eğitim teknolojileri ve bilimsel değişimin hızı, öz-düzenlemeli öğrenme için gerekli olan öz yeterlik algısının önemini ve önceliğini artırmıştır (Bandura, 2002'den aktaran Bayrakçı, 2007).

2.2.5 Sosyo-kültürel Öğrenme Kuramı

Vygotsky, kontrol etme arzusunun doğuştan olduğunu düşünse de, sosyokültürel çevrenin öz düzenleme becerilerinin oluşumundaki rolüne vurgu yapmıştır. Dilin, insanın kendini düzenlemesi için gerekli olan temel psikolojik araç olduğu görüşündedir. Çocuk gelişimi, başkalarının yardımıyla birlikte düzenlemeden başkalarından alınan araçları kullanarak öz düzenlemeye geçmektedir (Bronson, 2019). Sosyo-kültürel öğrenme kuramına göre, çocuklar geniş bir hafıza, dikkat ve algılama yeteneği ile doğarlar. Vygotsky'ye göre, temel süreçlerden ileri psikolojik süreçlere geçiş, temel olarak süreçlerin ve yeteneklerin öz düzenlemesinin artmasıyla ilişkilidir (Diaz, Neal ve Amaya-Williams, 1990; aktaran Keleş ve Alisinanoğlu, 2018). Sosyokültürel kuramda, öz düzenleme becerileri ve yürütücü işlevler, psikolojik araçlar yardımıyla istemli davranışın gelişimi ve çocuğun istemsiz davranışlar üzerinde kontrol kazanması ile ilişkilendirilmektedir (Bodrova, Leong ve

Akhutina, 2011). Çocuklar kendi davranışlarını düzenlemeden çok önce başkalarının davranışlarını düzenlemeye başlarlar. Vygotsky, fiziksel, bilişsel ve sosyo-duygusal öz düzenlemeyi tek bir bütünün parçaları olarak görmektedir. Çocuklar önce fiziksel davranışlarını, sonra duygusal davranışlarını düzenlemeyi öğrenirler. Bilişsel öz düzenleme becerilerinin gelişimi üst biliş ve yansıtıcı düşünme gibi ileri süreçleri içerdiğinden ilköğretimin sonuna kadar tam olarak görülemez (Bodrova ve Leong, 2010). Vygotsky, çocuklar tarafından özellikle iç konuşma olmak üzere sembolik etkinliklerin kullanılmasıyla öz düzenleme yeteneğinin gelişimini açıklamıştır. (Diaz, Neil ve Amaya Williams, 1990; aktaran Keleş ve Alisinanoğlu, 2018). Vygotsky'nin çocuklarda öz düzenlemenin gelişimine ilişkin görüşleri şu şekildedir: a) çocuğun davranışı dış konuşma ile düzenlenmektedir; b) çocuk, bir başkasının davranışını dış konuşma yoluyla ve kendi davranışını - kendisine yönelik konuşma yoluyla düzenler; (c) çocuğun davranışını kendi kendine konuşma yoluyla düzenler (Karpov & Haywood, 1998)

2.3. Öz Düzenlemenin Boyutları

Öz düzenleme kavramı davranışsal, duygusal ve bilişsel boyutları olan çok bileşenli bir yapıdır. Araştırmaları dikkate alarak duygu düzenleme ve davranış düzenleme gibi çeşitli kontrol, yönetim ve planlama becerilerini içeren çok boyutlu bir yapıdan oluştuğunu belirlemişlerdir (Cole, Martin ve Dennis, 2004). Öz düzenleme kavramına ilişkin alan yazın incelendiğinde genel anlamda araştırmacıların, öz düzenlemenin alt boyutlarını günümüzde de daha çok kabul görmüş olan “davranışsal”, “bilişsel” ve “duygusal” olarak üç farklı boyutta tanımlarken (Calkins ve Fox, 2002; Smith-Donald ve ark, 2007), Grolnick ve Farkas (2002) ise bu boyutlara ek olarak “motivasyon”u da eklemiştir. Ortaya çıkan bu farklılaşmanın öz düzenlemenin tanımında da olduğu gibi araştırmacıların benimsedikleri kuramsal yaklaşımlardan kaynaklandığı söylenebilir. Bu çalışmada da öz düzenleme kavramının davranışsal, bilişsel ve duygusal üç boyutu ele alınacaktır.

2.3.1. Davranış Düzenleme

Davranış düzenleme, çocukların davranışlarını gerçekleştirmeden önce düşünmesi ve tepkilerini kontrol etmesi durumlarını kapsamaktadır. Bu nedenle davranış düzenleme çocukların sosyal etkileşimlerini ve okula hazırbulunuşluğunu da etkileyen öz düzenlemede ana rolü olan yürütücü bir süreçtir. Barkley’in ortaya koymuş olduğu modelinde, davranışı düzenlemek için birbiri ile ilişkili üç süreçten yararlanması gerektiğini ileri sürmektedir. Bu süreçler; (1) olaylara ve durumlara karşı baskın olan tepkileri engellemek; (2) devam eden

tepkileri durdurmak ve (3) devam eden faaliyetlerle karışmasını kontrol etme becerileridir (Bronson, 2019). Bu süreçlerde göz önüne alındığında davranış düzenlemenin dürtüsel davranmama, sırası geldiğinde bekleme, tepkilerini kontrol etme, hayal kırıklığının üstesinden gelmesi, sabırlı olması, davranış ve düşüncelerini planlanması gibi durumları içerdiği belirtilebilir. Rimm Kaufman, Pianta ve Cox (2000) okula başlayan çocukların ders alabilmeleri için oturup öğretmenlerini dinleyebilmeleri, aktivitelerini istedikleri zaman değiştirebilmeleri ve dikkatlerini çeken tüm uyaranlara direnebilmeleri gerektiğini vurgulamışlardır (akt. Özsoy Yanbak, 2019). Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal ve akademik alanlarda başarılı olması için özellikle davranış düzenleme becerisine sahip olmaları beklenmektedir. Araştırmalar incelendiğinde davranış düzenleme becerisine sahip çocukların sosyal ilişkilerde daha uyumlu, akademik becerilerde daha başarılı, sınıf kurallarına uyma, dikkatini verebilme, bilgiyi hatırlama ve uygulama gibi becerilerde daha başarılı oldukları görülmüştür. İyi bir davranış düzenleme becerisine sahip çocuklar yönergeleri hatırlama, verilen görevlere odaklanma gibi bilgiyi işleme ve yürütmede daha iyi performans göstermektedirler (Dağgül, 2016). Bu nedenle, davranış düzenlemenin çocukların okul başarısı ve okula hazır olma durumlarını etkileyen önemli bir beceridir.

2.3.2. Duygu Düzenleme

Duyguların insan yaşamındaki önemi ve farkındalığının kabul edilmesiyle birlikte bireylerin, çocukların duygularını nasıl kontrol edebilecekleri ve duygu kontrolü ile başarıya götürecek şekilde nasıl kullanabilecekleri popüler olmaya başlamıştır. Bebeklerin anne karnından itibaren duygulardan sorumlu olan beyin bölgesinin hızlı bir şekilde gelişim gösterdiği bilinmektedir. Bebekler dünyaya geldikleri andan itibaren duygular ile iletişime geçmeye başlarlar. Doğum ile birlikte bebeğin verdiği ilk tepki ağlamaktır. Bebekler duygu düzenleme becerisini ise kendisine temel bakım veren kişi ile kurduğu güvenli bağlanma ilişkisi ile geliştirirler. Duygu regülasyonu yani duygu düzenleme herhangi bir etki karşısında “*sakin ol, dur*” dememizi sağlayan içsel konuşmalarımız ve sonucunda gerçekleştirdiğimiz tepkilerdir. Bir başka tanımda duygu düzenleme; öfke, korku, üzüntü, mutluluk gibi evrensel duyguların tanınması, tanımlanması ve yoğunluğunun kontrol edilmesi durumudur. Duyguların yoğun hissedildiği durumlarda çocukların davranışlarını düzenlemesi yani kendilerini engelleyebilmeleri oldukça zor bir süreçtir. Carlson ve Wang (2007) gibi araştırmacılar çocukların kendilerini engelleyebilmeleri, davranışını düzenleyebilmeleri ve duygu düzenlemeleri arasında paralel bir ilişki bulmuştur (akt; Ertürk Kara& Güler Yıldız& Fındık, 2018). Koole (2009), duyguların karar verme ve hedef

belirleme yeteneğini güçlü bir şekilde etkilediğini belirtmiştir. Duyguları düzenlemek için insanlar belirli stratejiler oluşturmakta ve bu stratejiyi uygulamaktadır. Gönüllü olarak dikkat dağıtma ve başka bir şeye odaklanma, durumun bilişsel olarak yeniden değerlendirilmesi ve düşüncenin bastırılması gibi stratejiler kişinin duygusal düzenlemesine yardımcı olmaktadır. Çocukların duygularını düzenleyebilmeleri için yetişkin rehberliği ve desteği oldukça önemlidir. Çocukların duygularını düzenleyebilmeleri için yardımcı yöntemler: fiziksel temasta bulunmak (sarılma, başını okşama, hafifçe sallayarak şarkı söyleme, vb.), duygularını ifade etmesine izin vermek (‘Bunda ağlayacak ne var’ demek yerine ‘Canın acıyor olmalı’ gibi), fiziksel egzersizlere yönlendirmek (yürüyüş, çiçek sulama, zıplama, derin nefes alma vb) şeklinde sıralanabilir.

İyi duygu düzenleme becerilerine sahip biri, duygularını tanıyabilmekte ve anlayabilmekte, duygularının farkında olabilmekte, dürtüsel davranışlarını kontrol edebilmekte ve olumsuz duygular yaşarken bile hedefe yönelik davranış sergileyebilmekte ve son olarak uygun duygu düzenleme stratejilerini kullanma konusunda esnek olabilmektedir. (Gratz ve Romer, 2004). Duygu düzenleme üzerine yapılan araştırmalara bakıldığında, duygu düzenleme becerilerinin başarılı ilişkiler kurmada ve erken sosyal-duygusal işlevsellikte önemli bir rol oynadığı görülmektedir. Diğer bir deyişle, erken çocukluk döneminde özdenetim sürecinin önemli aşamalarından biri, çocuğun güçlü olumsuz duygularının kontrol altına alınmasıdır (Özmert, 2006). Çocuklarda duygu ve davranış düzenleme becerilerinin geliştirilmesi, sosyal yeterlilik, akran kabulü, okul başarısı ve günlük hayata uyum için oldukça önemlidir. Duygu düzenleme becerileri yaş ve deneyimle birlikte değişmekte ve gelişmektedir (Bronson, 2019). Öfkesini kontrol etmede daha iyi olan çocukların, öfkesini kontrol edemeyenlere göre öğretmenleriyle daha iyi ilişkilere sahip oldukları ve akademik olarak daha başarılı oldukları gösterilmiştir (Ertürk Kara & Güler Yıldız & Fındık, 2018).

2.3.3 Bilişsel Düzenleme

Çocukların öz düzenlemeyi öğrenmeleri gereken en önemli alanlardan biri bilişsel işlevdir. Bilişsel düzenleme; dikkatin düzenlenmesi (yönetici dikkat, çalışma belleği), bellekte tutulması, yürütücü işlevler (önleyici davranış, planlama, organizasyon, problem çözme) gibi süreçleri içermektedir. Dikkat becerisi; Bu, sınıf ve sosyal yaşam kurallarını incelemek için gereklidir. Ayrıca dikkat çekmeye, problem çözmeye ve sosyal etkileşim becerilerini geliştirmeye yardımcı olmaktadır (Corbo, 2012). Dikkatsizlik ve dürtüsel davranış; yönergeleri takip edemedikleri veya sınıf ödevlerini tamamlayamadıkları için önemli dersleri kaçırmalarına neden olabilmektedir. Dikkat dağınıklığı ve dikkatsizlik, çocuklarda

zayıf akademik performansla da yol açabilmekte; çünkü çocuklarda ilgisizliğe neden olmakta ve sınıf etkinliklerine ve sınıf kurallarına odaklanmayı zorlaştırmaktadır (Webster, 2015). Okul öncesi dönem çocuklarında bilişsel kontrolün gelişimi için dil becerisi ve deneyimlerinin özellikle önemli olduğu görülmektedir. Mantıklı ve sözel stratejiler yönlendirmeler, öneriler ve davranışsal rehberlik ile bulunduğu çocuklar eylemlerinin nedenlerini yansıtmayı, düşünmeyi, problem çözmeyi ve kendilerine rehberlik yapmayı öğrenebilirler. Diğer bir ifadeyle çocuklara deneyim kazanmak için fırsatlar vermek, deneyimleri ve bu deneyimlerin sonuçları hakkında konuşmak bilişsel düzenleme gelişimini destekleyebilir. Ayrıca, etkili bilişsel düzenleme becerileri edinen çocuklar yeteneklerine olan güven duygusu geliştirir ve bu da gelecekteki öz düzenleme kullanımını destekler (Widiastuti,2017).

2.4. Öz Düzenlemenin Önemi ve Gelişimi

Tüm dünyada 70’li yıllarda ortaya çıkan öz düzenleme kavramı, ülkemizde ise 2010’lu yıllarda etkisini göstermiştir. Bireyin bir amaca yönelik olan davranışlarını, duygularını ve bilişi yönetme becerisidir. Bir başka deyişle öz düzenleme becerisi çocuğun dürtüsel davranış yerine bireyin amaca yönelik davranış içinde bulunmasıdır. Hayata uyumun sırrı olarak görülen öz düzenleme becerileri geçmişten günümüze sırasıyla tarım toplumu, sanayi toplumu, bilgi toplumu ve nihayetinde ağ toplumuna erişmiş olmakla birlikte yaratıcı, entelektüel, öz yönelimli, öz düzenlemeli ve eleştirel düşünen bireyler ön plana çıkmıştır. Bu nedenlerle çocukların öz düzenleme becerilerini destekleyici ortamlar ve programların oluşturulması günümüzde oldukça önem kazanmaktadır. Öz düzenleme becerileri yaşam boyu devam etse de erken çocukluk döneminin kazanılması gereken en önemli becerilerinden biridir. Bebekler doğdukları andan itibaren öz düzenleme becerilerini geliştirme yeteneğine sahiptirler. Yetişkinlerin sunduğu deneyimler ve bu yeteneklerin ne kadarını kullanabildikleri farklıdır. Çocuklar bu becerileri doğal olarak ve bağımsız yetişkinlerden öğrenerek öğrenirler. Dr. Stuart Shanker'in öz-düzenlemeli öğrenme aşamaları örneği, bu sürecin nasıl çalıştığına dair bize bir ipucu vermektedir. Dr. Stuart Shanker'in öz düzenleme hakkındaki ifadeleri şu şekildedir:

“Öz-düzenleme araba kullanırken belirli bir hızda sabit kalabilmek gibidir. Eğer sürekli olarak 80 km/s hızda hareket etmek istiyorsak yol şartlarını ve rüzgârı da hesaba katmamız gerekecektir. Araç kullanmak trafikteki ve hız sınırlamalarındaki anlık değişimlere uymayı gerektirir. Gaza basmayı, fren yapmayı ve vites değiştirmeyi öğrenmek pratik ve zaman gerektirir. Tüm bu süreç çocukların öz düzenleme becerisinin gelişimine çok benzerdir. Bazısı gaza çok fazla basarken diğerleri vitesler arası atlamalar yapar. Bazısı da çok yavaş hızlanır. Çocuklar kendi uygun hızlarını bulmak

ve sürdürebilmek için becerilerini geliştirirken zamana ve desteğe ihtiyaç duyarlar. Bu süreç içinde stres kaynakları ve uyaranlarla baş etmeleri gerekir”. (Your Therapy Source, erişim tarihi: 03.04.2022)

Buna göre, bu becerileri benimseyen kişiler hayatlarını kontrol etme ve düzenleme yeteneğine sahip olmaktadır. Gerekirse davranışlarını izleyebilmekte, yeteneklerini değerlendirebilmekte, davranışlarını yönetebilmekte ve düzenleyebilmektedirler. Önemi göz önüne alındığında, erken çocukluk döneminde öz düzenleme becerilerinin desteklenmesi; çocukların hem okulda hem de günlük yaşamda karşılaştıkları sorunları çözmek için çaba sarf etmeleri, stresle başa çıkmanın yollarını bulmaları ve özgüven kazanmaları önemlidir. Bu dönemde kazanılan öz düzenleme becerisi kalıcı hale gelir ve öz düzenlemenin temelini oluşturmaktadır. Literatür, öz düzenlemenin çok erken yaşlardan itibaren geliştirilebileceğini ve yaşla birlikte öz düzenleme becerisine dönüşebileceğini belirtmektedir. Bu nedenle okul hayatında çocukların öz düzenleme becerilerini destekleyen bir öğrenme ortamı oluşturmak oldukça önemlidir.

Öz düzenleme becerileri yaş ve gelişim durumuna göre değişmektedir. Yaşa uygun öz düzenleme becerileri gösteren çocuklarda yaşa bağlı olarak farklı öz düzenleme davranışları görülmektedir (Bronson, 2019). Doğumdan başlayıp üçüncü aya kadar olan bebekler, öz düzenleme sistemini doğuştan getirmiş olup refleksler ile çevrelerine uyum sağlamaya çalışır. Üçüncü ay itibariyle bebekler çevresindeki uyaranlara karşı daha tepki göstermeye başlarlar. Üçüncü aydan itibaren bebekler, bakımını üstlenen kişi ile arasındaki iletişimi anlamlandırma kapasiteleri artırırlar. İlerleyen aylarda çocuklar kuralın ait olduğu durum dışında değişen durumlarda da uygulanabileceğini fark ederek kuralları içselleştirmeye çalışırlar (Fındık Tanrıbuyurdu, 2012). 3-4 yaş arası çocuklar reaktiftir, yani eylemleri kendiliğinden, dürtüsel olarak gerçekleşmektedir. Örneğin bir çocuk karnı acıkmışsa gördüğü yemeği almaya çalışmakta ya da arkadaşında çok istediği bir oyuncağın olduğunu görürse gidip bu oyuncağı arkadaşından alabilmektedir. Başka bir deyişle, eylemlerinin sonuçlarını düşünmeden hareket etme eğilimindedirler. Vygotsky'ye göre, okul öncesi çocukların niyetleri ve eylemleri arasında bir fark olduğunu savunmaktadır. Okul öncesi döneme gelindiğinde ise çocuklardan davranış ve duygularını uygun bir biçimde düzenlemeleri beklenir. Çocukların hedefleri artık daha açık ve daha bilinçlidir. Saldırganlaşmadan ve hayal kırıklığının üstesinden gelerek üst düzey uyarılma ile başa çıkmayı becerebilmeleri beklenir (Bronson, 2019). Okul öncesi çocuklar bu tepkiyi bastırabilmekte ve bir duruma veya olaya ani, düşüncesiz bir şekilde dürtüsel olarak tepki vermek yerine düşünceli ve kasıtlı olarak hareket edebilmektedir. Öz düzenleme becerileri

gelişmiş olan çocuklar, bilinçli olarak bir eylemi gerçekleştirmektedirler ve böylece “kendi davranışlarının efendisi” olmaktadır (Bodrova, Leong, 2013). Dışsal motivasyondan içsel motivasyona kademeli bir geçiş vardır (Bronson, 2019).

Çevresel maruziyet, istenmeyen çevresel koşullar gibi bir çocuğun beyin gelişimini olumlu yönde etkileyebilmektedir. Bir çocuğun beyin gelişiminin sağlıklı olabilmesi için doğru beslenmesi, zengin bir uyarıcı ortamda olması, çocuğa yeni öğrenme fırsatları sunması ve okul öncesi dönemde nitelikli olması gerekmektedir. Erken çocukluk döneminde öz düzenleme becerilerini temel alan bir eğitimin verilmesi çocukların çeşitli öz düzenleyici süreç pratikleri yapmalarına; bilişsel süreçlerini, dikkatlerini, motivasyonlarını, davranışlarını ve duygularını öğrenme sürecine göre kontrol etmelerine fırsat sağlamaktadır (Cobb, 2003). Tüm bu bilgiler ışığında, çocukların okul öncesi dönemde öz düzenleme becerileri nitelikli eğitim programları ile desteklenebileceği söylenebilir.

2.5. Öz Düzenlemeli Öğrenme Ortamlarının Oluşturulmasında Öğretmenlerin Rolü

Günümüzde geçerli olan eğitim anlayışı kendini ifade edebilen, bağımsız sorumluluk ve karar alabilen, aldığı bu sorumluluğu ve kararlarını uygulayabilen, problem çözmeye dönük, kendi duygularını tanıyan ve başkalarının duygularını ifade edebilen bireyler olarak yetişmesi için desteklemelidir. Günümüzde ve gelecekte çocukların her anlamda başarılı olmaları için bu becerilerin sağlıklı kazanılması ise oldukça önemlidir. Bu beceriler öz düzenleme ile yakından ilişkilidir. Eğitim düzeyleri göz önüne alındığında özellikle okul öncesi dönemde öz düzenleme becerilerini destekleyen etkinliklerin yapılması daha da önemli görünmektedir çünkü bu, çocukların ileriki yıllardaki öğrenmelerinin temelini oluşturmaktadır (Blair, 2002). Okul öncesi dönemde çocukların yoğun etkileşime girdikleri çevreler arasında aile ve okul ortamları göze çarpmakta ve bu ortamların çocukların öz düzenleme becerilerinin kazanılması açısından oldukça öneme sahip olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin sınıf içinde çocukların öz düzenlemelerini geliştirmeye yönelik uygulamaları, önlemleri ve imkanları, çocukların öz düzenleme becerilerini geliştirmede sağladıkları desteği somut olarak göstermektedir (Kurt, 2020). Dolayısıyla bu ortamların rolü ve bu ortamların öğretmenler tarafından nasıl düzenlendiği çocukların öz düzenlemeleri konusunda somut kanıtlar sunmaktadır. Öğretmenler, çocukların farklı durumlarda duygusal ve davranışsal eylemler gerçekleştirmeleri için doğru model olmalıdır (Riva ve Ryan, 2015). Çevrenin çocuk üzerindeki etkisi, çocuğun yoğun iletişim içinde olduğu öğretmenlerin sağladığı olanaklar ve etkileşimin kalitesi ile belirlenmektedir. Okul öncesi eğitim kurumlarında verilecek öz düzenleme eğitimi çocukların öz düzenleme becerilerinin daha

iyi geliştirilmesini sağlar. Sınıf ortamında öğretmenler tarafından oluşturulacak rutinler çocukların davranışlarını bu rutinelere göre düzenlemesine yardımcı olur. Örneğin; güne başlama zamanında çocuğun deneyim kazanabileceği birçok öğrenme merkezinin olması çocuğun katılmak istediği öğrenme merkezlerine göre zamanını ve bilişsel becerilerini kontrol etmesine yardımcı olur. Sınıfta genel kuralların olması, bu kurallara ek her etkinliğin de kendi kuralının olması çocukların davranışlarını bu kurallara göre düzenlemesini sağlar (Gaskil & Hoy, 2002). Literatür incelendiğinde okul öncesi dönemde kazanılan öz düzenleme becerilerinin çocukların okula hazır oluşları ve akademik başarıları, erken matematik ve erken okuryazarlık becerileri ile ilişkili olması öz düzenleme becerilerinin erken dönemde desteklenmesinin önemini ortaya koymaktadır. Eğer çocuklar genç yaşta sistematik olarak öz-düzenleme davranışlarına girmezlerse, karşılık gelen beyin alanları tam potansiyellerine ulaşmayabilir. Öz düzenlemenin sınıfta öğretilebileceğine dair artan kanıtlar vardır (Blair & Razza 2007). Çocuğun ev ve okul ortamında yaşadığı deneyim, onun gelişiminde destekleyici ya da tersine engelleyici bir rol oynayabilmektedir. Bir çocuğun ev ve okul ortamlarında yaşadığı deneyim, çocukların gelişiminde hem destekleyici hem de engelleyici faktörler olabilmektedir. Öğretmenler sınıftaki günlük ya da akademik etkinlikler sırasında çeşitli etkinlikler düzenleyerek çocukların öz düzenleme becerilerini destekleyebilmektedirler (Bodrova ve Leong, 2007). Çocukların okul öncesi öz düzenleme becerileri farklılık gösterse de, öğretmenlerin tüm çocukların bu kritik yeteneği geliştirmelerine yardımcı olmak için kullanabileceği dört basit strateji vardır. İlk strateji; sadece sorunlu kabul edilenlere değil, tüm çocuklara öz düzenlemeyi öğretmek, ikinci strateji; çocuklara belirli davranış kurallarını uygulamaları ve bu kuralları yeni durumlarda uygulamaları için fırsatlar yaratmak, üçüncü strateji; çocuklara görsel ve somut öz düzenleme hatırlatıcıları sağlamak için nihai strateji olarak; oyunları müfredatın önemli bir parçası haline getirmek gerekmektedir. Daha “akademik” öğrenmeye yer açmak için oyunlar anaokulu sınıfının dışına itilmemeli, aynı zamanda çok ciddiye alınmalıdır (Bodrova & Leong 2005). Ev ortamında yapılan düzenlemelere paralel olarak yapılan sınıf ortamında yapılan düzenlemeler çocukların öz düzenleme becerilerini daha kolay içselleştirmelerine yardımcı olacaktır. Model olma, dışsal destek sunma, akran desteği, işbirlikçi öğrenme ortamları, plan yapma, oyun gibi bazı stratejiler çocukların sınıf ortamında öz düzenleme becerilerini geliştirmelerine olanak sağlamaktadır. Planlayıcılar, takvimler ve kural panoları gibi organizasyonel araçlar çocukların kendilerini yönetmelerine yardımcı olmakla kalmaz, aynı zamanda görevleri kolaylaştırmaktadır (Wery & Nietfeld, 2010). Okul öncesi çocuklar

için karmaşık müdahaleler içeren birkaç kez süren programlarla öz düzenleme becerilerinde önemli ilerlemeler sağlanabilmektedir. Buradaki önemli nokta, müdahalelerin kasıtlı olması ve hem ebeveynleri hem de öğretmenleri içeren koordineli yöntemlerle öz düzenlemeyi geliştirmeyi amaçlamasıdır. (Kochanska ve diğerleri, 2001). Öğretmenler, öğrenme ortamını düzenlerken çocukların problem çözme, eleştirel düşünme, karar verme, empati ve planlama deneyimlerini geliştirmelerini sağlamalıdır. Sınıftaki merkezlerin ve materyallerin çocukların kendi başlarına kullanabilecekleri şekilde düzenlenmesine özen gösterilmelidir. Öğretmenlerin beklentileri gerçekçi ve çocuğun gelişimine ve bireysel ihtiyaçlarına uygun olmalıdır. Erken çocukluk eğitimindeki yeterliliklere bakıldığında, çocuklarda öz düzenleme becerilerini geliştirmek için öğretmenlerin bu ve daha birçok sorumluluğu olduğu açıktır.

2.6. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde öz düzenleme becerilerini konu alan ilgili araştırmalara yer verilecektir. Öncelikle Türkiye’de yapılmış, arkasından yurtdışında yapılmış araştırmalar kronolojik sıraya göre sıralanmıştır.

2.6.1. Türkiye’de Yapılan İlgili Araştırmalar

Keleş (2014), 48-60 aylık çocuklar için bir öz-düzenleme bataryasının geçerliliği ve güvenilirliği üzerine bir çalışma yapmıştır. Araştırmanın örneklem grubu iki farklı gruptan oluşmuştur. Birinci aşamada yapılan geçerlik ve güvenirlik çalışmasının örneklem grubunu, Sakarya ilindeki bağımsız anaokullarına devam eden ve normal gelişim gösteren 48-60 aylık 101 çocuk oluşturmuştur. İkinci aşamada deney ve kontrol grupları oluşturulmuştur. Deney ve kontrol gruplarında 48-60 aylık 63 (30 kız - 33 erkek) çocuk yer almıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak 48-60 aylık çocuklara yönelik öz düzenleme bataryası kullanılmıştır. Öz-düzenleme bataryasının, hazzı geciktirme, kaba motor kontrolü, ince motor kontrolü, başlatma/engelleme, çalışma belleği ve planlama becerileri dahil olmak üzere 15 farklı görevi vardır. Yaptığı araştırma sonucunda öz düzenleme bataryasının geçerlik ve güvenirlik açısından kullanılabileceği ortaya konmuştur. “Kültürel-tarihsel kuram bağlamında hazırlanan” Eğitim programına katılan çocukların işleyen bellek ve planlama, hazzı geciktirme ve başlatma/bastırma parametrelerinde ön öğrenmeden sonra öğrenme puanlarında bir değişiklik yarattığı belirlenmiştir. “Kültürel-Tarihsel Kuram Bağlamında Hazırlanan Özdenetim Eğitimi Programı”nın, akran etkileşimini artırarak akran düzenlemesini destekleyen bir müfredat olduğu belirlenmiştir.

Ertürk Kara ve Gönen (2015) yaptıkları çalışmada okul öncesi dönem çocuklarının öz düzenleme becerilerini farklı değişkenler açısından incelemişlerdir. Çalışma kapsamında 48-72 aylık çocukların öz düzenleme becerileri düzeyi ile yaş, cinsiyet, doğum sırası vb. gibi değişkenlere bağlı olarak öz düzenleme becerilerinde anlamlı bir fark olup olmadığını araştırmışlardır. Araştırmanın örneklemini 48-72 aylık 120 çocuk oluşturmuştur. Veri toplamada kişisel bilgi formu ve Okul Öncesi Öz Düzenleme Ölçeği kullanılmıştır. Çalışma sonucunda; öz düzenlemenin alt alanları olan olumlu duygular ve dikkat/dürtü kontrolünde yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir; öz düzenleme göstergeleri cinsiyete göre farklılık göstermemiştir; 48-60 aylık çocuklarda olumlu duygu göstergeleri 60-72 aylık çocuklara göre daha yüksektir; anne eğitim düzeyi yüksek olan çocukların dikkat/dürtü göstergeleri; Dikkat/dürtü ve olumlu duygu puanları, babası daha eğitilmiş olan çocuklarda daha yüksek bulunmuştur.

Bayındır (2016) iki aşamalı yaptığı çalışmanın ilk aşamasında okul öncesi dönem çocuklarının öz düzenleme becerilerinin düzeyini belirlemede kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmiştir. İkinci aşamada ise çocukların öz düzenleme becerilerinin düzeyi ile anneye bağlanma biçimleri, ebeveyn davranışları ve psikolojik sağlıkları arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma ölçeğinin tasarım aşamasındaki örneklem grubunu, İstanbul'da bir okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 48-72 aylık 447 çocuk oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak öğretmen anketi ve Erken Çocukluk Eğitimi Öz Düzenleme Ölçeği (ASÖÖ) kullanılmıştır. Toplanan veriler çocukların öğretmenleri tarafından değerlendirilmiştir. Açıklayıcı faktör analizi sonuçlarına göre ölçeğin düzenleme becerileri ve kontrol becerileri olarak adlandırılan iki alt parametreden ve 33 maddeden oluştuğu varsayılmıştır. Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (ÖDÖ) olarak adlandırılan ölçeğin geçerli, güvenilir ve kullanılabılır olduğu görülmüştür. Araştırmanın ikinci aşamasında İstanbul'da okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 60-72 aylık 172 çocuk ve anneleri örneklem grubunu oluşturmuştur. İkinci aşamada Aile Bilgi Formu, Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (SCA), Oyuncak Hikâyesi Tamamlama Testi (PÖTT-TR), Çocukluk Dönemindeki Ebeveynler İçin Anket (CYA-TR), Kısa Belirtiler Listesi (KSE) kullanılmıştır. Anneler araştırmaya katılmak için Aile Bilgi Formu, CYA-TR ve BSI'yı doldurdular. Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği, araştırmaya katılan çocukların okul öncesi öğretmenleri tarafından değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda çocuklarda öz düzenleme beceri düzeyinin cinsiyete göre farklılık göstermediği; ailelerin gelir düzeyi ve annelerin eğitim düzeyi, çocukların öz düzenleme beceri düzeyleri açısından farklılık göstermezken;

aynı zamanda bağlanma biçimi çocukların cinsiyetine, annelerin yaşına, eğitim düzeyine ve çalışma durumuna göre farklılık göstermemektedir. Güvenli bağlanan çocuklar, güvensiz bağlanan çocuklara göre genel ve düzenleme becerilerinde daha yüksek puan almıştır; ebeveyn davranışları ve annelerin psikolojik sağlıkları, çocukların bağlanma stillerinde anlamlı bir farklılık göstermemiştir; Çocuklarda öz düzenleme becerilerinin düzeyi ile annelerin psikolojik sağlıkları arasında güvenilir bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Sezgin ve Demiriz (2017), çalışmalarında oyun temelli eğitim programının okul öncesi dönem çocuklarının davranışsal öz düzenleme becerileri üzerindeki etkisini incelemiştir. Kontrol gruplu ön test-son test modeline dayalı deneysel bir çalışma olarak yürütülmüştür ve çalışmanın örneklem grubunu 54 çocuk oluşturmuştur. Bu çalışmada davranışsal öz düzenleme becerilerini belirlemek için Baş-Ayak-Diz-Omuz, öğretmen görüşlerini belirlemek için ise Çocuk Davranış Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır. Çalışmada uygulanan eğitim programı planlama, karar verme ve diğer çocuklarla işbirliği yapma sürecini içerir. Ayrıca, sınıf kuralları, etkinlikleri beklemek, belirli bir sırayı takip etmek, birlikte çalışmak, uygun görevleri adım adım tamamlamak, görevleri hatırlamak ve vermek gibi ilkökul eğitime başlamadan önce edinmeleri gereken kurallar hakkında fikir sahibi olmalarına yardımcı olan bir eğitim programıdır. Çalışma sonucunda; eğitimin uygulanmasının ardından deney grubu çocuklarındaki değişimin kontrol grubuna göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuca göre, 'Oyun Temelli Davranışsal Öz Düzenleme Eğitim Programı'nın çocukların davranışsal öz düzenlemelerini desteklemede etkili olduğu saptanmıştır.

Ezmeci (2019), çalışmasında okul öncesi dönem çocuklarının öz düzenleme becerisini desteklemek amacıyla “Okul Öncesi Öz-düzenleme Programı” geliştirilmesi ve geliştirilen programın çocukların öz düzenleme becerileri, problem davranışları ve sosyal becerilerine etkisini incelemiştir. Çalışmanın örneklem grubunu, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Ankara ili Altındağ ve Mamak ilçelerinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı anaokulları ve ilkökullara bağlı anasınıflarında eğitim gören 60-72 ay arasında deney ve kontrol grupları olmak üzere toplam 52 çocuk oluşturmaktadır. Çalışmada karma desen kullanıldığı için veri toplama araçları nicel ve nitel veri toplama araçları olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Çalışmanın nicel boyutunda kullanılan veri toplama araçları; Bilgi formu, Okul Öncesi Öz Düzenleme Ölçeği, Öz düzenleme becerileri ölçeği (ÖDOÖ), Anaokulu ve Anasınıfı Davranış Ölçeği kullanılmıştır. Nitel boyutunda ise; Yarı yapılandırılmış görüşme formu (öğretmenler için), Çocuk gözlem formu, Araştırmacı günlüğü kullanılmıştır. Öz

düzenleme becerilerine ilişkin veriler incelendiğinde, ana grupta yer alan deney ve kontrol grubundaki çocukların ön test sonuçları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ana grupta yer alan kontrol ve deney gruplarının ön test ve son test göstergelerine bakıldığında, deney ve kontrol grubunda yer alan çocukların ön test ve son test puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark vardır. Bu sonuçtan hareketle hem deney hem de kontrol grubundaki çocuklarda öz düzenleme becerilerinde artış olduğu sonucuna varılmıştır (Ezmeci, 2019).

Çelik ve Kamaraj (2020) çalışmalarında, 60-72 aylık çocukların öz düzenleme becerisi üzerinde Çocuk Katılımlı Eğitim Programı'nın etkisini incelemişlerdir. Çalışmanın örneklem grubunu İstanbul ilinde bir anaokulunda eğitim gören 28 çocuk oluşturmuştur. Çocuklar deney ve kontrol grubu olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Veri toplama araçları olarak Demografik Bilgi Formu ve Okul Öncesi Öz Düzenleme Ölçeği (OÖDÖ) kullanılmıştır. Çocuk Katılımlı Eğitim Programı araştırmacı tarafından Milli Eğitim Bakanlığı ve Shier'in (2001) Katılıma Giden Yollar Modeli temel alarak hazırlanmıştır. Araştırma sonucunda yapılan analizler doğrultusunda, deney grubuna uygulanan Çocuk Katılımlı Eğitim Programı'nın öz düzenleme becerisi ve alt boyutları olan dürtü/dikkat kontrolü ile olumlu duygu becerilerinin gelişiminde etkili olduğu; deney ve kontrol gruplarının OÖDÖ ön test ile son test verilerindeki değişimler arasında deney grubu lehine anlamlı farklılık görüldüğü saptanmıştır.

2.6.2 Yurtdışında Yapılan İlgili Araştırmalar

Barnett, Jung, Yaosz, Thomas, Hornbeck, Stechuk ve Burns (2008) çalışmalarında, Zihnin Araçları (Tools Of Mind) müfredatının 3-4 yaşlarındaki çocukların gelişimi üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Çalışmanın örneklem grubunu New Jersey'deki bir şehir okul bölgesinde bulunan devlet tarafından finanse edilen bir okul öncesi eğitim kurumu oluşturmaktadır. Çalışmada deney ve kontrol gruplu desen kullanılmıştır. Rastgele seçimle belirlenen grupları, zihin araçlarına yönelik eğitim alan 106 çocuk deney grubu, sosyal bölgesel programa yönelik eğitim alan 168 çocuk kontrol grubunu oluşturmaktadır. Her iki gruptaki çocuklar sosyal davranış, dil ve okuryazarlık gelişimi açısından karşılaştırılmıştır. Kontrol grubu, "temalı dengeli bir okuryazarlık müfredatı" olarak tanımlanan yerleşik bir bölge tarafından oluşturulan modeli deneyimlerken, deney grubu ise Zihnin Araçları Müfredatını deneyimlemiştir. Çalışma sonucunda Zihnin Araçları Müfredatının uygulandığı deney grubunda çocukların sınıf deneyimlerini, sosyal gelişimini ve biraz daha az güven ile bilişsel gelişimini iyileştirdiği; problem davranışlarında azalma olduğu bulunmuştur.

Bondurant (2010), öz düzenleme becerilerindeki sorunların ileriki yıllarda akademik başarısızlıkla ilişkili olup olmadığını araştırmıştır. Araştırmanın örneklemini 36-54 aylık 1364 çocuk oluşturmuştur. Anne ve çocuk arasındaki ilişki incelenmiş ve bu çalışmalar doğrultusunda çocukların görevlerini yerine getirmeleri uzmanlar tarafından değerlendirilmiştir. Bu çalışmada çocuklara aylara göre farklı görevler verilmiş ve yarı yapılandırılmış süreçler gözlemlenmiştir. Elde edilen veriler öz düzenleme becerilerinin gelişimindeki gecikmenin çocukların okuldaki ilerideki başarılarını da etkilediğini ve aynı yönde sorunlar yaşadıklarını göstermiştir. Benzer şekilde uyum sağlamadaki başarısızlıklar ve hazzı geciktirme becerileri çocukların gelecekteki okuma becerilerini olumsuz etkilemektedir.

Marchis (2011) yaptığı çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin öz düzenleme becerilerini incelemiştir. 31 okul öncesi öğretmeni ile yaptıkları çalışmada veri toplama aracı olarak 19 sorudan oluşan 5'li Likert tipi bir ölçek kullanılmıştır. Çalışma sırasında elde edilen sonuçlara göre öğretmenlerin problemleri analiz etme becerileri düşük, ancak özdenetim becerileri iyi düzeydedir. Buna göre öğretmenlerin problem çözme ve öz düzenleme becerilerini geliştirmeleri gerektiği savunulmaktadır.

Raver, Grining, Jones, Zhai ve Preeler (2011) çalışmalarında, Chicago Okula Hazırlık Projesi (CSRP- Chicago School Readiness Project) kapsamında, öz düzenlemenin mekanizması aracılığıyla düşük gelirli çocukların okula hazır olma durumunu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmanın örneklemini, CSRP, Head Start tarafından finanse edilen 35 sınıfta (N = 602 çocuk) uygulanmıştır. Veriler, CSRP'nin Head Start yılının sonbahardan ilkbaharına kadar düşük gelirli çocukların öz düzenleme becerileri (dikkat, yönetici kontrol ve dürtü kontrolü; okula hazırbulunuşluk içeriği ise çocukların harfleri tanıma, kelime bilgileri ve matematik becerileri) üzerinden toplanmıştır. Çalışmanın sonucunda, CRSP'nin öz düzenleme becerilerini (dikkat, dürtü kontrolü ve yürütme işlevi) geliştirdiği gözlemlenmiştir. Analizler ayrıca, kelime bilgisi, harf adlandırma ve matematik becerileriyle ölçüldüğü üzere, CSRP'nin çocukların akademik öncesi becerileri için önemli faydalarını da ortaya koymuştur. Aynı zamanda çocuklara uygulanan Okul Öncesi Öz-düzenleme Ölçeği (Preschool Self Regulation Assesment) görevlerinde, çocukların yönergeleri takip ettikleri ve uygun davranışlar gösterdikleri belirlenmiştir.

Razza, Bergen-Cico ve Raymond (2013) çalışmalarında, 3-5 yaş arasında okul öncesi eğitim alan çocukların öz düzenleme becerileri teşvik etmede farkındalık temelli yoga müdahalesinin etkililiğini incelemiştir. Yarı deneysel modelde, deney ve kontrol

gruplarının kullanıldığı bir yıllık çalışmaya 29 çocuk (16 deney-13 kontrol) çocuk katılmıştır. Dikkatli yoga programı, YogaKids aracılığıyla 200 saatlik sertifika eğitimi tamamlayan okul öncesi öğretmeni tarafından günlük olarak uygulanan bir programdır. Kontrol öğretmeni, farkındalık veya yoga konusunda bir eğitimi olmayan ve bu uygulamaları günlük rutinine dâhil etmeyen kontrol grubu ile çalışan öğretmen, müdahale öğretmeni ise yoga ve farkındalık konusunda eğitim almış aktivitenin açıklamalarını, günün saatini de içeren dikkatli yoga aktivitelerinin günlük kaydını tutan deney grubu ile çalışan öğretmenlerdir. Deney grubu toplamda 25 hafta boyunca yaklaşık 40 saat yoga eğitimi almıştır. Günlük uygulama, sabah döngüsü sırasında nefes alma ve güneşi selamlama, öğleden sonra okuma yazma aktiviteleriyle bağlantılı yoga duruşları ve geçiş sırasında nefes egzersizlerini içermektedir. Çalışma sonucunda, deney grubunda bulunan tüm çocuklarda çaba gerektiren kontrol (EC), yürütücü işlevlerde (EF) ve dikkati teşvik etmede başarılı olduğu bulunmuştur. Özellikle deney grubundaki çocuklar, hazzı erteleme ve hem davranış hem de dikkati engelleme yetenekleri açısından önemli avantajlar göstermiştir.

Duncan, Schmitt, Burke, Mcclelland (2018) çalışmalarında, önceden okul öncesi deneyimi olmayan çocuklara hizmet veren bir anaokuluna hazırlık yaz programını olan BK- Bridge to Kindergarten programı incelenmiştir. BK programı, daha önce okul öncesi deneyimi olmayan ve bu nedenle okul zorlukları için risk altında olabilecek anaokuluna girmeyi hedefleyen bir okul bölgesi tarafından yürütülen ücretsiz bir anaokuluna hazırlık yaz programıdır. BK programının amacı, çocukların erken akademik becerilerinin yanı sıra okul ortamlarında yetişkinlerle olumlu ilişkiler ve güçlü sosyal-duygusal davranışlar (ör. sıraya girme, konuşmadan önce elini kaldırma, bir dönüşü bekleme) geliştirmelerine yardımcı olmaktır. Çalışmanın ilk aşamasında amaç, BK programına bir öz düzenleme müdahalesi eklemenin çocukların öz düzenleme, matematik ve okuryazarlık üzerindeki etkilerini incelemektir. İkinci çalışmanın amacı, BK programına katılan çocuklar için anaokuluna geçiş döneminde öz düzenleme, matematik ve okuryazarlıktaki değişiklikleri beklenen gelişime müdahale sonucu ile karşılaştırmaktır. BK programı için veriler programın başında (Temmuz) ve programın sonunda (Ağustos) üç hafta sonra toplandı. 2014 ve 2015'te, yaklaşık dört ay sonra anaokulunun sonbaharında (Kasım) ek takip değerlendirmeleri toplanmıştır. Çalışmanın örneklem grubunu her yıl için ilk örnek büyüklükleri şu şekildedir: 2013'te N = 125, 2014'te N = 163 ve 2015'te N = 159 oluşturmıştır. 2013 yılında, Program kullanıcıları programa bir öz düzenleme bileşeni eklemiş ve ardından etkileri ile ilgili incelemeler yapmışlardır. Çalışma sonucunda, öz düzenleme müdahalesini içeren BK

programına katılan çocukların, yalnızca BK programına katılan çocuklara göre öz düzenlemede daha fazla kazanım yaşadıklarını göstermiştir. Bununla birlikte, anaokuluna geçiş dönemindeki değişimi incelerken, öz düzenleme ile BK programına katılım sağlayan çocukların, beklenen gelişime kıyasla anaokulunun sonbaharına doğru öz düzenleme, matematik ve okuryazarlıktaki ilerleme kaydettiği görülmüştür. Sonuç olarak, bulgular, öz düzenleme müdahalesini içeren bir anaokuluna hazırlık yaz programının, daha sonraki okul zorlukları için daha yüksek risk altındaki çocuklarda okula hazırlığın artmasına yol açtığını göstermektedir.

Williams ve Berthelsen (2019) çalışmalarında, öz düzenlemeyi ve yürütücü işlevleri geliştirmek için müzikle koordineli ritmik harekete odaklanan, 8 hafta boyunca uygulanan bir okul öncesi müdahale programının çocuklar üzerinde etkililiğini incelemiştir. Çalışmanın örneklem grubunu 4-5 yaş arasındaki dezavantajlı bölgelerdeki 3 anaokulundan 113 çocuk oluşturmaktadır. Yarı deneysel modelde gerçekleştirilen çalışmada deney grubuna 8 hafta boyunca 16 seans ritim ve hareket programı alırken, kontrol grubuna olağan okul öncesi programı uygulandı. Yürütücü işlevler doğrudan değerlendirilmiştir ve öğretmenler, müdahale programından önce ve sonra çocukların öz düzenlemelerini rapor etmiştir. Çalışma sonucunda, öğretmenler tarafından bildirilen duygusal düzenleme için ve özellikle erkek çocuklar açısından, yürütücü işlevler üzerinde olumlu müdahale etkileri bulunmuştur. Bu bulgular, bir ritim ve hareket müdahalesinin okul öncesi dönemde öz düzenleme becerilerinin gelişimini destekleme potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir.

Howard, Vasseleu, Batterham, Neilsen-Hewet (2020) çalışmalarında, okul öncesi çocukların öz düzenlemelerini ve ilgili yeteneklerini (örn. yürütücü işlevler, okula hazır olma) geliştirmek adına eğitimciler için hazırlanan Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme (PRSIST) Programının çocukların öz düzenlemesini, yürütücü işlevleri ve okula hazır olma halini, mevcut rutin uygulamalarla karşılaştırıldığında iyileştirmeye yönelik etkililiğini değerlendirmeyi amaçlamışlardır. Çalışmanın örneklem grubunu Avustralya’da okul öncesi eğitim veren 50 merkezden 3-5 yaş aralığında 473 çocuk oluşturmaktadır. Eğitimcilerden programı 6 ay boyunca, programın dört temel ögesinin (yetişkin uygulamaları, çocuk aktiviteleri, ebeveyn bültenleri, biçimlendirici öz düzenleme değerlendirmesi ve telekonferans) her birini uygulamaları istenmiştir. Okul öncesi öğretmenlerinin uygulamaları sonucunda çocuklarda öz düzenleme becerilerine yönelik değişimler kaydedilmiştir. Çalışma sonucunda, müdahale grubunda PRSIST çerçevesinde eğitim alan

çocukların yürütücü işlevlerde önemli bir iyileşme gösterdiği; diğer tüm sonuçların (öz-düzenleme, okula hazır bulunuşluk), müdahale grubu için tanımlayıcı olarak daha fazla gelişme gösterdiği; eğitimcilerin programın her bir bileşenini uzun bir süre boyunca uygulamaya istekli ve yetenekli oldukları saptanmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, çalışma grubu ve belirlenmesi, veri toplama araçları, veri toplama süreci, araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliği, verilerin analizi ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

3.1 Araştırmanın Yöntemi

Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Programı (PRSIST) çerçevesinde gerçekleştirilen online öğretmen eğitiminin okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin bilgi, inanç ve becerileri üzerindeki etkisinin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Nitel yaklaşımın benimsendiği bu araştırma durum çalışması (case study) yönteminde tasarlanmıştır.

Cresswell (2005) durum çalışmasını şu şekilde tanımlamıştır: Araştırmacının veri toplama araçlarını (gözlem, görüşme, görsel-işitsel) kullanarak bir veya daha fazla zaman sınırlı durumu araştırdığı ve analiz ettiği ve durumsal konuların belirlendiği nitel araştırma yaklaşımı olarak tanımlanmaktadır. Yin'e (1984) göre durum çalışması bir vaka çalışmasıdır; 1) araştırma "nasıl" ve "neden" sorularına odaklandığında, 2) araştırmacının olaylar üzerinde çok az kontrolü olduğunda, 3) olay veya olgu doğal bağlamında araştırıldığında, 4) olaylar arasındaki bağlantı ve olay gerçek hayatta yeterince net değil, geçmişte kullanıldığında, bir araştırma yöntemi olarak tanımlamıştır. Hancock & Algozzine (2006), doğal olayları ve fenomenleri zaman ve mekânla sınırlar; Durum çalışmaları olarak çeşitli veri toplama araçlarını kullanarak ayrıntılı bir açıklama sağlamaya çalışan çalışmaları tanımlar. Durum çalışmaları genellikle "ne", "nasıl" ve "neden" araştırma sorularını cevaplamak istendiğinde ve ayrıca bağlamsal koşullar değiştiğinde veya olay ile içerik arasındaki sınırlar net olmadığında kullanılabilir. Durum çalışmasını birçok araştırma yönteminden ayıran özellik, eğitimin çeşitli konularını anlamak için özellikle ne, nasıl ve neden sorularını sorarken tercih edilen yöntem olmasıdır.

3.2 Çalışma Grubu

Araştırmının çalışma grubunu Aksaray İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı resmi anaokulunda görev yapan 5 okul öncesi öğretmeni oluşturmuştur. Nitel yöntem araştırmalarında durum çalışması yönteminde katılımcı sayısı veya örneklem büyüklüğü görece olarak küçük olmasının sebebi ayrıntılı ve derinlemesine bir araştırma yöntemi olmasından kaynaklanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Örneklem yaparken araştırmacı genelde iç örneklem kullanır. Bunun anlamı, araştırmacı çalıştığı konuya göre genel fikir yönünde tüm katılımcılar, tüm gruplar ile görüşme ayarlar, tüm belgeleri inceler. Sonuçta araştırmanın genellenebilmesi ya da geniş örneklemden oluşması değil nitelikli olması önemlidir. Bu durumda anahtar konumdaki bilgi vericiler seçilir ve bu şekilde görüşmelere devam edilir (Bogdan ve Biklen, 1998). Bu nedenle örneklem sayısı belirlenirken bu ölçütler göz önüne alınmıştır. Bununla birlikte katılımcılar belirlenirken kolay erişilebilir örneklem yöntemi kullanılmıştır ve buna göre bazı ölçütler belirlenmiştir. Bu ölçütler, öğretmenin okul öncesi eğitim alanında çalışıyor olması, öğretmenin verilecek çevrimiçi eğitimlere eksiksiz katılacağını beyan etmesi, öğretmenin ilgili veri toplama araçlarını doldurmaya istekli olmasıdır. Böylece araştırmacı tarafından hazırlanan çevrimiçi eğitime Aksaray ilinde resmi bağımsız anaokulunda eğitim veren 5 okul öncesi öğretmenin katılımı hedeflenmiştir. İkinci aşamada belirlenen 5 okul öncesi öğretmeni ile araştırma sürecine yönelik kuralların (eğitim oturumları boyunca kameraların açık tutulması, tüm oturumlara düzenli katılımın sağlanması, veri toplama araçlarının eksiksiz doldurulması, vb.), öğretmenlerden beklenen davranışlar (uygulanması istenen etkinliklerin gerçekleştirilmesi, sınıf ortamının öz düzenleme becerilerine hazır hale getirilmesi, vb.) ve PRSIST eğitim programı hakkında bilgilerin verildiği bir ön görüşme video aracılığıyla yapılmıştır. Üçüncü aşamada ise araştırmaya katılacak öğretmenlere ihtiyaç belirleme formları ile nihai katılımcı sayısı belirlenerek öğretmenlerin öz düzenleme becerilerine dair mevcut durumları, öğrenim durumu, mesleki hizmet süresi, eğitim verdiği yaş grubu gibi bilgiler alınmıştır.

Araştırmının nihai katılımcıları olan 5 öğretmenin mezun olduğu üniversite, mezun olduğu program, eğitim süresi, görev yaptığı kurum, mesleki deneyim süresi, daha önce öz düzenleme eğitimi alıp almama, öz düzenleme becerileri ile ilgili sınıf içi uygulama/etkinlik/ materyal kullanıp kullanmama, sınıf mevcudu, çalıştığı yaş grubu Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1.Çalışma Grubundaki Öğretmenlerin Bazı Değişkenlere Göre Frekans Dağılımı

Değişken	Frekans (N)	Yüzde (%)
----------	-------------	-----------

Mezun Olduğu Üniversite	Muğla Üniversitesi	1	20
	Aksaray Üniversitesi	1	20
	Selçuk Üniversitesi	1	20
	Hacettepe Üniversitesi	2	40
Eğitim Süresi	4 Yıl	5	100
Mezun Olduğu Program	Okul öncesi öğretmenliği	5	100
Görev Yaptığı Kurum Türü	Resmi bağımsız anaokulu	5	100
Meslekte Deneyim Süresi	1 Yıl	1	20
	+10 Yıl	4	80
Öz Düzenleme Eğitimi Alma	Evet	3	60
	Hayır	2	40
Sınıf içi Öz Düzenleme Çalışmaları	Evet	3	60
	Hayır	2	40
Sınıf Mevcudu	10-15 Kişi	2	40
	16-20 Kişi	3	60
Çalıştığı Yaş Grubu	48-60 Ay	1	20
	+60 Ay	4	80

Tablo 1 incelendiğinde, öğretmenlerden ikisinin Hacettepe Üniversitesi, birinin Muğla Üniversitesi, birinin Aksaray Üniversitesi, birinin ise Selçuk Üniversitesinden mezun olduğu görülmektedir. Eğitime katılan öğretmenlerin tamamının (n:5) eğitim süresi 4 yıldır ve mezun olduğu program okul öncesi öğretmenliğidir. Öğretmenlerin tamamı resmi bağımsız anaokulunda görev yapmaktadır. Öğretmenlerden çoğunun (n:4) mesleki deneyim süreleri 10 yıl ve üzeridir. Öğretmenlerden üçü daha önce öz düzenleme becerileri konusunda eğitim/seminer alırken, iki öğretmen öz düzenleme becerileri konusunda eğitim/seminer almamıştır. Aynı şekilde öğretmenlerden üçü öz düzenleme konusunda sınıf içi çalışmalar/etkinlikler/materyaller kullanırken, iki öğretmen sınıf içi çalışmalar/etkinlikler/materyaller kullanmamıştır. Öğretmenlerin üçünün sınıf mevcudunun 16-20 kişi, öğretmenlerden ikisinin 10-15 kişi olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin eğitim verdiği yaş grubuna göre değişimleri incelendiğinde ise dördünün 60 ay ve üzeri, birinin 48-60 ay yaş aralığına eğitim verdiği görülmektedir.

3.3 Veri Toplama Araçları

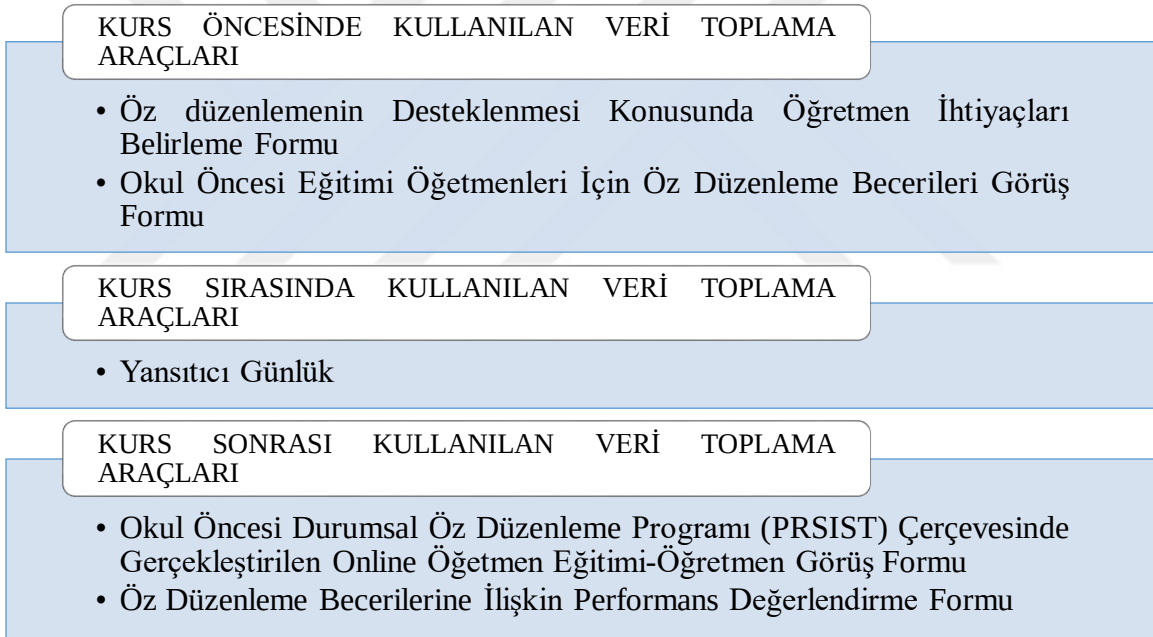
Araştırmada Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Programı (PRSIST) kapsamında yürütülen online eğitim öncesi, sırası ve sonrasında nitel boyutlar için çeşitli veri toplama

araçları kullanılmıştır. Veri toplama araçları ve veri toplama sürecine dair detaylı bilgiler bu başlık altında sunulmuştur.

Araştırmada kullanılan veri toplama araçları:

- Öz Düzenlemenin Desteklenmesi Konusunda Öğretmen İhtiyaçları Belirleme Formu
- Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenleri İçin Öz Düzenleme Becerileri Görüş Formu
- Yansıtıcı Günlükler
- Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Programı (PRSIST) Çerçevesinde Gerçekleştirilen Online Öğretmen Eğitimi- Öğretmen Görüş Formu
- Öz Düzenleme Becerilerine İlişkin Öğretmen Performansı Değerlendirme Formu’ dur.

Online kurs öncesinde, sırasında ve sonrasında kullanılan veri toplama süreci aşağıdaki gibidir:

Şekil 1. Eğitim Sürecinde Veri Toplama Araçlarının Kullanım Sırası

Öz Düzenlemenin Desteklenmesi Konusunda Öğretmen İhtiyaçlarını Belirleme Formu. Bu form çevrimiçi eğitime katılan öğretmenlerin öz düzenleme becerileri konusundaki ön bilgilerini ve sınıf ortamında çocukların öz düzenleme becerilerine nasıl destekleyeceklerine dair bilgilerini inceleyip ihtiyaçlarını ortaya çıkarmak için araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. Form, öğretmenlerin öz düzenleme ile ilgili ön bilgilerini ölçen sınıf ortamında çocukların öz düzenleme becerilerini nasıl desteklediklerine dair 42 ifade içeren 3’lü likert tipinde (nasıl destekleyeceğimi biliyorum/ nasıl destekleyeceğimi kısmen biliyorum/ nasıl destekleyeceğimi bilmiyorum) ve öğretmenlerin mezun olduğu üniversite,

mezun olduğu program, eğitim süresi vb. soruların yer aldığı kişisel bilgilerden oluşmaktadır. Üç uzman görüşü neticesinde son hali verilen form çevrimiçi eğitimin başında uygulanmıştır. Formda üç bölüm yer almaktadır. Bu bölümler 1) Davranış düzenleme 2) Bilişsel düzenleme 3) Duygu düzenleme alt boyutlarına ait sorulardan oluşmaktadır. İlk 19 soru davranış düzenleme becerilerini kapsamaktadır (1-7 numaralı sorular çaba gerektiren kontrol, 8-11 numaralı sorular engelleyici kontrol becerisi, 12-18 numaralı sorular dürtüsellik ve 19 numaralı sorular ise hazzı erteleme olarak belirlenmiştir). 20-32 numaralı sorular bilişsel düzenleme becerilerini kapsamaktadır. (20-25 numaralı sorular için alt tema işleyen bellek, 26-28 numaralı sorular için alt tema yürütücü işlevler ve 29-32 numaralı sorular için alt tema yürütücü dikkat olarak belirlenmiştir. Son olarak ise 33-42 numaralı sorular duygu düzenleme becerilerini kapsamaktadır.

Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenleri İçin Öz Düzenleme Becerileri Görüş Formu. Bu form online eğitime katılan öğretmenlerin okul öncesi dönemde öz düzenleme becerilerinin desteklenmesinin ve öz düzenleme becerilerinin desteklenmesindeki rollerinin önemine dair inanışlarını belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. Uzman görüşü alınan form, 2 açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Online eğitimin başında uygulanmıştır. *“Sizce öz düzenleme becerilerinin okul öncesi dönemde desteklenmesinin çocuğun gelişim ve eğitimi sürecinde bir önemi var mıdır? Varsa neden? Açıklayınız”.* *“Okul öncesi dönemde çocukların öz düzenleme becerilerinin desteklenmesinde öğretmenin rolü var mıdır? Varsa öğretmenin nasıl bir rolü olduğunu açıklayınız.”*

Yansıtıcı Günlük. Yansıtıcı günlük, öğretmenlerin eğitim oturumlarından sonra, eğitim oturumlarına yönelik değerlendirmelerini, süreçteki öğrenmeler ve deneyimleri üzerindeki etkisini anlayabilmek için araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur. Yansıtıcı günlükler, kişinin duruma göre deneyimlerine tekrar başvurma (hatırlama), kişinin deneyimleri arasında ilişki kurması (akla uydurma) ve kişisel deneyim ve gelişim amacıyla deneyimlerini kullanması (yansıtma) bölümlerinden oluşan aşamalı bir süreç olarak tanımlamaktadır (Lee, 2005). Bu doğrultuda “Sınıf içi uygulamalarına yansıtılabileceğim neler öğrendim?” sorusuna yanıt aranmıştır. Bu şekilde online eğitime katılan öğretmenlerden kendi deneyim, duygu ve düşüncelerine göre cevaplanması beklenmiştir. Yansıtıcı günlükler katılımcıların eğitim sürecine ne derece katılıp katılmadığının bir ölçütü ve bir sonraki eğitim oturumunun planlanması için kullanılmıştır.

Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Programı (PRSIST) Çerçevesinde Gerçekleştirilen Öğretmen Eğitimi- Öğretmen Görüş Formu. Bu form, online eğitime

katılan öğretmenlerin eğitim sürecine dair kazanımlarını, yaşadıkları zorlukları, eğitimin geliştirilmesine yönelik önerilerini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. Form 3 açık uçlu sorudan oluşmaktadır. “*Online eğitim sürecinden verim aldınız mı?*”, “*Eğitim sürecinde herhangi bir zorluk ile karşılaştınız mı?*” ve “*eğitim sürecinin geliştirilmesine yönelik önerileriniz var mıdır, varsa nelerdir?*” gibi ifadelerin yer aldığı form çevrimiçi eğitimin sonunda uygulanmıştır.

Öz Düzenleme Becerilerine İlişkin Öğretmen Performansı Değerlendirme Formu. Bu form online eğitime katılan öğretmenlerin eğitim sonunda edindikleri bilgileri uygulamaya yansıtma becerileri test edilmiştir. Bu amaçla;

- Çocukların öz düzenleme becerilerini nasıl destekleyeceklerine dair hikâye, oyun etkinlikleri gibi örnek uygulamalar oluşturmaları,
- Öz düzenleme becerilerinin önemine dair aile eğitiminde kullanılabilecek bülten ve mektup hazırlamaları,
- Sınıf ortamında öz düzenleme becerilerini desteklemek için yapabilecekleri fiziksel düzenlemeler ile ilgili raporlar yazmaları istenmiştir.

Bunlardan hareketle, 6 açık uçlu sorudan oluşan form online eğitimin sonunda uygulanmıştır.

3.4 Veri Toplama Süreci

Araştırmanın verileri toplanmadan önce gerekli etik izinler ve veri toplama sürecine katılacak öğretmenlerden gönüllü katılım beyanları alınmıştır. Bu başlık altında Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Programı (PRSIST) uygulama öncesi, uygulama süreci ve uygulama sonrasında verilerin toplanma süreci aşamalı ve detaylı olarak açıklanmıştır.

Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Programı (PRSIST) uygulama öncesi. Bir çocuğun dikkat, duygu, davranış düzenlemesine yönelik en büyük ihmal; dikkat, duygu ve davranışlarını kontrol edemeyen, düzenleyemeyen ve sınıf ortamında çocukların bu becerilerine destek olamayan yetişkin ve eğitimcilerdir. Okul olgunluğu yaşına gelindiğinde öz düzenleme becerilerine (dikkat, duygu ve davranış düzenleme) sahip olmak, akademik becerilere sahip olmaktan daha önemlidir. Okul öncesi dönemde ise çocukların öz düzenleme becerilerine büyük ölçüde katkısı olacak kişiler eğitimcilerdir. Bu bağlamda; okul öncesi dönemde eğitimcilerin öz düzenleme becerileri hakkında bilgi, inanış ve uygulamalarına katkı sağlamak amacıyla alan yazın incelendiğinde Wollongong Üniversitesi Erken Başlangıç (Early Start) ve Eğitim Fakültesi öğretim görevlileri Dr. Steven Howard, Dr. Cathrine Neilsen- Hewet ve aynı üniversitede doktora çalışmasını yürüten

Elena Vasseleu tarafından oluşturulan ve değerlendirilen Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Programı (PRSIST) ele alınmıştır. Program, çocukların öz düzenlemelerini oyun yoluyla, kolay ulaşılabilir ve rutin yollarla dâhil etmeyi, sorgulamayı ve genişletmeyi ve başarılı bir öz düzenleme için gerekli tüm yönleri hedeflemeyi amaçlamaktadır. Uygulama öncesinde kaynak dili İngilizce olan program online eğitimde kullanılmak üzere hedef dil olan Türkçeye çevrilmiştir. Çeviriler üç uzman görüşünden geçmiş, gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra son halini almıştır. Program içeriğinin zenginleştirilmesi ve öğretmenlerin öz düzenleme becerileri hakkında ihtiyaçlarının ortaya çıkarılması amacıyla 10.05.2022 tarihinde elektronik ortamda “*Öz Düzenlemenin Desteklenmesi Konusunda Öğretmen İhtiyaçlarını Belirleme Formu*” iletilerek online eğitim öncesi öğretmenlerin öz düzenleme becerilerine yönelik ihtiyaçları planlanmıştır. Form iletildikten sonra öğretmenler gün içerisinde formu cevaplamışlardır. Form analiz edildikten sonra öğretmenlere eğitim içeriği ve eğitim süreci hakkında bilgi vermek amacıyla bilgilendirme videosu çekilmiş ve 22.05.2022 tarihinde elektronik ortamda öğretmenler ile paylaşılmıştır. Öğretmenlerin okul öncesi dönemde öz düzenleme becerilerinin desteklenmesinin ve öz düzenleme becerilerinin desteklenmesindeki rollerinin önemine dair inanışlarını belirlemek amacıyla bilgilendirme videosu sonrası cevaplamaları için “*Okul Öncesi Öğretmenleri İçin Öz Düzenleme Becerileri Görüş Formu*” çevrimiçi olarak iletilmiştir. Geçerlik ve güvenilirliği artırmak amacıyla öğretmenlerin uygun olduğu saat ve tarih belirlenerek iletilmiştir. Tüm bu ön test uygulamaları 10.05.2022- 25.05.2022 tarihleri arasında eksiksiz tamamlanmıştır. Bilgi verilip uygulama öncesi doldurulması gereken ölçme araçları doldurulduktan sonra eğitim günleri ve saatleri görüşülmüş ve oturum kurallarına uymaları konusunda öğretmen beyanları alınmıştır. Ayrıca katılımcı öğretmenler ihtiyaç duydukları anda araştırmacı ile mesaj yoluyla iletişime geçebilmişlerdir. Tüm bunlar yapıldıktan sonra belirlenen gün ve saatte öğretmen eğitimine başlanmıştır.

Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Programı (PRSIST) uygulama süreci. Ön görüşme uygulamaları sonrasında online eğitim gerçekleştirilmiştir. Salgın nedeniyle online olarak planlanan bu eğitim süreci ve oturumlar “*Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Programının (PRSIST) Hazırlanması*” başlığı altında detaylı olarak açıklanacaktır. Online eğitim süreci bir ön görüşme, beş eğitim oturumundan oluşmaktadır. Eğitim oturumları haftada bir saat 8’den sonra olacak şekilde şu tarihlerde planlanmıştır:

- 26.05.2022’de birinci oturum
- 31.05.2022’de ikinci oturum

- 02.06.2022’de üçüncü oturum
- 07.06.2022’de dördüncü oturum
- 14.06.2022’de beşinci oturum olacak şekilde gerçekleştirilmiştir.

Oturumlar saat 8’de başlamış 10’da bitmiş toplam 120 dakika sürmüştür. Eğitim oturumları boyunca her oturumun sonunda öğretmenler oturumlarına yönelik değerlendirmelerini, süreçteki öğrenmelerini aktarabilmek için “*Yansıtıcı Günlükleri*” doldurmuşlardır. Yansıtıcı günlükler bir sonraki oturum gerçekleşmeden önce öğretmenler tarafından doldurulmuş ve araştırmacıya iletilmiştir. Aynı zamanda eğitim sonunda öğretmenler ile paylaşılan etkinlikler ve kaynaklar üzerine bir sonraki oturumun başında değerlendirme ve sınıftaki durumları aktarma süreci gerçekleşmiştir. Program kapsamında belirlenen konular aşağıda sıralanmıştır.

1. Öz düzenleme kavramı, boyutları ve önemi
2. Öz düzenleme becerilerinin modellenmesi ve sınıf ortamında desteklenmesi
3. Oyun yoluyla öz düzenleme, öz düzenleme becerilerinde riskler, bilişsel gelişim
4. Destekleyici öğrenme ortamları, hedefler koyma ve akran etkileşimi
5. Etkili duygusal ortam ve sosyal-duygusal öz düzenleme konuları üzerinde oturumlar gerçekleşmiştir.

Oturumlarda haber bültenleri, çocuk aktiviteleri, PRSIST videoları kullanılmıştır. Oturum sonrasında katılımcılar ile PRSIST videoları, bültenler ve çocuk aktiviteleri paylaşılmıştır. Program içeriğinde yer alan hikaye kitapları hedef dil Türkçeye çevrilmiş ve içerisinde yer alan aktiviteler, çocuk aktiviteleri olarak katılımcılara sunulmuştur. Verilen kaynakların yanı sıra eğitimlerin sonunda yardımcı kaynaklardan da yararlanılmıştır. PRSIST programında yer alan yardımcı kaynakların bir kısmı oturum sırasında bir kısmı ise eğitim sonunda katılımcılar ile paylaşılmıştır. Yardımcı kaynaklar ise şu şekildedir:

1) Programda yer alan çocuk aktivitelerini derleyen etkinliklere kolay ve eğlenceli bir giriş olarak etkinlikleri hikayedeki olay örgüsü noktalarına bağlayan hikaye kitapları:

- Alışveriş Listesini Kaçırmam (Bir PRSIST Hikayesi ve Bilişsel Öz Düzenleme Kaynağı)
- Polly ve Lolipodu (Bir PRSIST Hikayesi ve Davranışsal Öz düzenleme Kaynağı)
- Orada Olmayan Armut (Bir PRSIST Hikayesi ve Sosyal & Duygusal Öz düzenleme Kaynağı)
- Quincey Quokka’nın Maceraları (Çocukların bilişsel gelişimini destekleyen resimli bir kitap)

2) Görsel Destekler

- Mind Reader Görselleri
- Problem Çözme (Bilimsel) Süreç Görselleri
- Problem Çözme Görselleri
- Duygu Görselleri

Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Programı (PRSIST) uygulama sonrası. Eğitim oturumları tamamlandıktan sonra 17.06.2022 çevrimiçi ortamda öğretmenler ile eğitim süreci hakkında görüşlerini almak ve eğitim süreci sonunda yapmaları gerekenlere dair bilgilendirme yapılmıştır. Öğretmenlerin öz düzenleme becerilerine dair bilgilerini değerlendirmek amacıyla formlar paylaşılmıştır. Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Programı (PRSIST) Çerçevesinde Gerçekleştirilen Online Öğretmen Eğitimi-Öğretmen Görüş Formu online eğitime katılan öğretmenlerin eğitim sürecine dair kazanımlarını, yaşadıkları zorlukları, eğitimin geliştirilmesine yönelik önerilerini belirlemek ve Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Programı'nın öğretmenlerin öz düzenleme becerilerine etkisini değerlendirmek amacıyla "Öz Düzenleme Becerilerine İlişkin Öğretmen Performans Değerlendirme Formu"na dair uygulama için öğretmenlerin yaz tatiline girmeleri göz önüne alınarak 01.08.2022 tarihine kadar çevrimiçi ortamda yanıtlayarak araştırmacıya iletmeleri istenmiştir. Bu tarihin belirlenmesinin nedeni öğretmenlerin yaz tatiline giriyor olmaları ve eğitim süreci boyunca öz düzenleme becerilerine dair edindikleri bilgileri zihin sürecinden geçirerek etkili cevaplar verebilmelerini sağlamaktır. 27.06.2022 tarihinde form çevrimiçi ortamda öğretmenlere iletilmiş ve belirlenen tarihe kadar (01.08.2022) doldurularak araştırmacıya iletilmiştir.

3.5 Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Programı (PRSIST)

Öz düzenleme becerileri için eğitim çalışmaları ve bu becerilerin desteklenmesi okul öncesi dönem itibarıyla ele alınmalıdır. Fiziksel ve zihinsel sağlığın, akademik ve mesleki başarının sağlıklı sosyal ilişkiler kurabilmenin ve psikolojik olarak iyi olmanın genel olarak erken çocuklukta temellendiği kabul edilir. Çocuklukta kazanılan öz düzenleme becerilerinin daha sonraki yaşlarda hatta yetişkinlikte başarıyı, kişilerarası ilişkiyi, zihinsel sağlığı ve sağlıklı yaşamı öngörebildiği alan yazılarda karşımıza çıkmaktadır. Öz düzenleme alanında yapılan ulusal ve uluslararası alan yazın çalışmalarının incelenmesinin ardından öncelikli olarak ülkemizde öğretmenlerin öz düzenleme becerileri konusunda bilgilendirmek ve var olan bilgilerini desteklemek amacıyla bu konuda hazırlanmış olan bir program çerçevesinde eğitim vermeye ihtiyaç duyulduğu görülmüştür. Öğretmen eğitimi, öz düzenleme becerileri

ve okul öncesi eğitimde öz düzenleme konularında yapılan kapsamlı araştırmalar sonucunda araştırmacının karşılaştığı Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Programı (PRSIST) ‘nın öz düzenlemenin felsefesi hem de öğretmen eğitimi ile doğrudan ilişkili olduğu görülmüştür. Bu aşamada Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Programı (PRSIST) ile ilgili tüm web site ve kaynaklar taranmıştır (www.prsist.au). Erken çocukluk eğitime yönelik oluşturulmuş bu program, çocukların öz düzenleme becerilerini düşük maliyetler gözetilerek oyun yoluyla, rutine dâhil ederek, ilerleme ve sorgulama temelli ve başarılı bir öz düzenleme için gerekli tüm durumları hedeflemeyi amaçlamaktadır. Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Programı (PRSIST) çocukların erken öz düzenleme becerilerinin gelişimini desteklemek için profesyonel öğrenme videoları (PRSIST Konuşmaları), yetişkin uygulamaları, oyuna dayalı günlük çocuk aktiviteleri ve ev bağlantılarından oluşan bir koleksiyondur. Program; farklı süreler, yoğunluklar ve kombinasyonlar kullanılarak sınıf ve ev ortamında uygulanabilecek şekilde geliştirilmiştir. Programın merkezinde dört temel unsur vardır. Bunlar:

Yetişkin uygulamaları: Eğitimcilere ve ebeveynlere çocukların öz düzenleme gelişimini desteklemek için temel ilkeler belirlenmiştir. Her ilke tanımlanır, önemini göstermek için gerçek hayattaki bir senaryoda bağlama oturtulur ve ilgili özel uygulamalar sağlanır. Bu ilkeler ve uygulamalar, çevrimiçi profesyonel öğrenme videolarıyla da (PRSIST konuşmaları) desteklenmektedir. Yetişkin uygulamaları çocukların öz düzenlemelerini desteklemek için temel ilkelerin ve ilgili uygulamaların ana hatlarını çizmektedir. Her ilke açıklanmakta (örneğin, çocukları problem çözmeye dâhil etmek), önemini göstermek için gerçek yaşam senaryosunda bağlamsallaştırılmakta (örneğin, yanlış olma korkusuyla bir etkinliğe katılmaktan çekinen bir çocuk) ve ilgili belirli uygulamalar sağlanmaktadır (örneğin, açık uçlu sorgulama). Bu uygulamalar, 3-5 yaş arası çocuklarla çalışan eğitimcileri desteklemek için geliştirilmiştir. Ancak diğer tüm eğitimciler ve çocukların bakımını üstlenen diğer kişiler içinde oldukça faydalı olabilmektedir. Bu uygulamaları günlük ve rutinlere yerleştirmek tercih edilmektedir. İlke ve uygulamalar, bu ilke ve uygulamaların bağlamını genişleten dokuz kısa ve çevrimiçi profesyonel öğrenme videosuyla (PRSIST konuşmaları) desteklenmektedir. Yetişkin uygulamaları şu başlıklardan oluşmaktadır:

- 1. Çocukların gelişimini takip etme
- 2. Güvenli ve destekleyici ortam
- 3. Öz düzenlemeyi modelleme
- 4. Teşvik etme

- 5. Liderlik etme ve seçimler yapmaya teşvik etme
- 6. Problem çözme ve sebat
- 7. Beklentileri iletme
- 8. Çatışma çözümü
- 9. Duygulara cevap verme
- 10. Topluluk duygusu
- 11. Etkili iletişim olmak üzere 11 başlıktan oluşmaktadır.

Çocuk aktiviteleri: Çocukların öz düzenleme becerilerini rutin ve oyun yoluyla desteklemek için 28 oyun aktivitesi koleksiyonu geliştirilmiştir. Her hafta en az üç aktivitenin yapılması önerilse de, çocuk aktivitelerinin zamanlaması, yoğunluğu, seçimi ve sırası esnektir. Ancak her hafta en az birkaç etkinliğin yapılması ve çeşitli etkinliklerin gerçekleştirilmesi (öz düzenlemenin tüm alanları ile meşgul olmak için) önerilmektedir. Bununla birlikte, esnekliği sağlamak için, çocuk aktivitelerinin hangi gün veya saatlerde yapılması gerektiğini veya hangilerinin yapılması gerekliliği yoktur. Favori çocuk aktiviteleri arasından seçim yapılabilmekte ve uygulanması gerektiğine karar verilen çocuk aktivitesi uygulanabilmektedir. Aktivitelere kolay bir giriş yapabilmek için, aktiviteleri merkezi noktalara bağlayan üç çocuk kitabı geliştirilmiş ve ardından tüm aktiviteleri kitabın sonundaki bir ekte derlenmiştir. Bu kitaplar etkinlikleri çocuklara tanıtmamanın ve hikâyeleri takip etme deneyimi sağlayarak etkinlikleri uygulamada ilgi çekici bir yol sunmuştur. Yetişkinler için çocukların öz düzenlemenin her alanında erken dönem gelişimini desteklemek için öz düzenleme becerilerinin üç alt boyutunda kategorize edilen etkinlikler yer almaktadır. Bu etkinlikler bilişsel öz düzenleme boyutunda:

- 1. Bölünmüş Şarkı
- 2. Bay Kurt
- 3. Akıl Okuyucu
- 4. Gizli Av
- 5. Gizli Gölge
- 6. Pazar Karmaşası
- 7. Ritim Tekrarı
- 8. Favori Şeyler
- 9. Casus Göz

Davranışsal öz düzenleme boyutunda:

- 1. Aynı Tür

- 2. Hızlı Tutmak
- 3. Disiplinli Dans
- 4. Kim Diyor?
- 5. Hazırlık Yarışı
- 6. Garip Zıtlıklar
- 7. Patlayan Baloncuklar
- 8. Sıcak Patates
- 9. Baş Omuzlar
- 10. Müzisyenleri Yönetmek

Duygu düzenleme boyutunda ise:

- 1. Oyunculuk
- 2. Okuma Turları
- 3. Balon Zıplaması
- 4. Kukla İkna
- 5. Kör Nokta
- 6. Doldurma Kovaları
- 7. Oyuncu Stüdyosu
- 8. PRSIST Yoga
- 9. Şarkı ve Hikâye aktivitelerinden oluşmaktadır.

Aylık haber bültenleri: Programın okul öncesi ortamında uygulandığı durumlarda, evle güçlü bağların kurulmasına yardımcı olmak için ebeveyn haber bültenleri hazırlanmıştır.

Programın gidişatını kapsayan aylık haber bültenleri şunlara yardımcı olur:

- Ebeveynlere öz düzenlemenin ne olduğu hakkında bilgi vermek,
- Öz düzenlemenin neden önemli olduğu hakkında önemli bilgiler sağlamak,
- Ebeveynleri okul öncesi eğitim kurumlarında çocuklarının faaliyetleri hakkında bilgilendirmek,
- Ebeveynlerin evde çocuklarının öz düzenleme becerilerine ek olarak nasıl destekleyebilecekleri konusunda önerilerde bulunmaktır.

Her haber bülteni, çift taraflı bir sayfadan oluşur. Haber bültenleri aşağıdaki konulardan oluşmaktadır:

1. Bülten 1: Öz düzenleme nedir?
2. Bülten 2: Çocukların öz-düzenleme gelişimlerinde 'nerede' olduklarını nasıl bilebiliriz?

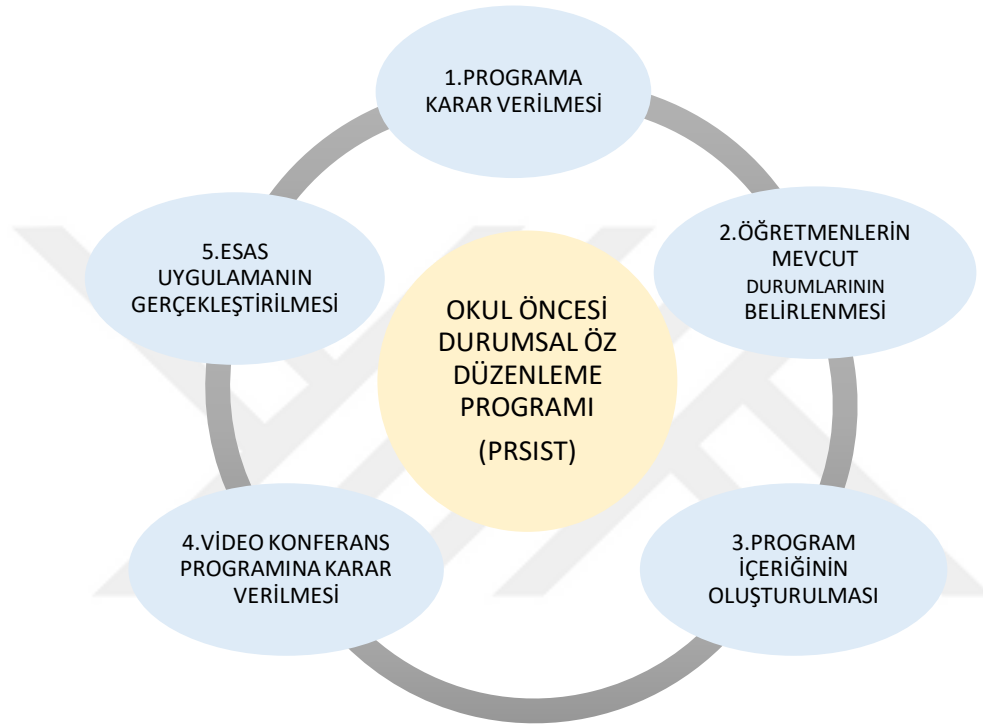
3. Bülten 3: Çocukların öz düzenleme kapasitelerini nasıl geliştirebiliriz?
4. Bülten 4: Çocukları kendi kendilerini düzenlemeleri için hedefler belirlemeye nasıl teşvik edebiliriz?
5. Bülten 5: Çocukları motive olmaya ve motive olmaya nasıl teşvik edebiliriz?
6. Bülten 6: Çocukların problem çözme, risk alma ve sebat etmelerini nasıl teşvik edebiliriz?

PRSIST konuşmaları: PRSIST programının, yetişkin uygulamaları ve çocuk aktiviteleri koleksiyonunu desteklemek için oluşturulan bu bölüm, eğitimcileri ve çocukların gelişimini rutin olarak destekleyen diğer kişileri, çocukların gelişmekte olan öz düzenlemelerini anlamaları ve desteklemeleri için oluşturulan bir dizi profesyonel öğrenme videosu içermektedir. Bu videolarda öz düzenlemenin ne olduğu, neden önemli olduğu, bir çocuğun mevcut öz düzenleme becerilerinin nasıl keşfedileceği ve öz düzenleme gelişimini destekleyen öğrenme ortamlarının nasıl yaratılacağı hakkında bilgiler yer almaktadır. Mesleki öğrenme videolarının toplam uzunluğu yaklaşık 1,5 saattir. Bu videolar, tek tek izlenebilecek şekilde 5-15 dakikalık bölümlere ayrılmıştır. Böylelikle videoda yer alan konuları kolayca ve yeniden izlenmesi sağlanmaktadır. Videolar izlenmeye başlandığında web sitesinde sunulan sırayla izlenmesi önerilmektedir. Videolarla olan etkileşiminizi zenginleştirmek ve daha fazla öğrenme için fırsatlar yaratmak için her videonun altında ek materyaller ve kaynaklar vardır. Her PRSIST konuşması için sunum slaytları bir PDF formatında da yer almaktadır. Bu videolar, yetişkin uygulamalarını desteklemek içindir. Bu nedenle en iyi şekilde yetişkin uygulamaları okunduktan kısa bir süre önce veya sonra videolar izlenmektedir. 9 videodan oluşan PRSIST konuşmaları aşağıdaki başlıklardan oluşmaktadır:

- 1. Öz düzenleme eğitimi
- 2. Öz düzenlemenin önemi
- 3. Çocuklar öz düzenlemeyi nasıl öğrenir?
- 4. Öz düzenlemeyi destekleyen faaliyetler
- 5. Dedektif olmak – Öz düzenlemeyi değerlendirmek
- 6. Çocukların gelişimini anlamak
- 7. Destekleyici öğrenme ortamları oluşturmak
- 8. Öz düzenlemede oyunun rolü
- 9. Duygusal Ortam ve Çatışma Çözümü

3.6 Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Programı (PRSIST)’nin Hazırlanması ve Uygulanması

Okul öncesi dönemde öz düzenleme becerilerinin desteklenmesinde bu araştırma kapsamında kullanılmaya karar verilen PRSIST programının hazırlanması ve uygulanması aşamalarına dair bilgiler verilmiştir. PRSIST hazırlama ve uygulama süreci Şekil 2’de sunulmuştur.

Şekil 2. PRSIST Hazırlama ve Uygulama Süreci

1.aşama- Programa Karar Verilmesi.

Okul öncesi eğitimde öz düzenleme ve öğretmen eğitimi konularında yapılan kapsamlı araştırmalar sonucunda Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Programı (PRSIST) öz düzenleme becerileri ve öğretmen eğitime uygun olduğu görülmüştür. Araştırmacı programı öğretmen eğitiminde kullanabilmek için 16.11.2020 tarihinde PRSIST kurucularından Dr. Steven Howard ile gerekli yazışmaları başlanmıştır. Yazışmalar sonucunda gerekli izinler alınmış ve programın öğretmen eğitiminde kullanılmasına karar verilmiştir.

2.aşama- Öğretmenlerin Mevcut Durumlarının Belirlenmesi

Öğretmen eğitiminin ana temaları belirlendikten sonra içeriğin kapsamının belirlenmesi için öğretmenlerin öz düzenleme becerilerine ilişkin mevcut durumlarının belirlenmesine karar verilmiştir. Öğretmenlerin öz düzenleme becerilerine ilişkin bilgi ve ihtiyaçları “Öz

düzenlemenin Desteklenmesi Konusunda Öğretmen İhtiyaçları Belirleme Formu” kullanılarak belirlenmiştir. Öz düzenleme becerilerinin üç boyutundan bilgilendirme, eğitim ortamının düzenlenmesi, eğitim etkinlikleri ve kaynak paylaşımına program içeriğinde yer verilmesinin önemli olduğuna karar verilmiştir.

3.aşama- Program İçeriğinin Oluşturulması

Eğitimin ana konuları ve öğretmenlerin mevcut durumları belirlendikten sonra Mart 2019'da ortaya çıkan Covid-19 salgın süreci nedeniyle genel kanı ile programın online eğitim olarak sunulmasına karar verilmiştir. Programın geliştirilmesinin ilk aşamasında belirlenen konuların içerikleri oluşturulurken öğretmenlerin mevcut durum analizi sonucunda yetersiz gördükleri hususlar dikkate alınmıştır. Her oturumun içeriği web2 araçlarından biri olan canva üzerinde sunum şeklinde hazırlanmıştır. Müfredat içeriğinde konuyla ilgili bilgilerin yanı sıra araştırmacı tarafından derlenen yetişkin uygulamaları, çocuk aktiviteleri, aylık haber bültenleri, PRSIST konuşmaları yer almaktadır.

4. Aşama – Eğitim oturumlarının gerçekleştirileceği video konferans programına karar verilmesi.

Küresel salgın nedeniyle çevrimiçi eğitim verme kararından bu yana, literatür çevrimiçi eğitimin avantajlarını ve dezavantajlarını araştırmıştır. Çevrimiçi eğitim uygulamalarının hem avantajları hem de dezavantajları vardır. Kolay erişilebilirliğin yanı sıra; çevrimiçi öğrenme ve programlar, farklı bölgelerden ve geçmişlerden gelen öğretmenlerin ekip halinde çalışmasına ve kaynaklarını ve uzmanlıklarını paylaşmasına yardımcı olmaktadır (Macià & García, 2016). Çevrimiçi öğretim programları, öğretmenlere ortam ve zaman planlaması açısından kolaylık sağlamaktadır (Dede ve diğerleri 2009). Öte yandan, çevrimiçi öğretim ile eğitimciler yanlış anlamalarla karşılaşabilmekte, yeterli desteği alamaya bilmekte ve kendilerini dışlanmış hissedebilmekte ve teknik sorunlar çevrimiçi uygulamaları engelleyebilmektedir (Johnson, 2020). Microsoft Teams, Google Hangouts, Skype, Zoom, Whatsapp online programları değerlendirilmiş ve katılımcılar arasında en ünlü ve kullanışlı olduğu için Zoom uygulamasının kullanılmasına karar verilmiştir. Öğretmenlerle etkileşimli bir uygulama yapabilmek için kameraların açılması, her derse tam katılım, ders boyunca aktif olma, konuşmadıkları zamanlarda mikrofonların sessize alınması gibi kurallar tanımlanmıştır. Her dersin başında onlara bu kuralları hatırlatılmasına karar verilmiştir.

5. Aşama – Esas uygulamanın gerçekleştirilmesi.

PRSIST tabanlı öğrenme programı, beş eğitim oturumundan oluşan bir öğretmen yetiştirme programıdır. Eğitim toplamda 10 saat sürmüştür. Her oturumun başında katılımcılara

oturumun kuralları (kameralar açık, mikrofonlar kapalı, oturumlara tam katılım) ve oturumun süresi hatırlatılmıştır. Oturumlar plana göre ve zamanında yapılmıştır. Her oturumun sonunda öğretmenlerin sorumluluklarına ilişkin açıklamalar ve hatırlatmalar yapılmıştır. Whatsapp online ortamı kullanılmış ve kaynaklar öğretmenlerle paylaşılmıştır. Oturumlar 20.00-22.00 arasında olacak şekilde planlanmıştır. Oturum sonrası öğretmenler ile paylaşılan yansıtıcı günlükler, haber bültenleri, PRSIST konuşmaları ve çocuk aktiviteleri öğretmenleri o hafta görevleri olarak belirlenmiştir. Öğretmenler bir sonraki oturuma kadar yansıtıcı günlükleri doldurmuş, haber bültenlerini okumuş, PRSIST konuşmalarını dinlemiş ve sınıf ortamı ve uygulayabilme durumlarına göre çocuk aktivitelerini uygulamış olarak gelmişlerdir. Son oturumda ise kısa bir değerlendirme yapıp, son ölçme araçları hakkında bilgi verilip eğitim ve oturum sonlandırılmıştır.

3.7 Verilerin Analizi

Nitel veriler, ihtiyaç belirleme formu, yansıtıcı günlükler, görüşme formları ve performans değerlendirme formlarından oluşmaktadır. Çalışmadan elde edilen nitel veriler tematik analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Tematik analiz, hem eğitimde hem de diğer alanlarda yaygın olarak kullanılan nitel bir analiz yöntemidir. Tematik analizde veriler konulara bölünerek analiz edilmekte ve analiz edilen veriler yorumlama ve raporlama için kullanılmaktadır. Tematik analiz, bir veri setini en küçük boyutlarda düzenlemenizi, anlamını anlamanızı ve ayrıntılı olarak tanımlamanızı sağlamaktadır. Tematik analiz süreci, veri bilimcinin tanıma ve tanımlama, ilk konu kodlarını oluşturma, konuları bulma, konuları keşfetme, adlandırma ve rapor hazırlama adımlarından oluşmaktadır (Braun ve Clarke, 2019). Bu çalışmada nitel araştırmanın doğasına uygun tematik analiz yöntemi ve adımları benimsenmiş ve veriler bu adımlara göre analiz edilmiştir.

Araştırmanın geçerlik ve güvenirliği. Alan yazın incelendiğinde geçerlik ve güvenirlik çalışmalarına dair farklı terimler ve farklı bakış açıları mevcuttur. Nicel çalışmalarda, çalışmayı yapan kişinin veri toplama araçlarına ve araştırma desenine dair geçerlik ve güvenirlik çalışmalarını oldukça dikkatli test etmesi ve aynı titizlikle rapor etmesi beklenmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Nicel araştırmalarda kullanılan geçerlik ve güvenirlik ifadelerinin yerine nitel araştırmalarda inanılabilirlik, sonuçların doğruluğu gibi ifadelerden bahsetmek daha doğru olur (Krefting, 1991). Guba ve Lincoln (1982) nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenirlikten farklı olarak inandırıcılık (trustworthiness) olması gerektiğine dikkat çekmiş ve bazı ölçütler belirlemiştir. Guba ve Lincoln (1982) güvenirliğin

ölçütlerini; inandırıcılık, aktarılabilirlik, onaylanabilirlik ve güvenilebilirlik olarak dört başlıkta belirtilmektedir.

İnandırıcılık (İç Geçerlik). Sonuçlar inandırıcı mı? Nitel araştırmalarda iç geçerlik yerine kullanılan inandırıcılık araştırmadan elde edilen bulguların gerçeklik ile ne derecede uyumlu olduğunun gösterilmesidir. Nitel araştırmalarda geçerliği sağlamak adına pek çok strateji vardır. Kullanılan stratejiler; çeşitleme (üçgenleme), katılımcı teyidi, araştırmacı ön yargılarını azaltma, uzun süreli etkileşim, tekrarlayan sorgulama, katılımcı samimiyetinin sağlanması, uzman görüşü, derinlemesine betimleme ve nitel veri analiz yazılım programlarının kullanılması gibi stratejilerdir. Her araştırmada tüm bu stratejilerin kullanılması gerekmez. Bu araştırmada ise geçerliğin sağlanması adına çeşitleme, derinlemesine betimleme, uzman görüşü, tekrarlayan sorgulama, katılımcı samimiyetinin sağlanması, katılımcı teyidi ve araştırmacı ön yargılarını azaltma kullanılmıştır.

Çeşitleme (üçgenleme): Nitel araştırmalarda çeşitleme veri kaynaklı çeşitleme, araştırmacı çeşitlemesi, yöntem çeşitleme ve teori çeşitlemesi olarak gerçekleştirilmektedir. Veri kaynaklı çeşitleme araştırmacının çalışmada çok çeşitli veri kaynaklarını kullanmasıdır. Araştırmacı çeşitlemesi, verilerin toplanması, analizi ve yorumlanmasında birden fazla araştırmacının yer almasıdır. Teori çeşitlemesi, diğer araştırmacılar veya literatür kullanılarak çeşitli görüşlerin elde edilmesidir. Son olarak ise yöntem çeşitleme, pek çok veri toplama yönteminin kullanılmasıdır. Bu araştırmada ihtiyaç belirleme formu, görüşme formları, yansıtıcı günlükler, performans değerlendirme formu gibi ölçme araçları kullanılarak veri çeşitlemesi sağlanmıştır.

Derinlemesine betimleme: Araştırmada çalışma grubu, PRSIST programı, eğitim süreci, uygulama aşaması, veri toplama süreci, katılımcıların durumu ve demografik bilgileri, verilerin analizi ve bulguların sunumu detaylı ve açık biçimde aktarılmıştır. Böylelikle okuyucuların araştırma bağlamına girmesi amaçlanmıştır.

Uzman görüşü: Bu araştırmada programın ve veri toplama araçlarının geliştirilmesi, uygulamaların güvenilirliği ve verilerin analizi aşamalarında uzmanların görüşlerinden yararlanılarak tüm süreçlerde en az bir uzman ile birlikte çalışılmıştır. Verilerin analizi aşamasında nitel araştırma uzmanından görüş alınmış ve analizlerin en geçerli ve güvenilir hali raporlaştırılmıştır. Ayrıca her bir oturum kayıt altına alınmış ve amacına uygun şekilde yürütüldüğü başka bir araştırmacı tarafından onaylanmıştır.

Tekrarlayan sorgulama: Araştırmaya katılan katılımcılardan elde edilen verilerin doğruluğunun sorgulanmasıdır. Bu araştırmada her oturumdan sonra kullanılan yansıtıcı

günlükler ile katılımcıların eğitim sürecini ne derece takip edip etmediklerinin bir ölçütü olarak görülmüştür.

Katılımcıların samimiyetinin sağlanması: Katılımcıların araştırmada gönüllü yer alması onlardan elde edilecek verilerin amaca hizmet etmesi ve sağlam veriler olması açısından önemlidir. Bu nedenle bu araştırmada, katılımcılara gönüllü katılım esasına dayandığını söylenmiş ve katılımcılardan ‘araştırmaya gönüllü katılıyorum’ şeklinde yazılı ifadeleri alınmıştır.

Aktarılabilirlik (Dış Geçerlik). Sonuçlar diğer kişi ve durumlara aktarılabilir mi? Nicel araştırmalarda araştırma sonuçlarının örneklem dışındaki evrene genellenebilirliği anlamına gelen aktarılabilirlik nitel çalışmalarda ise amaçlı bir örneklem seçilmesi, dâhil etme/dışlama kriterleri, ortamın ayrıntılı tanıtımı, katılımcıların ayrıntılı tanıtımı nitel araştırmalarda aktarılabilirliği (dış geçerlik) sağlayan stratejilerdir. Bu araştırmada amaçlı bir örneklem seçiminin yapılması, katılımcıların ayrıntılı tanıtımı, eğitim verilen ortamın tanıtımı yapılarak aktarılabilirlik sağlanmıştır.

Güvenilebilirlik (Güvenirlik): Çalışma benzer koşullarda benzer katılımcılarla tekrarlandığında sonuçlar benzer mi? Nicel araştırmalarda güvenilirlik çalışma aynı ortamda, aynı katılımcılarla ve aynı yöntemlerle tekrar edilirse benzer sonuçların elde edilmesi ile sağlanırken, nitel araştırmalarda ise denetleme yolu, literatür taraması, araştırma yöntemlerinin ayrıntılı tanıtımı, üçgenleme, başka bir araştırmacının süreç ve sonuçları incelemesi gibi stratejiler kullanılır. Bu araştırmada denetleme yolu (eğitim video kayıtları), literatür taraması, araştırmanın yöntem kısmının ayrıntılı açıklanması ve başka bir araştırmacının süreç ve sonuçlarının incelenmesi stratejileri kullanılmıştır. Aynı zamanda araştırmanın planlama ve uygulama süreci, verilerin nasıl toplandığı ve bulgular detaylı biçimde açıklanmıştır. Tematik analizde güvenilirlik ise temaların metnin tamamını yansıtıp yansıtmadığının sağlanmasıyla gerçekleştirilir. Araştırmacı bu anlamda temaları belirlemek ve değerlendirmek için dışarıdan bir uzmanı veya değerlendiriciyi sürece dâhil etmelidir. Bu nedenle veriler güvenilir şekilde analiz edilmesi için nitel araştırma uzmanından görüş alınmıştır. Araştırmada verilerin bir bölümü hem fikir olana kadar ortak olarak kodlanmış, elde edilen veriler iki araştırmacı tarafından analiz edilerek yorumlanmıştır. Kodlayıcılar arasındaki güvenilirlik sağlanması amacıyla araştırmada ayrıca derinlemesine betimleme yapılmıştır. Çalışma grubu, PRSIST programı, eğitim süreci, veri toplama süreci, verilerin analizi ve doğrudan alıntılarla desteklenen bulgular detaylı ve açık biçimde aktarılmıştır. Böylece okuyucuların araştırma bağlamına girmesi amaçlanmıştır. Programın içeriğinin

belirlenmesi, veri toplama araçlarının geliştirilmesi ve verilerin analizi aşamalarında uzmanların görüşlerinden yararlanılmıştır. Oturumlar bir başka araştırmacı tarafından izlenerek oturumların planlandığı şekilde yürütülmesi ile ilgili güvenilirlik sağlanmıştır.

Onaylanabilirlik (Objektiflik): Önyargılar azaltılarak objektiflik artırıldı mı? Nicel araştırmalarda objektiflik ölçümler ve sayılar ile sağlanırken, nitel araştırmalarda onaylanabilirlik için ise alıntılar, hikâyeler oldukça önemlidir. Bunun için bulgular ve yorumlarda araştırmacının önyargıları veya görüşlerinin aksine katılımcıların kendi ifadelerini içermelidir. Bu nedenle veriler analiz edilirken katılımcıların görüşlerine yer verilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde araştırma kapsamında toplanan verilerin analizine ve bu analizlerin yorumlarına yer verilmiştir. Aşağıdaki şekilde ise PRSIST programı uygulama sürecinde kullanılan ölçme araçlarının uygulama sıraları verilmiştir.

4.1 Öz Düzenlemenin Desteklenmesi Konusunda Öğretmen İhtiyaçları Belirleme Formu'na İlişkin Bulgular.

Öz Düzenlemenin Desteklenmesi Konusunda Öğretmen İhtiyaçlarını Belirleme Formunda yer alan 42 ifadeyi öğretmenler “nasıl destekleyeceğimi biliyorum, kısmen biliyorum, bilmiyorum” seçeneklerinden birini seçerek cevaplamıştır. İfadelerde; duygu, davranış ve bilişsel düzenlemeye ilişkin somut davranışlar tanımlanmıştır.

Öğretmenlerin ihtiyaç belirleme formunda yer alan ifadelere verdikleri yanıtlar incelendiğinde ise; öğretmenlerin duygu, davranış ve bilişsel düzenlemeye işaret eden ifadelerin büyük bir bölümünü nasıl destekleyeceğimi kısmen biliyorum şeklinde cevapladıkları görülmüştür. Formdan elde edilen bilgilere göre PRSIST program içeriği ile öğretmenlerin ihtiyaçlarının örtüştüğü belirlenmiştir. Buna göre araştırmacılar PRSIST program içeriğini öğretmenlerin ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak beş oturum ve toplam 120 dakika olacak şekilde Tablo 2'deki gibi organize etmiştir.

Tablo 2. Oturumlarda Kullanılan Kaynaklar

	1.Oturum	2.Oturum	3.Oturum	4.Oturum	5.Oturum
Bülten	Öz Düzenleme Hakkında	Öz düzenleme davranışları neye benziyor?	Çocukların öz düzenleme kapasitesini nasıl geliştirebiliriz?	Çocukları hedefler koymaya nasıl teşvik edebiliriz?	Çocukları içsel olarak motive olmaya nasıl teşvik edebiliriz? Çocukların problem çözme, risk alma ve sebat etmelerini nasıl teşvik edebiliriz?

PRSIST Konuşmaları	Öz Düzenlemenin Doğası ve Önemi	Çocuklar öz düzenlemeyi nasıl öğrenir? Öz düzenlemeyi destekleyen faaliyetler	Öz düzenlemeyi değerlendirmek Öz düzenlemede oyunun rolü	Destekleyici öğrenme ortamları oluşturmak Çocuk gelişimini anlamak	Duygusal ortam ve çatışma çözümü
Çocuk Aktiviteleri	Aynı tür Bölünmüş Şarkı Oyunculuk	Disiplinli Dans Zihin Okuyucu Balon Sıçraması	Canlandırma Yarışı Gizemli Gölge Kör Nokta	Patlayan baloncuklar Ritim Tekrarı Oyunculuk Stüdyosu	Baş ve omuzlar Müziyenleri Yönetmek Casus Göz
Yetişkin Uygulamaları	Çocuk gelişimini izlemek Destekleyici ortam	Öz düzenlemeyi modelleme Teşvik sağlama	Çocukları liderlik, seçim yapmaya teşvik ve problem çözme	Beklenti ve sınırları belirlemek Çatışma Çözümü	Duygulara cevap vermek Topluluk duygusu Etkili İletişim

42 soruluk formda verilen yanıtlar incelendiğinde Ö2 kodlu katılımcının “Nasıl Destekleyeceğimi Bilmiyorum” yanıtını kullanan tek katılımcı olduğu bulunmuştur. Bu yanıtları ise duygu düzenlemeye işaret eden ifadelerde verdiği görülmektedir. Ö2 kodlu katılımcının Nasıl Destekleyeceğimi Bilmiyorum yanıtını verdiği sorular şu şekildedir;

- 39. Soru: Bir öğrencim bilerek kendisine zarar verdiğinde, kendisine karşı davranışlarını düzenleyebilmesi için onu... (Nasıl Destekleyeceğimi Bilmiyorum)
- 41. Soru: Bir öğrencim arkadaşlarına fiziksel olarak zarar verdiğinde, akranlarına karşı olumlu tutum geliştirebilmesi için onu...(Nasıl Destekleyeceğimi Bilmiyorum)
- 42. Soru: Bir öğrencim hayvanlara fiziksel olarak zarar verdiğinde, hayvanlara karşı olumlu tutum geliştirebilmesi için onu... (Nasıl Destekleyeceğimi Bilmiyorum)

Bu bağlamda öz düzenleme becerilerinin alt boyutları dikkate alınarak katılımcıların her bir boyut için desteklenmesi gerektiği varsayılmıştır. Bundan yola çıkılarak katılımcıların yanıt verdikleri ilk 19 soru “Davranış Düzenleme” alt boyutuyla ilişkili olarak eğitimin ikinci oturumunda (“Öz düzenleme becerilerinin modellenmesi ve sınıf ortamında desteklenmesi”) katılımcıların ihtiyaç duydukları bilgiler ve uygulamalara yer verilmiştir. 20-32 sorular “Bilişsel Düzenleme” alt boyutuyla ilişkili olarak katılımcıların verdikleri yanıtlardan sonucunda eğitimin “Oyun yoluyla öz düzenleme, öz düzenleme becerilerinde riskler, bilişsel gelişim” başlıklı üçüncü oturumunda katılımcıların ihtiyaç duydukları bilişsel gelişim, oyun yoluyla destekleme gibi uygulamalara yer verilmiştir. 33- 42 sorular ise

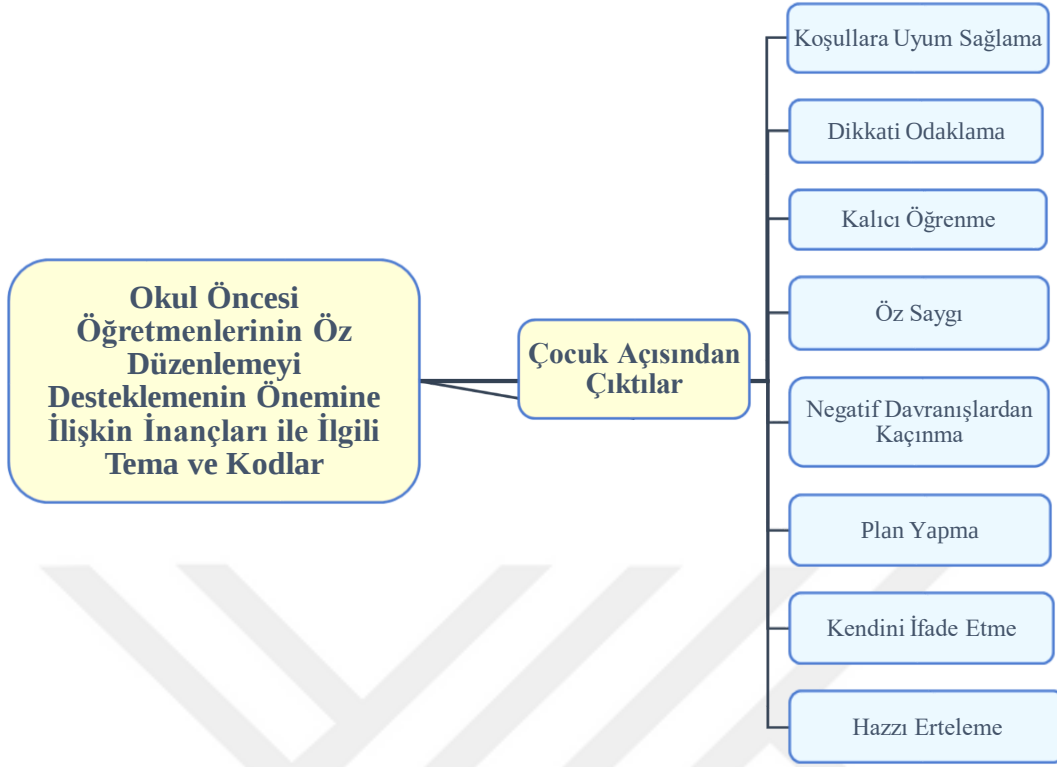
“Duygu Düzenleme alt boyutu ile ilgili olup katılımcıların “Nasıl destekleyeceğimi bilmiyorum” yanıtını ilk kez bu boyut özelinde verdikleri görülmüştür. Eğitimin beşinci oturumu olan “Etkili duygusal ortam ve sosyal-duygusal öz düzenleme” konusunda katılımcılar duygu düzenleme alt boyutunda kapsamlı olarak ihtiyaçları dâhilinde bilgilendirilmiştir. Bunlara ek olarak eğitimin birinci oturumu ( z düzenleme kavramı, boyutları, önemi, alt boyutları) ve dördüncü oturumda (Destekleyici  ğrenme ortamları, hedefler koyma ve akran etkileşimi) katılımcıların öz düzenleme becerileri, alt boyutları ve çocukların öz düzenleme becerilerini desteklemedeki uygulama ve rollerine ilişkin detaylı bilgiler verilmiştir.

4.2 Okul  ncesi Eğitimi  ğretmenleri İçin  z Düzenleme Becerileri Görüş Formu’na İlişkin Bulgular.

 z düzenleme becerilerinin desteklemesindeki rollerinin önemine dair inanışlarını belirlemek amacıyla hazırlanan görüş formunda 2 adet açık uçlu soru bulunmaktadır. Bu sorular şu şekildedir;

- 1. Soru: Sizce  z düzenleme becerilerinin okul öncesi dönemde desteklenmesinin çocuğun gelişim ve eğitimi sürecinde bir önemi var mıdır? Varsa neden? Açıklayınız.
- 2. Soru: Okul  ncesi dönemde çocukların öz düzenleme becerilerinin desteklenmesinde öğretmenin rolü var mıdır? Varsa  ğretmenin nasıl bir rolü olduğunu açıklayınız.

“Okul  ncesi Eğitimi  ğretmenleri İçin  z Düzenleme Becerileri Görüş Forumu’ndan elde edilen bulgular önceden belirlenen temalar olan “ ocuk açısından çıktılar” ve “stratejiler” teması çerçevesinde incelenmiştir. Aşağıdaki şekillerde tema ve kodlara ilişkin bilgiler yer almaktadır. Okul  ncesi eğitimi  ğretmenlerinin okul öncesi dönemde öz düzenleme becerilerinin desteklenmesinin önemine dair inanışlarına ilişkin bulgular,  ocuk açısından çıktılar teması altında incelenmiştir.

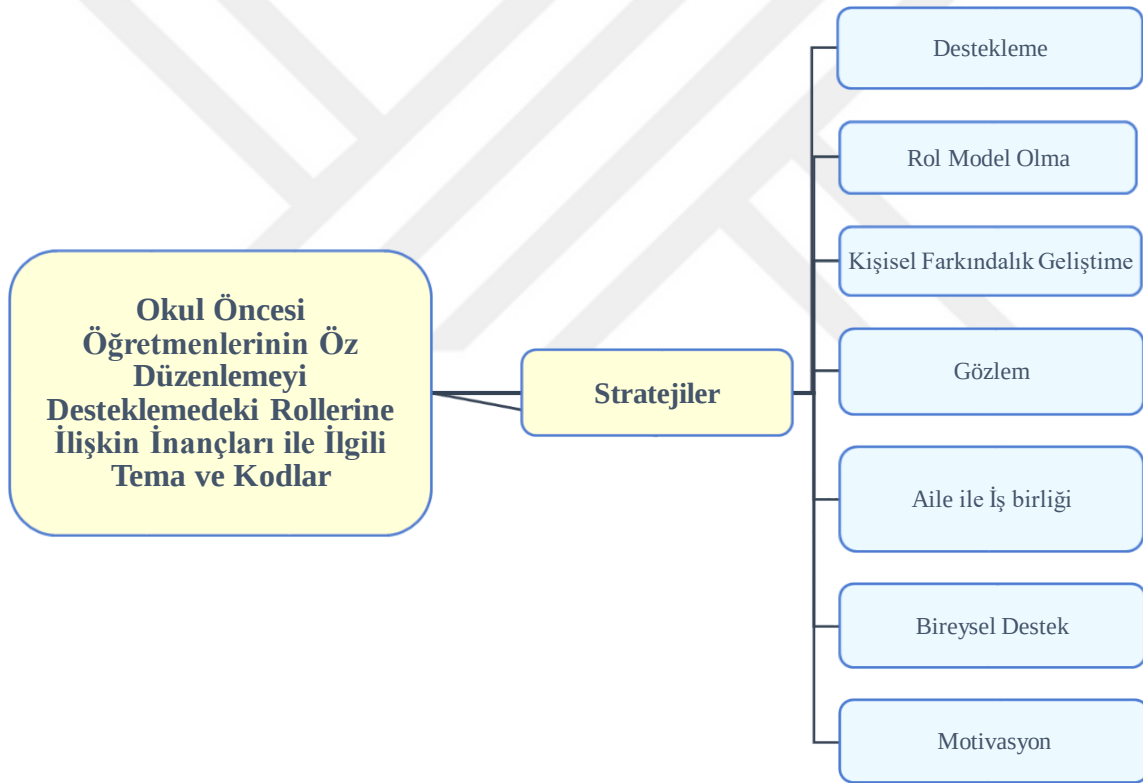
Şekil 3. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Düzenlemeyi Desteklemenin Önemine İlişkin İnançları ile İlgili Tema ve Kodlar

Katılımcıların okul öncesi dönemde öz düzenleme becerilerinin desteklenmesinde çocukların çeşitli beceriler kazanacağını düşünmüşlerdir. Katılımcıların öz düzenleme becerilerini destekleme çocukların kazandığı becerileri hem öğrenme süreçlerinde etkili olabilecek zihinsel süreçlere (dikkati odaklama, hazzı erteleme, plan yapma gibi) hem de çocuklarda sosyal etkileşim davranışlarına (kendini ifade etme, öz saygı, uyum, negatif davranışlardan kaçınma gibi) odaklarındaki görülmüştür. Aşağıda katılımcıların bu konudaki görüşlerine yer verilmiştir:

- Ö2: “Tabi ki çok önemlidir gelişim ve eğitim süresince çocuğun kendisini bir birey olarak algılaması ve kabul etmesi için öz düzenleme becerilerini kazanmış olması gerektiğini düşünüyorum.”,
- Ö3: “Önemli olduğunu düşünüyorum çocukların duygularını düşüncelerini ifade doğru şekilde yansıtamayabiliyorlar veya kurallara uyma konusunda sıkıntı yaşayabiliyorlar, öfke kontrolü, birbirine vurma, kötü söz gibi birçok problem yaşadım bu yıl bu sorunların çözülebileceğine inanıyorum”,

- Ö5: “*Vardır çocuğun kurallara uyma, duygularını kontrol altına almada, dikkatini toplamada isteklerini ertelemede çok önemli. Çocukların öz düzenleme becerilerini kazanması eğitim hayatının da daha başarılı olmasını sağlayacaktır.*”
- Ö4: “*Evet önemi vardır. Öz düzenleme becerilerinin okul öncesi eğitim sürecinde desteklenmesi gerektiğini düşünüyorum. Çünkü çocukların plan yapma, kurallara uyma, koşullara uyum sağlama, kendini ifade etme, duygularını kontrol etme gibi durumları destekler.*”

Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin okul öncesi dönemde öz düzenleme becerilerinin desteklenmesindeki rollerinin önemine dair inanışlarına ilişkin bulgular, stratejiler teması altında incelenmiştir.

Şekil 4. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Düzenlemeyi Desteklemedeki Rollerine İlişkin İnançları ile İlgili Tema ve Kodlar

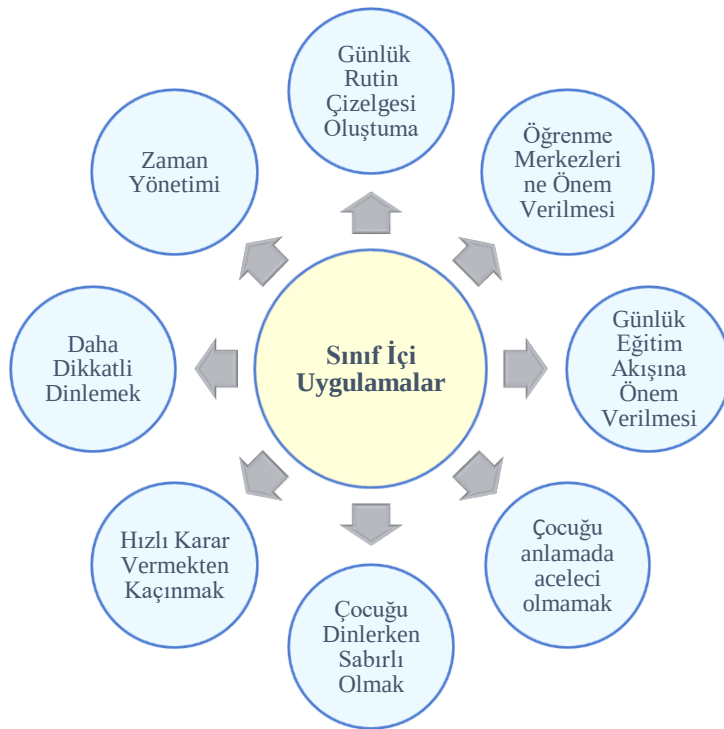
Katılımcılara yöneltilen ikinci soruda “Okul öncesi dönemde çocukların öz düzenleme becerilerinin desteklenmesinde öğretmenin rolü var mıdır?” diye sorulmuş ve katılımcıların tamamı öz düzenlemenin desteklenmesinde öğretmenin etkili rolü olduğunu düşündüğü görülmüştür. Katılımcıların tamamı öğretmenin destekleyici rolüne vurgu yapmıştır. Öğretmenlerin görüşleri, okul öncesi dönemde öz düzenleme becerilerinin desteklenmesinde

çeşitli stratejiler kullanarak bu süreci yönetme rollerinin olduğunu düşündüklerini göstermektedir. Aşağıda katılımcıların bu konudaki görüşleri şu şekildedir:

- Ö1: “Vardır. rol model olmak. Öğretmen her konuda olduğu gibi öz düzenleme becerileri konusunda da çocuklara rol model olmalıdır.”
- Ö2: “Öğretmenin rolü büyüktür doğru yöntem ve yönlendirmelerle çocuğa öz düzenleme becerilerini başarıyla kazandırır. Bu anlamda çocuğa rehberlik eder. Çocuklar bir yetişkin rehberliğinde önemli kazanımları daha çabuk elde ederler.”
- Ö4: “Okul öncesi dönem çocuklarının vakti aileden sonra en çok okulda geçtiği için öğretmenin de rolü büyüktür. Öğretmen gözlem yapar, model olarak destek olur, müdahalede bulunabilir, yönlendirme yapabilir ve bu sayede çocukların beceriyi kazanmalarına yardımcı olur. Aile ile senkron şekilde ilerler ve aile ile iş birliği içindedir.”

4.3 Yansıtıcı Günlüklere İlişkin Bulgular.

Katılımcıların eğitimin ilk oturumunda açıklanan “ Öz düzenleme kavramı, boyutları ve önemi” konusunda edindikleri bilgileri sınıf içi uygulamalarına nasıl yansıtabileceklerine ilişkin görüşleri sınıf içi uygulamalar teması altında incelenmiştir. Katılımcılar “Sınıf içi uygulamalarına yansıtabileceğim neler öğrendim?” sorusuna yanıt vermişlerdir. Verilen yanıtlara ait tema ve kodlara dair bilgiler aşağıdaki şekilde verilmiştir.

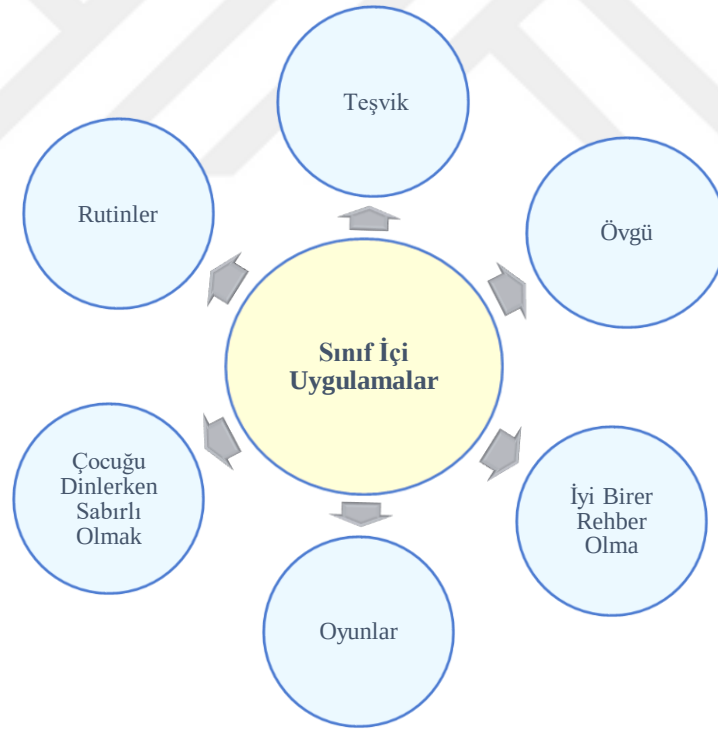

Şekil 5. Birinci Oturumda Okul Öncesi Öğretmenlerinin Oturumlar Sırasında Öğrendikleri Bilgileri Sınıf Uygulamalarına Nasıl Yansıtabilecekleri Konusundaki Görüşleri

Ö1, Ö2 ve Ö5 kodlu katılımcılar öz düzenleme kavramı, boyutları ve önemi konusunda yansıtma becerileri ilişkin görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

- Ö1: “Çabuk ve ani karar vermemek daha dikkatli dinlemek ve çocuğu dinlemede ve anlamada aceleci olmamayı öğrendim.”
- Ö2: “Sınıfta zaman planlaması yapmanın önemini anladım.”
- Ö5: “Tuvalet çizelgesi, merkezlerin önemi, günlük rutin çizelgesi kullanmanın önemini öğrendim.”

Katılımcıların eğitimin ikinci oturumunda açıklanan “Öz Düzenleme becerilerinin modellenmesi ve sınıf ortamında desteklenmesi” konusunda edindikleri bilgileri sınıf içi uygulamalarına nasıl yansıtabileceklerine ilişkin görüşleri sınıf içi uygulamalar teması altında incelenmiştir. Tema ve kodlara dair bilgiler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

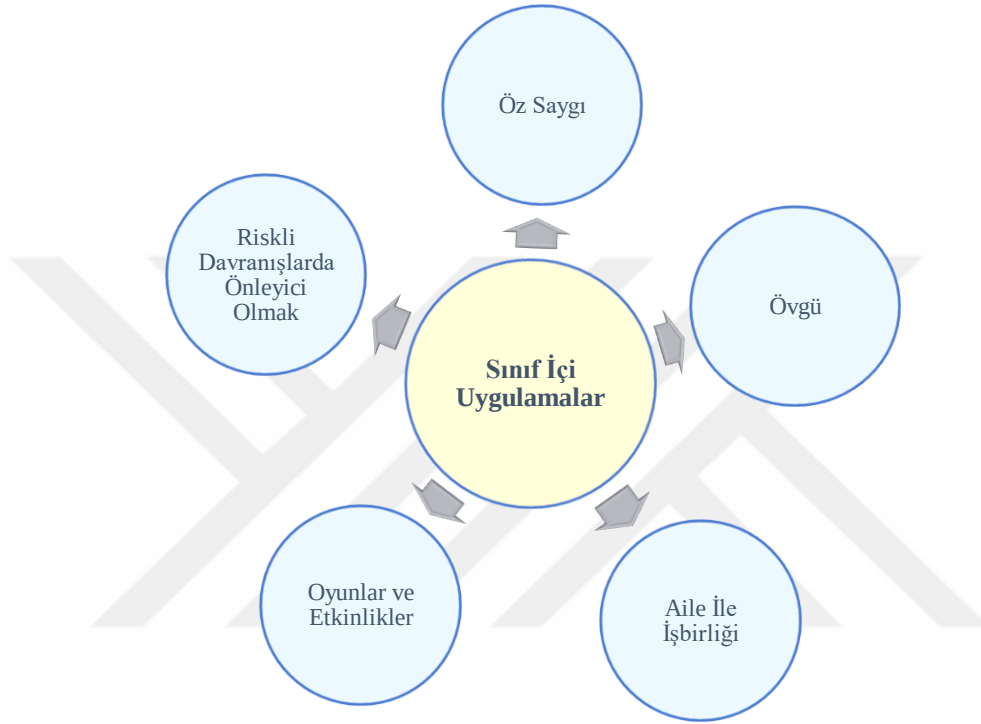
Şekil 6. İkinci Oturumda Okul Öncesi Öğretmenlerinin Oturumlar Sırasında Öğrendikleri Bilgileri Sınıf Uygulamalarına Nasıl Yansıtabilecekleri Konusundaki Görüşleri

Katılımcıların öz düzenleme becerilerinin modellenmesi ve sınıf ortamında desteklenmesi konusunda yansıtma becerilerine dair Ö1 ve Ö5 kodlu katılımcılar görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

- Ö1: “Övgüyle birlikte teşvik dilinin kullanılması gerektiğini öğrendim.”

- Ö5: “Teşvik dilinin sınıfta nasıl kullanılacağını öğrendim.”

Katılımcıların eğitimin üçüncü oturumunda açıklanan “Oyun yoluyla öz düzenleme, öz düzenleme becerilerinde riskler, bilişsel gelişim” konusunda edindikleri bilgileri sınıf içi uygulamalarına nasıl yansıtabileceklerine ilişkin görüşleri sınıf içi uygulamalar teması altında incelenmiştir. Tema ve kodlara dair bilgiler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

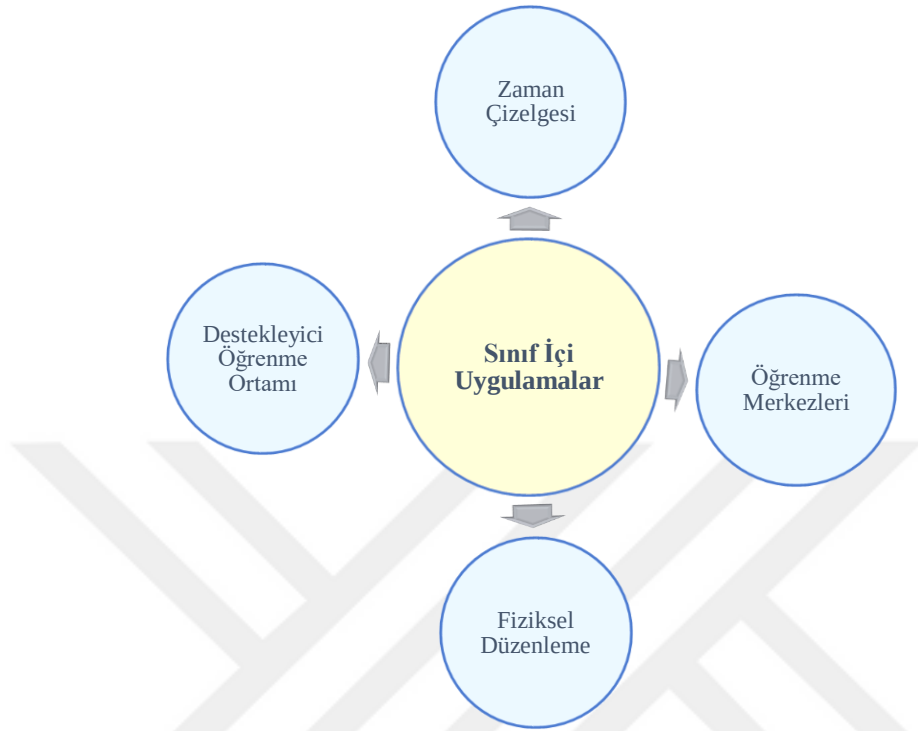
Şekil 7. Üçüncü Oturumda Okul Öncesi Öğretmenlerinin Oturumlar Sırasında Öğrendikleri Bilgileri Sınıf Uygulamalarına Nasıl Yansıtabilecekleri Konusundaki Görüşleri

Katılımcıların oyun yoluyla öz düzenleme, öz düzenleme becerilerinde riskler, bilişsel gelişim” konusunda yansıtma becerilerine dair Ö2 ve Ö4 kodlu katılımcılar görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

- Ö2: “Vurma davranışına karşı ve konsantrasyon sorunu olan çocuklara karşı yapılabilecek uygulamaları öğrendim.”
- Ö4: “Kriz durumlarında yeni ve farklı teknikler öğrendim.”
- Ö3: “Çocukların öz düzenleme ve öz saygılarını artırma yönünden daha fazla araştırma yapmam gerektirdiği velilerimde bilgilendirme açısından yararlı olduğunu söyleyebilirim”

Katılımcıların eğitimin dördüncü oturumunda açıklanan “Destekleyici öğrenme ortamları, hedefler koyma ve akran etkileşimi” konusunda edindikleri bilgileri sınıf içi uygulamalarına

nasıl yansıtabileceklerine ilişkin görüşleri sınıf içi uygulamalar teması altında incelenmiştir. Tema ve kodlara dair bilgiler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

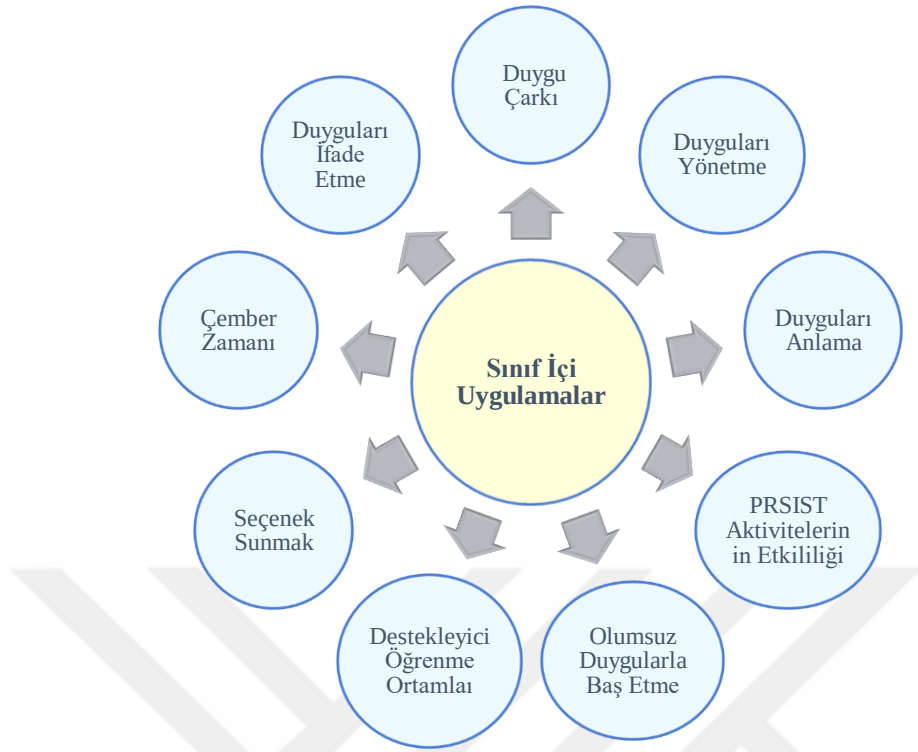

Şekil 8. Dördüncü Oturumda Okul Öncesi Öğretmenlerinin Oturumlar Sırasında Öğrendikleri Bilgileri Sınıf Uygulamalarına Nasıl Yansıtabilecekleri Konusundaki Görüşleri

Ö1 ve Ö3 kodlu katılımcılar destekleyici öğrenme ortamları, hedefler koyma ve akran etkileşimi konusunda yansıtma becerileri ilişkin görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

- Ö1: “Çocuklarla aktiviteleri birlikte yapmanın keyif verici ve olumlu katkıları oldu.”
- Ö3: “Öğretim ortamlarını destekleyici şekilde düzenlemek için yapılabilecek şeyleri, sınıf düzenlemesi yaparken merkezlerin konumunu ve merkezlerde olması gereken düzenin nasıl sağlanacağını öğrendim.”

Katılımcıların eğitimin beşinci oturumunda açıklanan “Etkili duygusal ortam ve Sosyal-Duygusal Öz Düzenleme” konusunda edindikleri bilgileri sınıf içi uygulamalarına nasıl yansıtabileceklerine ilişkin görüşleri sınıf içi uygulamalar teması altında incelenmiştir. Tema ve kodlara dair bilgiler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

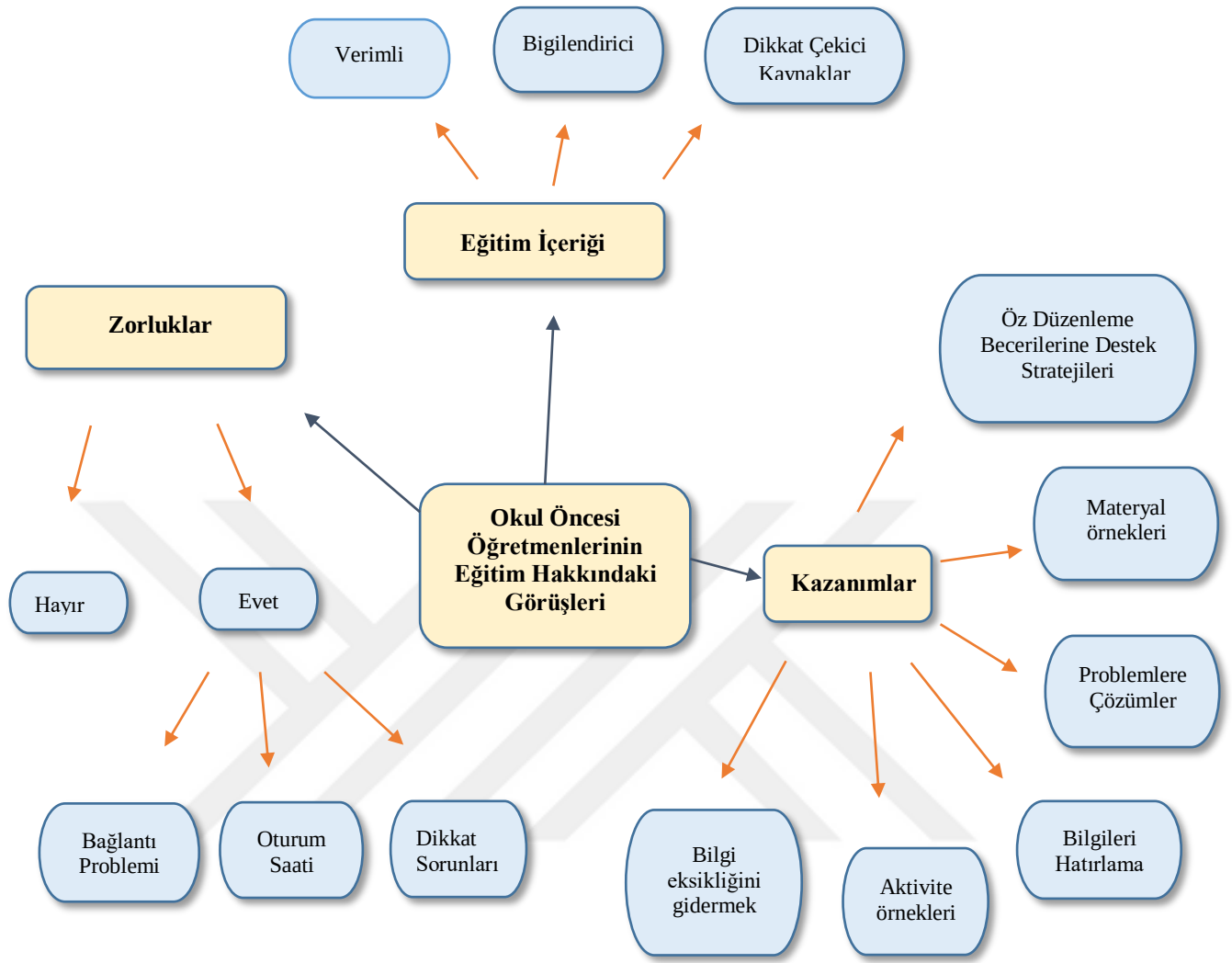
Şekil 9. Beşinci Oturumda Okul Öncesi Öğretmenlerinin Oturumlar Sırasında Öğrendikleri Bilgileri Sınıf Uygulamalarına Nasıl Yansıtabilecekleri Konusundaki Görüşleri

Katılımcıların etkili duygusal ortam ve sosyal-duygusal öz düzenleme konusunda yansıtma becerilerinde duygu çarkı, sohbet çemberi ve çocuk aktivitelerinin duygusal ortama katkısı gibi kodlara dikkat çekmiştir. Ö1, Ö2 ve Ö3 kodlu katılımcılar görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

- Ö1: “Örneklerle sınıf içi duygu durumlarında nasıl yol izlemem gerektiği günlük sohbet çemberinde sohbetle çocukları bilgilendirerek olumsuz bir duygunun nasıl bas edilebileceğini yansıttım.”
- Ö2: “Çocuklarla aktiviteleri birlikte yapmanın keyif verici ve olumlu katkıları oldu.”
- Ö3: “Duyguları anlama, ifade etme ve yönetmenin önemini; duygu çarkı, duygu ve ihtiyaç çemberi gibi uygulamaları öğrendim.”

4.4 Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Programı (PRSIST) Çerçevesinde Gerçekleştirilen Öğretmen Eğitimi-Öğretmen Görüş Formu’na İlişkin Bulgular.

Katılımcıların görüşleri; eğitim sürecinden edinilen kazanımlar, katılımcıların yaşadıkları zorluklar, eğitimin içeriğine yönelik görüşler olmak üzere üç tema altında incelenmiştir. Temalara ve kodlara ilişkin bilgiler aşağıdaki şekilde verilmiştir.

Şekil 10. PRSIST Programı Kapsamında Yürütülen Online Eğitime İlişkin Okul Öncesi Öğretmenlerinin Görüşlerine İlişkin Temalar ve Kodlar

Katılımcıların eğitim sürecinden edinilen kazanımlar, katılımcıların yaşadıkları zorluklar, eğitimin içeriğine yönelik görüşleri incelendiğinde, katılımcıların eğitim kazanımlarına ilişkin örnek görüşleri aşağıda verilmiştir:

- Ö3: “Evet. Yeni ve bilmediğim kavramları öğrendim. Bildiğim fakat uygulamada sıkıntılar yaşadığım durumların çözümüne yönelik çalışmalar öğrendim”,
- Ö1: “Evet oldukça verimliydi, Öz düzenleme becerileriyle ilgili bilgiler edinmiş olduk. Çocuklarda öz düzenleme becerilerini geliştirmek için çeşitli oyunlar, sınıf içinde uygulanabilecek etkinlik örnekleri gördük”,
- Ö5: “Etkinlik ve sınıf içi öneriler için teşekkür ederim. Sınıfımı düzenleme konusunda oldukça verimli kazanımla elde ettim.”,

- Ö2: “Evet. Bildiğim bilgileri tekrardan hatırladım ve uygulama açısından çok iyi oldu. Eksik olduğum konularda da bilgilerimi tamamladım.”,

Katılımcıların online eğitim sürecine dair yaşadıkları zorluklar ile ilgili görüşleri alındığında; eğitimin içeriğine dair ‘zorluk yaşamadıklarını’ belirtmişlerdir. Katılımcıların karşılaştıkları zorlukların genellikle kişisel nedenler ile eğitimin online olması ile ilgili zorluklar olduğu görülmüştür. Eğitimin online olması ile ilgili zorluk kapsamında, katılımcıların ikisi zaman zaman ‘bağlantı sorunları’ yaşadıklarını belirtmiştir. Bir katılımcı ise, oturum saatlerine birlikte karar verilmesine rağmen akşam saatlerinde ‘oturumlara katılmaya adapte olmakta zorluk’ yaşadığını belirtmiştir. Kişisel nedenlerle zorluk yaşadığını belirten katılımcı ise ‘dikkatini toplamada zorluk’ yaşadığını ifade etmiştir. Katılımcılara ilişkin görüşler aşağıda ifade edilmiştir:

- Ö1: “Hayır. Herhangi bir zorluk yaşamadım.”,
- Ö2: “Online eğitimde video ile görüntülü bağlanmak zaman zaman benim için sıkıntı oldu.”,
- Ö3: “Evet. Zaman zaman internet erişimi ile ilgili sıkıntılar.”,
- Ö4: “Oturumların saatiyle ilgili bazen zorluk yaşadım. Akşam 8-10 arası olduğu için günün yorgunluğuyla birlikte bazen benim açımdan verimsiz olabiliyordu.”
- Ö5: “Dikkatimi toplamada ve sürdürmede zaman zaman zorluk yaşadım birde küçük bebeğimin olması dinlememi zorlaştırdı. Bunun dışında bir zorluk yaşamadım.”

Katılımcıların eğitimin içeriğine yönelik görüşleri incelendiğinde, çoğu (4/5) eğitim sürecini ve içeriğini verimli bulduklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

- Ö1: “Gayet verimli geçti. Öz düzenleme konusunda oldukça bilgilendiriciydi”,
- Ö4: “Oldukça verimli bir eğitimdi.”
- Ö2: “Eğitimin içeriğine bakıldığında oldukça bilgilendiriciydi, yeni bilgiler öğrendim.”

Katılımcıların bir kısmı eğitimin bilgilendirici yönüne değinirken aynı zamanda bir kısmı (2/5) eğitimde ‘kullanılan kaynakların dikkat çekiciliği’ yönünde olumlu görüşler bildirmişlerdir. Ö4 ve Ö5 kodlu katılımcılar ‘kullanılan kaynakların dikkat çekiciliği’ kodu adı altında görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

- Ö4: “Verilen kaynaklar oldukça güzeldi.”,

- Ö5: “Eğitimde kullanılan kaynaklar oldukça güzel ve dikkat çekiciydi.”

4.5.Öz Düzenleme Becerilerine İlişkin Öğretmen Performansı Değerlendirme Formu’na İlişkin Bulgular.

Bu form online eğitime katılan öğretmenlerin eğitim sonunda edindikleri bilgileri uygulamaya yansıtma becerileri test edilmek amacı ile hazırlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda çocukların öz düzenleme becerilerini nasıl destekleyeceklerine dair hikâye, oyun etkinlikleri oluşturmaları, öz düzenleme becerilerinin önemine dair aile eğitiminde kullanılabilecek mektup ve bülten ve sınıf ortamında öz düzenleme becerilerini desteklemek için yapabilecekleri fiziksel düzenlemeler ile ilgili raporlar yazmaları istenmiştir. Performans Değerlendirme Formundan elde edilen veriler önceden belirlenen temalar altında incelenmiştir. Bu temalar:

- Oyun
- Hikâye
- Aile eğitiminde kullanılabilecek materyaller (bülten ve mektup)
- Sınıf içi fiziksel düzenlemeler adlı temaları oluşturulmuştur. Tema, alt tema ve kodlara dair tablo aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.Katılımcıların “Öğretmen Performansı Değerlendirme Formuna” İlişkin Veriler

TEMA	Alt tema	Kodlar	Frekans Değerleri (f)
OYUN	Bilişsel oyun (tilki saatin kaç, tahmin, ayna, çember oyunu)	Engelleyici kontrol	4
		Dikkati sürdürme	4
		Dikkati odaklama	4
		Akılda tutma	4
		Hazzı erteleme	4
	Harekete dayalı oyun	Dikkati odaklama	4
		Dikkati sürdürme	4
		Hazzı erteleme	4
		Engelleyici kontrol	4
		Akılda tutma	4
	Rol oynama (dramatik oyun, hayvan taklidi...)	Hazzı erteleme	1
		Akılda tutma	1
HİKAYE	-	Duygu düzenleme	4
		Sabretme	1
HİKAYE KİTABI ÖRNEĞİ	-	Öz düzenleme ile ilişkili değil	2
		Duygu düzenleme	11
		Hazzı erteleme	2

AİLE EĞİTİMİ İÇİN BÜLTEN	-	Öz düzenlemenin tanımı	5
		Öz düzenlemenin boyutları	3
		Bilişsel düzenleme	3
		Davranış düzenleme	3
		Duygu düzenleme	3
		Kendine yönelik konuşma	1
		Diğerlerini düzenleme	2
		Kuralları içselleştirme	2
		Ebeveynlerin çocuk yetiştirme stilleri	2
		Hayali oyunlar	1
		Planlı olma	1
		Dil becerileri	1
		Dürtü kontrolü	1
		Evde oyun	1
		Dikkat dağıtıcı öğeler	2
		Ailelerin çocuklara bakış açıları	1
		Çocuğa katkı sağlama	1
		Ailedeki otoritenin yapısı	1
		Çaba gösterme	1
		Sosyal bilişsel kuram	1
		Model olma	1
		Taklit	1
		Seçimler yapma	1
		Liderlik	1
		Yaş ve yetenekleri göz önüne alma	1
		Özerklik	1
		Kurallar	2
		Sosyal etkileşimler	3
		Okul öncesi dönemin önemi	5
		Okul aile birliği	1
AİLE EĞİTİMİ İÇİN MEKTUP	Ailenin rolü	Dikkat	3
		Hazzı erteleme	1
		Sabır	1
		Sorumluluk verme	2
		Çocuğun kendini tanıması	4
		Güvenli ortam ve iletişim	2
		Değerli olma	1
		Özgüven	1
		Doğru ve yanlış anlama ve değiştirebilme	3
		Problem çözme	1
		Öğrenmeye ve yeniliği açıklık	1
		Sevgi dengesini sağlayabilme	1
		Duygusal zekâ	2
		Sosyal ilişkiler	1

	Strateji	Çocukları yakından takip etmek	4
		Öğretmen-okul-veli işbirliği	2
		Kural belirlemek	3
		Rol model olmak	3
		Cesaretlendirmek	2
		Sorumluluk vermek	2
		Koşulsuz sevgi, kabul ve değer vermek	5
		Tutarlı olmak	3
		İletişim	2
		Çocuğu anlamak	3
		Güvenilir ortam sağlamak	2
		Sınır koymak	2
		Olayları önceden kontrol etmek	2
		Problem çözme becerisi	2
		Sabırlı olmak	1
		Sosyal ilişkiler	1
		Eğitici oyunlar oynamak	3
		Birlikte aktivite yapmak	3
SINIF İÇİ FİZİKSEL DÜZENLEMELER	-	Evet	1
		Kısmen	2
		Hayır	2

Katılımcıların ‘Öz Düzenleme Becerilerine İlişkin Öğretmen Performansı Değerlendirme Formu’na ilişkin verdikleri cevaplar çeşitli tema, alt tema ve kodlar altında incelenmiş ve frekans değerlerine yer verilmiştir. Katılımcılardan alınan alıntılar ile elde edilen frekans değerleri desteklenmiştir.

Form kapsamında katılımcılardan oyun etkinliği yazmaları istenmiş ve yazılan oyun etkinlikler üç alt tema altında incelenmiştir. Sonuçta, katılımcılardan çoğu ‘bilişsel oyun etkinliği’ (4/5) yazmıştır. Bu oyunlar; ‘Tilki saatin kaç’ oyunu, Tahmin oyunu, Ayna oyunu, Çember oyunudur. Oyunların içeriği öz düzenleme becerileri bağlamında incelendiğinde katılımcıların ‘bilişsel düzenleme becerileri’ kapsamında değerlendirilen dikkati odaklama, dikkati sürdürme, hazzı erteleme, engelleyici kontrol, akılda tutma becerilerine odaklandıkları görülmüştü. Katılımcıların oyunlarında çocukların kuralları hatırlaması, kurallara uyması, sırasını beklemesi, yönergeyi takip edebilmek için dikkatini odaklama ve oyunu sürdürmek için dikkatini sürdürmesi gibi beceriler yer almaktadır. Katılımcıların yazdığı bilişsel oyun örneklerinden biri aşağıdaki gibidir:

- Ö4: “Çocuklara etraflarında görebilecekleri bir şey düşünüleceği söylenir ve ne olduğunu tahmin edip edemeyeceklerini görmek için onlara ipucu verilir. Çocukların

aynı anda hatırlamaları ve düşünmeleri gereken birden fazla ipucu verilir. Örneğin; çocukların bir oyuncak ayıyı tahmin etmeleri için “Gözümle kahverengi, yumuşak ve okuma alanında olan bir şey gözetledim,” denebilir. Çocukların sırayla tahmin etmeleri sağlanır ve gerektiğinde çocuklara ipuçları hatırlatılır. Önce doğru tahmin eden çocuk bir sonraki nesneyi seçebilir. Nesneyi tanımlamanın farklı yollarını düşünmeleri ve aynı sayıda ipucu vermeleri için desteklenir. Bir çocuk diğer çocukların tahminlerinde de sıra almanın yönlendiricisi olabilir.”

Katılımcıların yazdıkları oyunlar değerlendirildiğinde katılımcıların çoğu (4/5) oyun etkinliği için ‘harekete dayalı oyun’ etkinliği yazmıştır. Bu oyunlar; Balonla oynanan oyun, Mendil kapmaca, donma oyunudur. Oyunların içeriği ve öz düzenleme becerileri bağlamında incelendiğinde harekete dayalı oyunlarda da katılımcıların bilişsel düzenleme becerileri kapsamında ele aldığı ve bu kapsamda dikkati odaklama, dikkati sürdürme, Hazzı erteleme, engelleyici kontrol, akılda tutma becerilerine odaklandıkları görülmüştür. Katılımcıların oyunlarında çocukların kuralları hatırlaması, kurallara uyması, sırasını beklemesi, yönergeyi takip edebilmek için dikkatini odaklama ve oyunu sürdürmek için dikkatini sürdürmesi gereken durumlar yer almaktadır. Katılımcıların yazdığı harekete dayalı oyun örneklerinden bir aşağıdaki gibidir:

- Ö1: “Çocuklara dans etmeleri için müzik açacağınızı söyleyin. Müzik durur durmaz oldukları yerde donmaları gerekmektedir. Kısa süre müziği çaldıktan sonra rastgele müziği durdurun başarılı bir şekilde donup donmadıklarını kontrol edin. Zamanında donmayanlar için bir dizi yaptırımları anlatın. İlk donmama anında çocuklara oyunu diz çökme pozisyonunda devam ettirin. İkinci donmama anında çocukların oyuna oturarak devam etmelerini sağlayın. Üçüncü donmama anında çocukların oyuna uzanma pozisyonunda devam etmelerini sağlayın. Bunların her biri donmayı kolaylaştırmalıdır. Çünkü vücudun çok az bölümleri hareket eder durumdadır. Bir çocuk başardığında onu bir önceki pozisyona yönlendirin. (Örneğin; oturarak donmada başarılıysa diz çökme pozisyonuna geçiş yaptırın.)Oyun son çocuk ayaktayken biter.”

Katılımcılardan bir kısmı (2/5) oyun etkinliği için rol oynama oyunları yazmıştır. Bu oyunlar; Hayvan taklitleri ve Dramatik oyun etkinliğidir.

Oyunların içeriği öz düzenleme becerileri bağlamında incelendiğinde katılımcıların bilişsel düzenleme becerilerinden akılda tutma ve davranış düzenleme becerilerinden hazzı erteleme

becerisine odaklandıkları görüşmüştür. Bu oyunlarda çocukların hayvanların özelliklerine ilişkin bilgilerini kullanmaları, hatırlamaları gereken durumlar ile bir dramatik oyun ortamı oluşturarak (tren yolculuğu) çocukların isteklerini ertelemeleri gereken durumların yaratıldığı görülmüştür. Katılımcıların yazdığı rol oynama oyunu örneklerinden biri aşağıdaki gibidir.

- Ö3: “Dramatik bir oyun olabilir şehirlerarası tren yolculuğu yapan bir aile draması, karşılaşılan heyecan verici durumlar ve sıra bekleme yeni yerler keşfetme gibi durumlar işlenebilir.”

Şekil 11. Katılımcıların Hikâye Kitabı Örnekleri

Katılımcıların yazmış oldukları hikâye kitabı örnekleri incelendiğinde, öz düzenleme becerilerinden daha çok duygu düzenleme (f:11) becerilerine odaklandıkları ve buna yönelik hikâye kitabı örnekleri yazmış oldukları görülmektedir. Katılımcıların yazmış oldukları hikâye kitapları örnekleri aşağıdaki gibidir:

1. Arkadaşım Korku
2. Renk Canavarı
3. Tırtık Tütüyor
4. Utangaç Ayı Monti
5. Yavru Ahtapot Olmak Zor
6. Beni Üzen Ne?
7. Beni Cesur Yapan Ne?
8. Beni Mutlu Eden Ne?
9. Sinirlerine Hâkim Ol

10. Kendim Olmaktan Mutluyum

11. Okulda İlk Günüm

Katılımcıların yazmış oldukları hikâye kitaplarının içerikleri öz düzenleme becerileri kapsamında incelendiğinde katılımcıların bir kısmının (f:2) bilişsel öz düzenleme bağlamında hazzı erteleme koduna yönelik hikâye kitabı örneği yazmışlardır. Bu kitaplar:

1. Beklemeyi Seven Tavşan

2. Sabırsız Sinek Feza

Katılımcıları bir kısmının ise (f:2) yazmış olduğu Küçük Hasır Şapka ve Uç Paytak Uç kitaplarının ise öz düzenleme becerileri ile doğrudan ilişkili bulunmadığı saptanmıştır.

Katılımcılardan çocukların öz düzenleme becerilerini destekleyeceğini düşündükleri bir hikâye örneği yazmaları istenmiştir. Katılımcılar tarafından yazılan hikâyeler değerlendirildiğinde ve öz düzenleme becerileri kapsamında incelendiğinde katılımcıların daha çok hikâye kitabı örneğinde olduğu gibi yazdıkları hikâye örneklerinde de duygu düzenleme alt temasına yönelik hikâyeler yazmış oldukları görülmüştür. Katılımcılardan çoğu (4/5) duygu düzenleme becerileri kapsamında hikâye yazarken, sadece biri sabretme koduna yönelik hikâye yazmıştır. Duygu düzenleme becerilerine yönelik yazılan bir hikâye örneği aşağıdaki gibidir:

- Ö4: “Dino çok kızgındı. Kendi ayakkabılarını bulamadığı için bağciksız bir çift ayakkabı giymek zorunda kalmıştı. Ve birileri ayakkabıları onun bulamayacağı bir yere koymuştu. Dino yeni bir çift ayakkabı bulabilmek için evin etrafını dolandı. Ancak bulamadı, bulamadıkça daha da sinirlendi. O kadar sinirlendi ki ayağını vurdu. Ayağı çok acımişti. Çok sesli bir şekilde bağırdı. Bağırması o kadar yüksek sesliydi ki dünyayı titretti. Anne babası uyudukları büyük volkanın arkasından koşarak geldi. “Sorun ne?” diye sordular. “Her şey!” diye cevap verdi Dino. “Her şey olduğuna emin misin Dino?” dedi annesi. “Her şey!” dedi Dino daha kararlı bir şekilde. “Gerçekten her şey mi?” dedi babası. Ama Dino cevap vermeyi bıraktı. Olduğu yere oturdu. Orada dikenli çalı olduğunu görmemişti. “Ah!” diye ağladı, zıpladı, kuyruğunu tutarak. Kuyruğunda diken olduğunu unuttu ve diken eline de battı. “Ah!” diye tekrar ağladı. “Gördünüz mü, bugün her şey kötü!” dedi. “Bana göre,” dedi annesi, “İhtiyacın olan şey birkaç derin nefes. Buradaki büyük volkan

gibisin. Ne kadar öfkelenirsen o kadar patlıyorsun. Gözlerini kapatıp birkaç derin nefes alırsan sakinleşebileceksin. Sonra ne yaptığına dikkat edebileceksin ve daha sakin şekilde düşünebileceksin. Bence o zaman her şeyin daha iyi olduğunu göreceksin.” “Bu gerçekten mümkün mü?” Dino bir şeylerin daha kötü olamayacağına karar verdi. Gözlerini kapattı ve kızgın yüzünü rahatlattı. Şimdiden daha iyi hissetmeye başlamıştı. Şimdi ne kadar güvende ve her şeyin ne kadar sakin olduğunu fark etti ve aklına bir fikir geldi. “Şimdi ayakkabılarımın nerede olduğunu biliyorum!” dedi. “Onları dün bataklığa yüzmeye gittiğimde çıkarmıştım, gidip oradan alacağım!” Dino ormana, oradan da bataklığa doğru yürüdü. Ayakkabıları orada onu bekliyordu. Bataklıkta yüzmenin ve oynamanın ne kadar eğlenceli olduğunu hatırladığı için şimdi daha iyi hissediyordu. “Ayakkabılara şu an ihtiyacım olduğunu düşünmüyorum,” dedi Dino. Ve koşarak zıpladı bataklığa. Bataklık sıcak ve güzeldi. Tüm gün orada oyun oynadı. Hikâyede değinilen duyguların ve öfke kontrolünün çocukların sosyal duygusal öz düzenleme kontrolü kazanmalarına yardımcı olacağını düşünüyorum.”

Katılımcılardan, ailelere yönelik öz düzenleme becerilerine ve okul öncesi dönemdeki gelişimine ilişkin bilgi verdikleri bir bülten hazırlamaları istenmiştir. Katılımcıların hazırladıkları bültenler incelendiğinde, öz düzenleme becerilerine dair kodlardan en çok

- Öz düzenlemenin tanımı (5/5)
- Okul öncesi dönemin önemi (5/5)
- Öz düzenlemenin boyutları (3/5)
- Bilişsel düzenleme (3/5)
- Duygu düzenleme (3/5)
- Davranış düzenleme (3/5)
- Sosyal etkileşimler (3/5)

Odaklandıkları görülmüştür. Aşağıda katılımcıların dikkat çeken görüşlerine dair alıntılara yer verilmiştir.

- Ö1: “Sevgili Veliler, Öz düzenlemenin tanımı ile başlayalım: Öz düzenleme nedir? Öz düzenleme, bireyin bilişsel, motivasyonel ve davranışsal olarak öğrenme sürecini kontrol etmesi anlamına gelmektedir. Öz düzenlemenin iki yönü vardır: çocuğun hem ne yapmaması gerektiğini hem de ne yapması gerektiğini kapsar. Öz düzenleme

“kendine yönelik konuşma”, “diğerlerini düzenleme” ve “kuralları içselleştirme” süreçlerini takip ederek ortaya çıkmaktadır...”

- Ö2: *“Bilişsel öz düzenleme, düşünmeyi ve dikkati kontrol etme ve sürdürme ve dikkat dağınıklığına direnme yeteneğini ifade eder... Davranışsal öz düzenleme, bir çocuğun hedefleri veya mevcut kurallar veya durumla ilgili uyumlu olmayan davranışsal uyarı ve dürtülerin üstesinden gelme yeteneğini ifade eder... Sosyal ve duygusal öz düzenleme, duygusal tepkilerimizi ve sosyal etkileşimlerimizi kontrol etme yeteneğini ifade eder...”*
- Ö3: *“...Okul öncesi dönemde doğumdan itibaren hızla gelişmeye başlayan öz düzenleme becerilerinde çocuklar 5 yaşında önemli kazanımlar elde ederler. Bu nedenle öz düzenleme becerilerinin çocuğa sağladığı katkılar incelendiğinde çocukların hem okul hem aile ortamında bu becerilerinin desteklenmesi gerekmektedir.”*
- Ö4: *“...Araştırmalar, okul öncesi ve ilkokul yıllarının, öz düzenleme için gerekli becerileri öğrenmek ve kazanmak için özellikle önemli bir zaman olduğunu göstermiştir. Bir çocuğun gelişimsel ilerlemesini anlamak, uygun eğitim deneyimleri sağlayabilmek için önemli bir ilk adımdır. Öz düzenlemenin türleri vardır bunlar: ...”*
- Ö5: *“ ...Okul öncesi çocuklar için, kendilerini sakinleştirmeyi, dinlemeyi ve sabırlı olmayı öğrenmek anlamına gelir. Öz-düzenleme Okul öncesi dönem ile birlikte sosyal ilişkiler, kurallar öncelik kazanır. Dikkat süresi artan çocuk için öğrenmek kendi başına motive edici bir süreçtir...”*

Yukarıda katılımcıların yazmış olduğu alıntılara bakıldığında Ö1 kodlu katılımcı özelinde tüm katılımcıların bültenlerde öz düzenlemenin tanımına vurgu yaptığı, Ö2 kodlu katılımcı özelinde katılımcıların çoğunluğunun öz düzenleme becerilerinin boyutlarına vurgu yaptığı, Ö3 ve Ö4 kodlu katılımcılar özelinde okul öncesi dönemin ve bu dönemde öz düzenleme becerilerinin kazanılması gerektiğine vurgu yaptıkları, Ö5 kodlu katılımcı özelinde ise sosyal etkileşimlere vurgu yaptığı ve öz düzenleme becerileri üzerinde etkisi bağlamında bülten hazırladıkları görülmüştür.

Ö2 kodlu katılımcı ise diğer katılımcılardan farklı olarak evde çocuğun öz düzenleme becerisini desteklemek için yapılabilecek etkinliklere dair öneriler verdiği görülmüştür. Ö2 kodlu katılımcının ifadeleri şu şekildedir:

- Ö2: “Bu dönemde deve-cüce gibi harekete dayalı oyunların yanı sıra hafıza kartları gibi sessiz oyunlarda ilgi çekicidir. Diğer yandan birlikte yemek pişirmek gibi günlük hayata dair etkinlikler hem eğlenceli hem de öğretici deneyimler sağlar. Gelişen yaratıcılıkları sayesinde hayale dayalı oyunlar bu yaş çocukları için ilgi çekicidir. Bu sayede pek çok duyguyu ve olayı canlandırma fırsatı yakalarlar. Bu nedenle okul öncesi dönemde çocukların öz düzenleme becerilerini okul ile desteklemek oldukça önemlidir.”

Ö3 kodlu katılımcı ise farklı olarak öz düzenleme becerilerini desteklemenin çocuğa sağladığı katkıları şu şekilde ifade etmiştir:

- Ö3: “Öz Düzenleme Becerisinin Çocuğa Sağladığı Katkılar”

Kişinin kendisi ve dünya arasında daha iyi, daha ideal uyuma sahip olması için kendini değiştirme ve uyarlamasına yardımcı olur. Bireyin etkili bir biçimde değişimini ve kontrol altında tutma becerisini sağlar. Bireyin kendine zarar verici davranışlardan uzak durmasını sağlar. Bireye hayatı üzerinde bir yetkinlik ve kendini yönetme, yönlendirme gücü verir...”

Katılımcıların aile eğitimi kapsamında yazdıkları mektuplar soru kökünden elde edilen alt temalar olarak belirlenen ‘ailenin rolü ve strateji’ alt temaları altında incelenmiştir. Ailenin rolü teması altında bulunan kodlar arasında frekans değeri en yüksek olan kodlar şu şekildedir;

- Çocuğun kendini tanınması
- Dikkat,
- Doğru ve yanlış anlama ve değiştirebilme olmuştur.

Yukarıda sıralanan ifadelere göre ailelere çocuklarının öz düzenleme becerilerini desteklemedeki rollerinin önemini açıklarken katılımcılar en çok çocuğun kendini tanınması, dikkat, doğru ve yanlış anlama ve değiştirebilme noktasında ailelerin etkili olduğunu belirtmiştir. Ö2 kodlu katılımcının bu konudaki görüşleri şu şekildedir:

- Ö2: “...Ebeveynlerin çocuklar üzerinde sergilemiş olduğu hal ve hareketler çocuğun gerek gelişimine gerekse de davranışının oluşmasında büyük bir önem arz etmektedir. Çocuğun kendini tanınması davranışlarının kazanılması açısından büyük önem taşımaktadır. Aile çocuğa karşı güvenli bir ortamın oluşmasını sağlamaktadır.

Ebeveynlerin çocuğa önem vermesi, onu sevmesi çocukta değerli olma duygusunu oluşturacağı gibi çocuğun özgüveninin de daha fazla artmasına olanak sağlar.

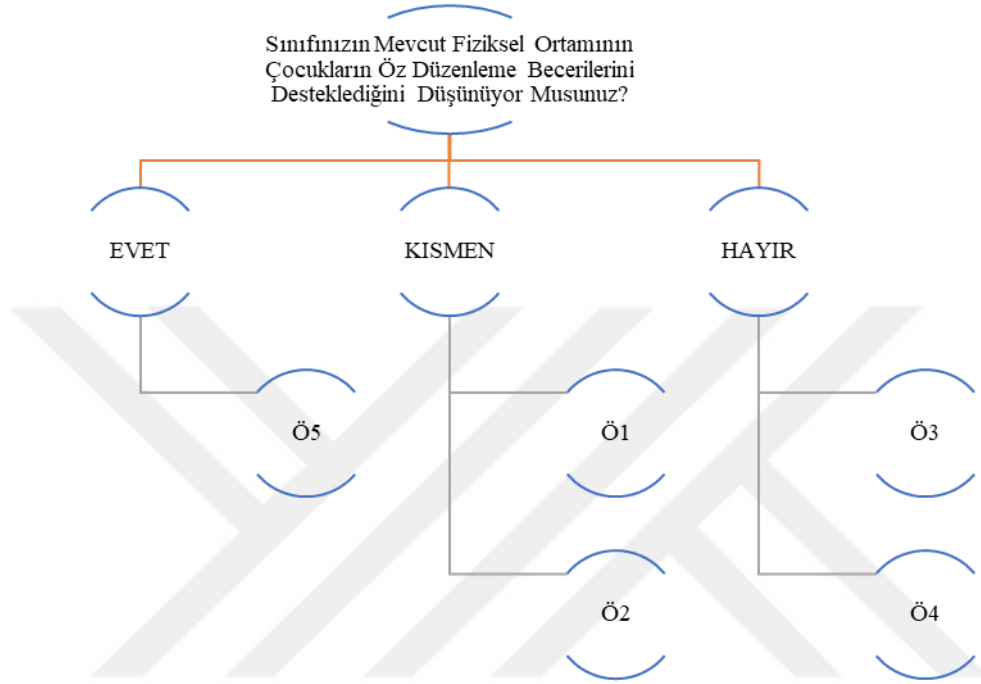
Strateji örnekleri alt teması altında katılımcılar ailelere çocuklarının öz düzenleme becerilerini desteklemede neler yapabileceklerine dair örnekler sunmuştur. Sunulan bu örnekler strateji örneği olarak kodlanmıştır. Strateji örnekleri arasında frekans değeri en yüksek olan kodlar şu şekildedir;

- Koşulsuz Sevgi, Kabul ve Değer Vermek,
- Çocukları Yakından Takip Etmek,
- Kural Belirlemek,
- Rol Model Olmak,
- Tutarlı Olmak,
- Anlamak ve Öğretmek,
- Eğitici Oyun Oynamak ve Birlikte Aktivite Yapmak.

Yukarıda verilen ifadeler katılımcılar tarafından en sık tekrar eden strateji örnekleridir. Listenin en başında çocukları koşulsuz sevmek, kabul etmek, değer vermek ve onları yakından takip etmek gelmektedir. Bu konuda katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

- Ö1: “...Çocukların öz düzenleme becerisi ve bu becerinin gelişimi yakından takip edilmelidir. Bunun için öğretmen, okul ve veli birlikte çalışmalıdır...”
- Ö2: “.... Ebeveynlerin çocuğa önem vermesi, ona koşulsuz sevgi göstermesi çocukta değerli olma duygusunu oluşturacağı gibi çocuğun özgüveninin de daha fazla artmasına olanak sağlar. Çocukta davranış kalıplarının ve kişiliğin gelişmesinde çocuk ve aile ilişkilerinin sağlıklı temeller üzerine kurulmuş olması son derece önemlidir.”
- Ö3: “...Çocukların ilk ve en güçlü rol-modelleri ebeveynleridir. Bu nedenle, özdenetimi çocukların öğrenebilmesi için ilk önce ebeveynlerin kendi davranışları ile onlara örnek olması gerekmektedir.”
- Ö4: “...Yaşamın ilk yıllarından itibaren edindiğimiz deneyimler sonraki yıllardaki sosyal-duygusal ve bilişsel yapılanmamızı etkiler. Öz düzenlemenin gelişmesinde aslında ilk aylardan itibaren oynadığımız oyunların ve kurduğumuz iletişimin büyük rolü var...”

- Ö5: “...Çocuğunuz sizinle işbirliği yapsa da yapmasa da koşulsuz sevgi ve onay gösterin. Çocuğunuz her ne yaparsa yapsın ona değer verdiğinizi ve kabul ettiğinizi bilmesini sağlayın. Çocuğunuzun anlayın ve doğru olan davranışı öğretin...”

Şekil 12.Sınıfın Mevcut Fiziksel Ortamının Çocukların Öz Düzenleme Becerilerini Destekleme Durumu

Yukarıdaki şekilde Öz Düzenleme Becerilerine İlişkin Öğretmen Performansı Değerlendirme Formunda yer alan son soruya ver verilmiştir. Şekilde çocukların öz düzenleme becerilerini destekleme durumu sınıfın mevcut fiziksel ortamı açısından irdelenmiştir. Şekilde “Sınıfınızın Mevcut Fiziksel Ortamının Çocukların Öz Düzenleme Becerilerini Desteklediğini Düşünüyor Musunuz?” sorusunun yanıtları evet, hayır, kısmen üç alt kod atında toplanmıştır. Sınıfının mevcut fiziksel ortamının çocuklarının öz düzenleme becerilerini desteklediğini düşünen tek katılımcı Ö5 kodlu katılımcıdır. Ö5 kodlu katılımcının kendi ifadesi şu şekildedir;

- Ö5: “Sınıfımın fiziksel ortamı öğrencilerinin boy ve göz seviyelerine uygun bir şekilde, merkezler açık, dolaplar kapalı değil kutular ya da raflara düzenlenmiş şekilde, fen merkezinde hayal güçlerini geliştirecek kendilerini ifade edecekleri taşlar, kabuklar, şişeler huriler ölçüler, maketler, boncuklar yapraklar, vb. Mesela sonbahar mevsimini merkezdeki malzemelerle kendisi oluşturur ya da gezegenleri

kendi yapar, kitap merkezinde dergiler hikâyeler, atlaslar, haritalar hep elinin altındadır ve istediği zaman inceler, kostümler, kıyafetlerle ve drama oyuncakları ile kendisi ifade edebilir.”

Sınıfının mevcut fiziksel ortamının çocuklarının öz düzenleme becerilerini kısmen desteklediğini düşünen katılımcılar Ö1 ve Ö2 kodlu katılımcılardır. Bu katılımcıların ifadeleri aşağıdaki gibidir;

- Ö1: *“Sınıfımız fiziksel olarak buna çok müsait olmasa da merkezlerimizi ayırdık ona göre düzenlemeye çalıştık ve merkezlere gerekli olan araç gereci temin edip, gerekli özeni gösteriyoruz. Ancak bazı merkezlerde yeterli malzeme, materyal yok. Bir de sınıflar ikili kullanıldığı için bazı zorluklar yaşanmaktadır.”*
- Ö2: *“Bu konuda gerekli düzenlemeler yapılmaya çalışılıyor. Sınıflar merkezler halinde düzenlendi. Ancak merkezlerde yeterli malzeme, materyal yok. Bireysel olarak desteklemeye çalışıyoruz. Fakat sınıflar ikili kullanıldığı için ertesi gün okula geldiğimizde bu malzemelerin yerinde olmadığını ya da zarar verilmiş olduğunu görüyoruz.”*

Sınıfının mevcut fiziksel ortamının çocuklarının öz düzenleme becerilerini desteklemediğini düşünen katılımcılar Ö3 ve Ö4 kodlu katılımcılardır. Bu katılımcıların ifadeleri aşağıdaki gibidir;

- Ö3: *“Mevcut sınıfım çok küçük olduğu için çocuklara yeterli alan bulunmuyor özellikle büyük grup oyunları veya bireysel çalışma alanlarımız yok ama yine de resimlerle, afişlerle çocukların öz düzenlemesini destekleyecek etkinlikler yapıyoruz. Günlük akış panosu, selamlaşma panosu, merkezler panoları, günlük hava grafiği gibi günlük rutinlerimiz var.”*
- Ö4: *“Tam olarak desteklediğini düşünmüyorum. İkili öğretim olduğu için sınıfın fiziksel ortamını istediğim şekilde düzenleyemiyordum. Sınıf ortamları çocukların yaşı, ortamdaki çocuk sayısı, öğretim programının beklentileri dikkate alınarak tasarlanmalı, ayrıca çocukların birbirleriyle uyum içerisinde sosyal ilişkiler kurabilecekleri ortamlar olmalıdır. Okulların mimari yapısı iklim, yeryüzü şekilleri vb. ölçütler dikkate alınarak tasarlanmalıdır. Ayrıca çocukların öz düzenleme becerilerinin gelişmesinin desteklenmesi için günlük akışın olduğu bir çizelge, öğrenme merkezlerinde birikme yaşanmaması için tablolar konulmalıdır.”*

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada, çocukların iyi birer öz düzenleyici olmaları yolunda eğitimcilere ve eğitimcilerin öz düzenleme becerileri hakkındaki bilgilerini, inançlarını ve becerilerini üzerinde Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Programı (PRSIST) çerçevesinde gerçekleştirilen online öğretmen eğitiminin etkisinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çevrimiçi olarak gerçekleştirilen program, her oturumun 120 dakika sürdüğü beş eğitim oturumu ile tamamlanmıştır. Eğitim süreci Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Programı (PRSIST) çerçevesinde hazırlanmış ve öğretmen ihtiyaçlarına göre revize edilerek ilerlenmiştir. Eğitimin ilk oturumdan itibaren öz düzenleme becerilerinin desteklenmesine yönelik hem bilgi hem de uygulama örnekleri öğretmenlere kaynak olarak paylaşılmıştır. Bu paylaşımlar ile birlikte öğretmenler eğitim oturumları dışında da desteklenmiş ve uygulama örneklerini sınıflarında esnekliğe dayalı olarak gerçekleştirmişlerdir. PRSIST çerçevesinde gerçekleştirilen eğitimin, öğretmenlerin öz düzenleme becerileri hakkında bilgi, inanç ve becerilerine önemli etkileri olduğu bulunmuştur. Bu bölümde ise, araştırma bulgularının sonucu araştırma sorusuna göre ve alan yazında yer alan araştırmalar ışığında tartışılmıştır. Ayrıca, bu araştırmanın sonuçları ve sınırlılıkları dikkate alınarak öneriler sunulmuştur.

4.4 Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada, aracılığı ile öğretmenlerin okul öncesi dönemdeki çocukların öz düzenleme becerileri üzerine detaylı bilgi edinmelerini, öz düzenleme becerilerini nasıl destekleyeceğine dair becerilerini geliştirmelerini ve öz düzenleme becerilerinin desteklenmesindeki rollerinin farkında olmalarını sağlamak hedeflenmiştir. Bu çerçevede uygulanan eğitim öncesinde eğitime katılan öğretmenlerin öz düzenleme konusunda bilgi düzeyleri ve ihtiyaçları araştırılmıştır. Okul öncesi dönemde çocukların öz düzenleme becerilerinin desteklenmesi için çocukların eğitimini ve bakımını üstlenen kişilerin bu konuda eğitilmesi oldukça önemlidir. Eker ve Arsal (2014) yaptıkları çalışmada öz düzenleme becerilerinin kazandırılmasında kurumsal kapsamlı eğitimin önemli olduğunu ve özellikle ilkokula başlamanın çocuğun uyum sağlaması için kritik bir dönem olduğunu belirtmişlerdir. Benzer bir çalışma Ekinci Vural

(2012) tarafından yapılmış ve okul öncesi eğitim alan çocukların öz düzenleme becerilerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Erken çocukluk döneminde öz düzenleme becerilerini desteklemek, çocukların sosyal, duygusal ve bilişsel olarak okula daha hazır olmalarına yardımcı olur ve onları ilkokula hazır tutar. Akavi (2011), Head Start programı aracılığıyla verilen eğitimin çocukların öz düzenleme becerileri ile okula hazırbulunuşluk düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğunu bulmuştur. Aynı şekilde Riva ve Ryan (2015), öz düzenleme becerilerinin çocukların akademik performansı üzerindeki etkisine ilişkin yaptıkları çalışmada, öz düzenlemenin çocukların okul öncesi eğitimden ilkokula geçerken akademik performanslarını etkilediği sonucuna varmışlardır. Benzer şekilde Karakurt (2019) çalışmasında, araştırmaya katılan çocukların Öz Düzenleme Becerileri ölçeğinden aldıkları puanların, anaokuluna devam ettikleri süreye ve çocukların öz düzenleme beceri düzeyine göre farklılaştığını belirtmiştir. Bu çalışmalar okul öncesi dönemde desteklenen öz düzenleme becerilerinin çocukların akademik, bilişsel, sosyal- duygusal yönlerden çocuğun gelişim ve eğitim sürecine katkısının olduğunu destekler niteliktedir. Bu doğrultuda, araştırmacılar detaylı bir alan yazın taraması gerçekleştirmiş, öz düzenleme becerilerini bu üç boyutta ele alan PRSIST programının içeriğinin mevcut araştırmadaki öğretmenlerin ihtiyaçları ile örtüştüğünü saptamıştır. Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Araç Seti (PRSIST) çocukların öz düzenleme becerilerini oyun yoluyla, rutine bağlı olarak ve gerekli tüm hedeflerle destekleyen bir programdır. Yetişkin uygulamalarını da içeren bu program eğitimcilerin program ile ilgili gerekli eğitimi aldıktan sonra uygulayabileceği niteliktedir.

Öz düzenleme becerileri doğumdan ölüme kadar geliştirilebilen becerilerdir ve her ne kadar sosyal çevre, aile, biyolojik faktörler etkili olsa da okul öncesi dönemde sistematik bir şekilde ve eğitim programları ile desteklenmesi daha kalıcı sonuçlar sağlayacaktır. Bu kapsamda çocukların öz düzenleme becerilerini etkili bir şekilde katkıda bulunmak için çocuğun eğitimi ile ilgilenen öğretmenlerin öz düzenleme becerilerini desteklemekten geçtiği düşünülmüştür. Bu düşünceyle, eğitimde kullanılan PRSIST programı öncesinde eğitimin içeriğine yön verecek bulgularda öğretmenlerin öz düzenleme becerilerine yönelik sınıf içerisinde karşılaştıkları sorunlarda çocukların öz düzenleme becerilerini nasıl destekleyeceklerine dair bilgilerini ve ihtiyaçlarının daha çok “Kısmen” yanıtının olduğunu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumda öz düzenleme kavramına yönelik bilgilerinin ve öğretmenlerin sınıf ortamında oyun, hikâye, aile katılımı, sınıf ortamının öz düzenleme becerilerini destekleyecek nitelikte olması gibi uygulamalar ve stratejiler konusunda desteklenmeleri gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Ulaşılan

bu sonuçla birlikte PRSIST eğitim programı içeriği eğitime katılan katılımcıların ihtiyaçlarına göre revize edilmiştir.

Eğitim öncesinde öz düzenleme becerilerinin desteklenmesinde çocuğun gelişimi ve öğretmen rolüne dair katılımcı görüşleri incelendiğinde; tüm katılımcıların okul öncesi dönemde öz düzenleme becerilerinin desteklenmesinin çocuğun gelişim ve öğrenme sürecinde etkisi olduğu yönünde olumlu ifadelerde bulunmuşlardır. Öğretmenlerin öz düzenleme becerilerini, çocuğun gelişimi ve eğitimi süreci üzerinden ele aldıkları görülmüştür. Öğretmenler öz düzenleme becerileri kapsamında özellikle duygu ve davranış düzenlemenin, dikkatin ve hazzı erteleme ve gelişim ve eğitim sürecinde etkili olduğunu düşünmektedir. Rollerine ilişkin görüşleri incelendiğinde ise; çocuğu destekleme, duygularının farkında olma, aile ile işbirliği yapma, rol model olma, gözlem yapma, müdahalede bulunma, yeterliliklerinin farkına varmasını sağlama, motive etme, çocuğa uygun olan yöntemi belirleme gibi roller öne çıkmıştır. Öğretmenlerin okul öncesi dönemde öz düzenleme becerilerinin desteklenmesini önemli bulmaları ve bu süreçte kendi rollerine dair inanışlarının yüksek olması, öğretmenlerin kendi öz düzenlemelerinin yüksek olmasından kaynaklanabilir. Öyle ki, çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin öz düzenleme becerilerinin performans boyutlarında yüksek düzeyde olduğunu ortaya koymuştur. Nitekim Ertürk Kara (2013) tarafından yapılan araştırmada çocukların yürütücü işlevlerinde öğretmen-çocuk etkileşimini çeşitli değişkenler üzerinden incelemiş ve yapılan analiz sonucunda gözlemlenen sınıflarda üç parametreden alınan ortalama puanların duygusal alanda 4,10 puan olduğu saptanmıştır. Destek boyutunda 3.36, sınıf organizasyonu ve eğitim desteği boyutunda 1.89 puan almıştır. Bu durum, öğretmen ve çocuk arasındaki etkileşimin kalitesi ile çocukların öz düzenleme becerileri arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir. Rudasil, Acar ve Xu (2022) tarafından yapılan bir çalışmada ise, öğretmen-çocuk arasındaki ilişki kalitesinin çocukların öz düzenleme becerilerindeki performansına katkısını incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmada öğretmenler çocukların çaba gerektiren kontrol becerisini, öğretmen-çocuk etkileşimini ve görsel dikkat testi kullanarak çocukların yakınlık ve bağlılık durumlarına göre öz düzenleme becerilerini derecelendirerek ölçmüşlerdir. Araştırma sonucunda yüksek öz düzenleme becerisine sahip yani bağımsız hareket edebilen çocukların dikkat testini daha kısa sürede tamamladıkları görülmüştür. Öğretmenleriyle olan ilişkilerinde bağımlı olarak değerlendirilen çocukların dikkat testi görevinde daha uzun süre puanları aldıklarını saptanmıştır. Yani, bağımlılık açısından yüksek değerlendirilen çocukların dikkat sürelerinin uzun olduğu görülmüştür. Çocukların öz düzenleme becerileri geliştirmeden gösterdikleri bağımlılık çocukla açısından olumsuz bulunmuştur. Öğretmen-çocuk ilişkisindeki

bağımlılık çocuğun öz düzenleme becerilerini geliştirecek nitelikte olmalıdır. Erken çocukluk döneminde öğretmen-çocuk etkileşimi öz düzenleme becerilerini geliştirme açısından kritik öneme sahiptir. Bu bağlamda güçlü bir öz düzenleme becerisine sahip öğretmenler ancak güçlü bir öz düzenleme becerisine sahip çocuklar yetiştirecektir. Bu nedenle öz düzenleme becerilerini öğretmen ve çocuk açısından desteklemek için verilen ve verilecek olan öğretmen eğitimi oldukça önemlidir. Hayat boyu öğrenme süreçlerine öz düzenlemeli öğrenme, öz düzenleme becerileri kavramlarını dâhil etmek ve bununla ilgili eğitimler ve çalışmalar yapmak erken eğitim sisteminin amaçlarından biri olmalıdır. Yukarıda yapılan araştırma bulgularına göre öğretmen-çocuk etkileşimini öz düzenleme becerilerini kapsamında arttırmak çalışmanın sonuçlarını da destekler niteliktedir ve bu süreçte öz düzenleme becerilerinin desteklenmesinde öğretmen rolü olduğu sonucuna ulaşmıştır. Wallace'ın (1994) araştırmasında ise öğretmenlerin soğukkanlı, esprili ve olumlu davranışlarının problem davranışlı çocukların davranışlarını düzenlemede ve öz düzenleme becerileri kazanmalarında etkili olduğunu belirtmiştir. Nitekim Oktay'a göre Erken çocukluk eğitimcilerinin sıcakkanlı ve sevgi dolu olması, çocuklarla iletişimi sırasında göz teması kurarak ses tonunu ayarlaması ve çocuklara rehber olması, öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlara sabırla çözüm üreterek çocuk gelişimi ve eğitimine ve öz düzenleme becerilerine dair bilgi sahibi olması gerekmektedir (Oktay, 2005). Benzer bir çalışmada Ertürk Kara, Fındık Tanrıbuyurdu, Güler Yıldız ve Gönen (2014) öğretmen-çocuk etkileşiminin çocukların yürütücü işlevleri üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu bulmuşlardır. Okul öncesi öğretmenlerinin öz düzenleme becerilerinin çocukların gelişimi ve yetiştirilmesindeki rolü göz önüne alındığında, öz düzenleme becerilerine olan inançlarının ve çocuklarda öz düzenleme becerilerini destekleme motivasyonlarının yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Ele alınan bu bilgiler ve bulgular ışığında öğretmenlerin öz düzenleme becerilerini desteklenmesindeki rollerinin önemine dair inanışlarının ve okul öncesi dönemde öz düzenleme becerilerinin desteklenmesinin çocuğun gelişim ve eğitim sürecinde etkisinin öğretmenler tarafından oldukça önemli bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçtan hareketle öğretmenlerin; öz düzenleme becerileri konusunda desteklenmek ve çocukların öz düzenleme becerilerini desteklemek konusunda istekli olduklarını düşündürmektedir. Araştırmadan elde edilen bulgular sınıf ortamının, düzeninin, benimsenen eğitim yaklaşımlarının ve öğretmen-çocuk etkileşiminin çocukların öz düzenleme becerilerini etkilediğini göstermektedir.

Öğretmenlerin oturumlar sırasında öğrendikleri bilgileri sınıf içi uygulamalarına nasıl yansıtabileceklerine ilişkin görüşleri incelendiğinde; birinci oturumda çocukla kurdukları iletişimde sabırlı olma ve iyi bir dinleyici olmaya vurgu yaptıkları görülmektedir. Bununla

beraber, fiziksel ortamın düzenlenmesinin öz düzenleme becerilerinin desteklenmesinin bir parçası olduğunu fark ettikleri; öz düzenleme becerilerinin desteklenmesinde kullanabilecekleri stratejileri belirttikleri; çocuğun gelişimini göz önünde bulundurdıkları ile öğretmen-aile iş birliğine vurgu yaptıkları; duygu düzenlemenin aşamalarına dair bilgi edindikleri belirlenmiştir. Bulgular, öğretmenlerin görüşlerinde oturumların içeriğinde bahsedilen tüm konulara odaklandıklarını göstermektedir.

Katılımcıların eğitim sürecinden edinilen kazanımlar, yaşadıkları zorluklar ve eğitimin geliştirilmesine yönelik önerileri incelendiğinde; katılımcıların elde ettikleri kazanımlar ‘bilgi eksikliğinin giderilmesi’ kodu altında yüksek frekansta çıkması PRSIST programının verimliliğini göstermektedir. Online eğitime katılan öğretmenler eğitim sonrasında uygulama açısından eksiklerini tamamladığını, sınıfta gerçekleşebilecek bazı zor durumlarda ne yapmaları gerektiğini öğrendiklerini, öz düzenleme becerileri ile ilgili yeni, bilmedikleri kavramları öğrendiklerini ve öz düzenleme becerilerini destekleyecekleri sınıf içi uygulamalar hakkında oldukça verimli olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Sonuç olarak katılımcılar eğitimin içeriğinde kullanılan kaynakların dikkat çekici ve bilgilendirici, eğitim sürecinin verimli olduğunu belirtmiştir. Bilgi çağında öğretmenlerin gereksinim duyacakları bilgi becerileri, öz düzenleme becerileri, üst düzey düşünme becerileri ve iletişim becerileri gibi becerilerine sahip olmaları ve öğretmen eğitimi ve performans beklentilerinin bilgi okuryazarlığını içerecek biçimde geliştirilmesi gerektiği üzerinde durulmaktadır (Kurbanoğlu ve Akkoyunlu, 2009). Bundan hareketle PRSIST programı eğitimi sonucunda elde edilen bulgularda programın öğretmenlerin bilgi ve becerilerine katkısının önemli ölçüde olduğu görülmüştür. Nitekim katılımcılara sorulan diğer bir soru eğitimin geliştirilmesine yönelik öneriler teması altında toplanmış ve bu soruya katılımcılar daha çok ‘verimli’ kodu altında görüş bildirmişlerdir. Alan yazın incelendiğinde; okul öncesi eğitim alan ve nitelikli programların kullanıldığı eğitim kurumlarında eğitim alan çocukların öz düzenleme becerilerinin yüksek olduğu saptanmıştır. Bu görüşler doğrultusunda ve alan yazındaki çalışmalar öğretmenlere yönelik yapılan öz düzenleme becerilerini destekleyici uygulamalar ve eğitimlerin, öğretmenlerin öz düzenleme becerileri, bilgileri ve inanışları üzerinde olumlu etkilerinin olduğunu ortaya koymaktadır. Böylelikle pedagojik anlamda desteklenen öğretmenler sayesinde erken çocukluk eğitimi alan çocukların öz düzenleme becerilerine de önemli katkılar sağlamaktadır. Howard, Vasseleu, Batterham, Neilsen-Hewett (2020) aralarında PRSIST programının kurucularından da olan araştırmacılar tarafından yapılan bir çalışmada, PRSIST programının çocukların öz düzenleme becerileri, okula hazır olma

durumunu sınıflarda gerçekleştirilen mevcut rutin uygulamalarla karşılaştırarak iyileştirmeye yönelik yapılan etkinliklerin verimliliği değerlendirmek amacıyla 50 okul öncesi hizmet merkezi ile çalışmışlardır. PRSIST programına katılan merkezler ve öğretmenler ile çocukların öz düzenleme becerileri, yürütücü işlevleri ve okula hazır olma durumları ile ilgili gelişim gösterecekleri varsayılmıştır. Araştırmada varsayılan doğrultusunda PRSIST programına alınan merkezdeki çocukların özellikle yürütücü işlev becerilerinde önemli gelişmeler olduğu saptanmıştır. Bu sonuç PRSIST programının öz düzenleme becerilerini ve çalışmanın sonucunu desteklediğini göstermiştir. Katılımcıların eğitim sürecinde yaşadığı zorluklar incelendiğinde, daha çok bağlantı problemi, oturma saati ve dikkat sorunları kodu adı altında görüş bildirdikleri görülmektedir. Katılımcıların eğitim boyunca yaşadıkları kısıtların ve zorlukların daha çok kişisel nedenler ve alt yapı yetersizliğinden kaynaklanan bağlantı problemleri olduğu saptanmıştır. Aral ve Kadan (2021) tarafından yürütülen bir araştırmada, okul öncesi öğretmenlerinin uzaktan eğitim uygulamalarında karşılaştıkları sorunları belirlemeyi amaçlamışlardır. Yapılan analizler sonucunda yetersiz altyapı, katılım eksikliği, yetersiz grup çalışması ve etkinlikler nedeniyle öğretmenlerin uzaktan eğitim etkinliklerine geçişte sorun yaşadıkları tespit edilmiştir. Benzer bir çalışmada, okul öncesi eğitimcileri uzaktan eğitimle ilgili çeşitli olumlu, olumsuz ve tarafsız açıklamalarda bulunmuştur. Çeşitli etkinliklere olanak sağlaması ve teknoloji bilgisini artırması uzaktan eğitimle ilgili olumlu iddialardan biridir (Aktan Akar, Eryaman ve Erbaş, 2021). Yapılan çalışmalarda uzaktan eğitimin olumlu ve olumsuz yanlarını olduğunu ortaya koyarken, çalışmanın sonucunu da destekler niteliktedir.

Öğretmen performans değerlendirme formundan elde edilen bulgular incelendiğinde, katılımcıların oyun etkinliklerinde öz düzenleme becerilerinin daha çok bilişsel boyutuna odaklandıkları görülmüştür. Oyun çocukların öz düzenleme becerilerinin desteklenmesinde oldukça önemli bir etkidir ve çocuklar için doğal bir öğrenme ortamıdır. Çocukların öz düzenleme becerilerinin desteklenmesinde oyun çocuğun hayal gücünü keşfetmesini, kendi öz kimliğini kazanmasını, bağımsız hareket etmesini, akranlarıyla olan iletişimlerini ve becerilerini, yaşadığı toplumun kurallarını öğrenmesini, uyum gösterme, uygun olmayan davranışların engellenmesi, irade, istekleri erteleyebilme, duyguları kontrol etme ve düzenleme, benlik esnekliği, dikkat etme ve dikkati sürdürebilme kapasitesi gibi öz düzenleme becerilerini kazanmasında oldukça önemlidir. Çocukların öz düzenleme becerilerinin oyun yoluyla desteklemek için verilen eğitim sonrası katılımcılardan oyun etkinliği yazmaları ve böylelikle öz düzenlemeyi destekleyici bir unsur olan oyun hakkında öğrendiklerini uygulama fırsatı verilmesi amaçlanmıştır. Seçilen oyunlar öz düzenlemenin alt temaları (boyutları) açısından

incelendiğinde katılımcıların daha çok bilişsel düzenleme ve davranışsal düzenleme alt temalarına yönelik oyun etkinliği yazdıkları görülmektedir. Oyun etkinliklerinde engelleyici kontrol, dikkatini sürdürme, dikkati bir uyarana odaklaması, bilginin zihinde tutulması (oyun kuralları, oyunun içinde göstermesi gereken davranışlar gibi) amaca yönelik hareket etme gibi bilişsel ve davranış düzenlemeye ait kodlara rastlanmıştır. Duygu düzenleme alt temasına yönelik oyun etkinliğine rastlanmamıştır. Yazılan oyun etkinliklerinin öz düzenlemenin bu alt temalarına (boyutlarına) yönelik olması dürtüsel davranışların kurallar aracılığıyla gönüllü hale gelmesini desteklemesi, oyunun çocukların arkadaşlarıyla farklı bakış açılarını çözmeleri, roller hakkında uzlaşmaya varmaları, oyun kurallarını icat etmeleri yoluyla sözel öz düzenleme becerilerini arttırması oyun, biliş, davranış arasındaki bağı kurmak açısından da ayrıca önemlidir.

Katılımcıların yazmış oldukları hikâye kitabı örnekleri ve hikâyeler incelendiğinde, tüm katılımcıların farklı hikâye kitapları örnekleri verdiği görülmüştür. Hikâye kitaplarının ve hikâyelerin aynı olmaması ve çoğunluğunun ortak temada buluşabilmeleri oldukça önemlidir. Bedenimizde hissettiğimiz tüm duygular davranışlarımıza dönüşür. Duygularımızı bedenimiz üzerinden ele alıp bilişsel olarak değerlendirdiğimizde daha iyi farkına varıp duygularımızı yönetiriz. Resimli çocuk kitapları çocukların başkalarının duygularını anlama, tanımlama, duyguların nasıl ifade edildiğini öğrenme, farklı ortamlarda uygun davranışların neler olduğunu; korku, öfke gibi güçlü duygularla nasıl başa çıkılabileceğini, dürtü kontrolü gibi becerilerde destek olmaktadır. Çocuklar hikâyenin kahramanı ile duygudaşlık ve özdeşim kurmakta ve böylelikle öz düzenleme becerilerinin desteklenmesinde etkili bir araç kullanmaktadır. Bu noktada eğitimci ve ebeveyn olarak çocukların davranışlarının altında tanınmayı bekleyen duygu ve ihtiyaçlarının olduğunu göz önüne alarak duygu düzenleme, davranış düzenleme ve davranış düzenlemenin alt temaları olan hazzı erteleme, çaba gerektiren kontrol, engelleyici kontrol, dürtü kontrolü temaları içeren hikâye kitaplarını çocuklar için almaları tavsiye edilmektedir. Hikâye kitabı örnekleri ve katılımcıların yazmış oldukları hikâyelerin öz düzenleme becerileri kapsamında incelenmesi sonucunda katılımcıların daha çok duygu düzenleme kodu altında örnekler verdikleri görülmüştür. Bu sonuç, eğitim başında daha çok duygu düzenleme konusunda bilgi, beceri eksikleri olduğu düşünülen katılımcıların eğitim sonunda bilgi ve becerilerini tamamladıkları düşünülmektedir. Aile katılımının gerçekleştirilmesinde izlenecek yollardan biri olan bülten hazırlamak aileyi eğitim sürecine entegre etmenin unsurlarındandır. Eğitimin ailede başlayan, okulda devam eden ve asla bitmeyen bir süreç olduğu bilinmektedir. Aileler bu süreçte aktif olarak dâhil olduklarında,

araştıran, soru soran ve istenilen becerilere ulaşmış bir çocuk profiline ulaşması daha kolay olacaktır. Bu bilgiler ışığında katılımcılardan bir aile bülteni hazırlamaları istenmiştir. Hazırlanan bültenler aile bültenleri teması altında incelenmiş ve çeşitli kodlar oluşturulmuştur. Katılımcılar daha çok öz düzenlemenin tanımı, okul öncesi dönemin önemi, öz düzenlemenin boyutları ve sosyal etkileşimler gibi kodlar altında bülten hazırlamışlardır. Sonuç olarak, katılımcıların bültenleri daha çok öz düzenleme kavramı içerisinde kavramsal bilgi düzeyinde oluşturdukları görülmüştür. Yani katılımcılar bültenleri, öz düzenleme becerileri ve okul öncesi dönemdeki önemi ile ilgili bilgilendirici bir unsur olarak görmüşlerdir. Nitekim Cömert ve Güleç'e (2004) göre okulöncesi eğitim sürecine anne-babanın katılabilmesi için, okul tarafından ailelerin bilgilendirilmeleri hatta yazılı olarak bu bilgilerin verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Ailelere verilen yazılı bilgiler aile ve okul arasında iyi bir iletişim ve anlaşma için sağlam bir temel oluşturacağını ifade etmişlerdir.

Katılımcılar tarafından yazılan mektuplar incelendiğinde ise; katılımcılar ailelerin çocuklarının öz düzenleme becerilerini desteklemedeki rollerinin önemini açıklarken; en çok çocuğun kendini tanınması, dikkat, doğru ve yanlış anlama ve değiştirebilme noktasında ailelerin etkili olduğunu belirtmiştir. Okul öncesi dönemde çocukların öz düzenleme becerilerinde eğitimciler olduğu kadar anne babalarında oldukça önemli yeri vardır. Bu bağlamda olumlu ebeveynlik uygulamaları ve benimsenen stratejiler çocuklara model olma ve güçlü bir öz düzenleme becerilerine sahip olmada ilk adım olarak görülmektedir. Katılımcıların yazmış oldukları mektuplar strateji teması altında incelendiğinde listenin en başında koşulsuz sevgi, kabul ve değer vermek, çocukları yakından takip etmek gelmektedir. Bazı stratejilerin çocuklar üzerinde problem olarak görülen davranışları önleyici, bazıları çocukların hatalı ya da yanlış olma eğilimindeki davranışlarını iyileştirici ve bazı davranışlar açısından da değişim gerektirici olduğunu göstermektedir. Bunun sonucunda ailelere düşen görev ve sorumluluklarda aileler ev ortamını sosyal, fiziksel ve psikolojik yönlerden öz düzenleme becerilerini destekleyecek nitelikte hazırlamalıdır. Çocuğun ilgi ve ihtiyaçlarına duyarlı olma, koşulsuz sevgi ve değer verme, günlük rutinleri belirleme, açık ve tutarlı bir ortam hazırlama, kurallar oluşturulurken tutarlı ve model olma, hatalarını kabul eden ve cesaretlendiren bir ortam hazırlama gibi stratejiler kullanılmalıdır. Ev ve okul arasında birbiri ile paralel ve uyumlu çalışmalar ve stratejiler çocukların öz düzenleme becerilerini içselleştirmesi sağlayacaktır. Son olarak çocukların öz düzenleme becerilerini destekleme durumu sınıfın mevcut fiziksel ortamı açısından irdelenmiştir. Sınıfın fiziksel durumu teması altında 'evet, kısmen, hayır' kodları belirlenmiştir. "Evet" alt kodu altında yanıtı değerlendirilen Ö5 kodlu katılımcının ifadesinden

fiziksel ortamı çocukların gelişim seviyelerine göre, işlevsellik gözetilerek çocuğun bağımsızlığını destekleyecek nitelikte hazırladığını, çocuklara karar verme ve planlama yapma deneyiminin sunulduğu, öz düzenleme ile ilgili hatırlatmaların olduğu, görsel okuryazarlık gibi becerilerinin de desteklendiği, hayal gücünün desteklendiği bir sınıf ortamının olduğu sonucu çıkarılmaktadır. “Kısmen” alt kodu altında yanıtları değerlendirilen sınıfın fiziksel ortamının öz düzenleme becerilerini destekleyecek nitelikte olmadıklarını vurgulayan Ö1 ve Ö2 kodlu katılımcı, sınıfın imkânları dâhilinde merkezler ile ilgili düzenlemeler yaptıklarını, materyal eksikliğinden ve ikili öğretimden doğan sıkıntılarını ifade etmişlerdir. Eğitim- öğretim sınıflarının tek bir öğretmene ait olması çocukların öz düzenleme becerilerini destekleme açısından oldukça önemli olduğu sonucu çıkarılmaktadır. Yine sınıfın fiziksel şartlarının öğrenme merkezleri işleyişini etkilediği görülmektedir. “Hayır” alt kodu altında yanıtları değerlendirilen Ö3 ve Ö4 kodlu katılımcıların ifadelerine bakıldığında Ö1 ve Ö2 kodlu katılımcıların verdiği ifadelere benzer ifadeler verdiği sonucu çıkarılmaktadır. Ö3 ve Ö4 kodlu katılımcılar mevcut sınıf ortamlarının fiziksel koşullarının beklentilerini karşılamadıklarını düşünmektedirler. Ö3 kodlu katılımcı fiziksel koşullara rağmen sınıf yönetimi ile ilgili öz düzenleme becerilerini destekleyici uygulamalara yer verirken, Ö4 kodlu katılımcı sınıf ortamının tamamen öz düzenleme becerilerini desteklemediğini düşünmekte ve bunun çözüm yollarını ifade etmektedir. “Kısmen” ve “hayır” yanıtını veren katılımcıların ifadelerine bakıldığında ortak noktanın sınıfın fiziksel koşullarının öz düzenleme becerilerini desteklemekte oldukça etkili olduğu ve yeterli fiziksel koşullar sağlanmadığında çocukların öz düzenleme becerilerinin yüksek düzeyde ve sağlıklı bir şekilde desteklenmeyeceğini düşündükleri sonucu çıkarılmaktadır. Araştırmada alan notlarından elde edilen bulgular öğretmen performansları, programın öğretmenlerin öğrenme deneyimleri üzerinde de olumlu yansımaları olduğunu ortaya koymuştur. Öğretmenler öz düzenleme ve alt temaları olan bilişsel düzenleme, duygu düzenleme, davranış düzenleme ve bunlara yönelik stratejiler, sınıf içi uygulamalar, sınıf ortamının düzenlenmesi, öz düzenlemenin gelişimi ve önemi, aile katılımı ile desteklenmesinin önemine ilişkin yeni bilgiler edinmişlerdir. Programdaki etkinlikler kapsamında çocukların öz düzenleme becerilerini etkili ve verimli şekilde destekleyecek kaynaklar hakkında bilgi sahibi olmuşlardır. Sahip oldukları bilgileri performans değerlendirme ölçeğinde açığa çıkaran öğretmenler öz düzenleme becerilerinin desteklenmesinde ailenin önemini ve kullanabilecekleri stratejiler üzerinde de olumlu yönde gelişmelerin olduğu saptanmıştır. Araştırma sonucu ve literatürde yapılan araştırmalar, öz düzenleme becerilerine yönelik yapılan uygulamaların ve verilen eğitimlerin öğretmen üzerinde olumlu etkilerinin

olduğunu göstermektedir. Program çerçevesinde verilen eğitimler ve bunun uygulamalarının öğretmenlerin öz düzenleme kavramına ilişkin yeni bilgiler edinmelerini, öğretim yöntem ve tekniklerini zenginleştirmelerini sağlayarak öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişimlerini ve çocukların gelişim ve öğrenme süreçlerini desteklemektedir. Aynı zamanda erken çocukluk eğitiminin çocuğun rahatı kadının iş gücü, yaşam boyu öğrenme gibi geniş bir çerçevede fayda sağladığı kanıtlanmıştır. Bu nedenle bir ülkede eğitim gören çocuklar için kaliteli ve verimli bir erken çocukluk eğitimi verilirse geleceğe yönelik uzun vadeli yatırımlar yapılabilir. Çocuklara kaliteli bir erken çocukluk eğitimi sağlanması ise çocukların bakımını üstlenen eğitimcilerin desteklenmesi ile de oldukça yakından ilgilidir. Bu anlamda Avustralya’da özellikle NSW (Yeni Güney Galler Eyaleti) erken çocukluk eğitimi ile ilgili güçlü bir zemine sahiptir. Ancak güçlü bir zeminin başarılı bir şekilde hizmete koyulması eğitimcilere verilecek pedagojik rehberlik, uygun ortamlar ve koşullar ve eğitimler ile gerçekleştirilir. Bu kapsamda Siraj ve diğerleri (2018), Wollongong Üniversitesi’nde Early Start bölümünde görevli araştırma ekibi tarafından yürütülen benzer bir çalışmada Erken Çocukluk Eğitimi ve Bakımı hizmetinde bulunan merkezlerde müfredatın kalitesine iyileştirmek amacıyla bir hizmet içi eğitim programının (FEEL) etkinliğini araştırmışlardır. Araştırmanın sonucunda çeşitli etkiler (eğitimci açısından, çocuk açısından, politika açısından) değerlendirilirken çalışmayla benzer olarak eğitimciler açısından etkileri ele alınmıştır. Eğitimciler katıldıkları bu program ile artan güven ve motivasyon, farkındalık, çocuk gelişiminin daha doğru anlaşılması, yansıtıcı uygulamaların değeri, eğitimcilerin sonuçları etkilemedeki rollerinin daha iyi anlaşılması, bilgiyi aile ile paylaşmadaki artan başarı, çocuğun gelişimine doğrudan etki sağlama gibi eğitimcilerin desteklendiği ve güçlendiğine dair benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Sonuçlara bakıldığında müfredata entegre edilen ve öz düzenleme becerilerini destekleyici programların etkili sonuçlar verdiği ortaya çıkmıştır. Bu durum çalışmanın sonucu ile paralel özellik taşımaktadır. Saraç ve Tarhan (2021) tarafından yapılan bir çalışmada, okul öncesi öğretmenlerinin öz düzenlemeli öğrenmeyi (SRL) ne derecede destekledikleri ve bu desteği etkileyen etkenlerin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında; katılımcı öğretmenler öz düzenlemeli öğrenmeyi destekleyici uygulamalara sıklıkla yer verdiklerini belirtmişlerdir. Sınıflarında kullandıkları uygulamaları öz düzenlemeli öğrenme kapsamında isimlendirme yapamamış olsalar bile öz düzenlemeli öğrenmenin önemini sezgisel olarak bilmektedirler. Öğretmenlerin öz düzenlemeli öğrenmeye (SRL) desteği ile öz-yeterlik inançları arasındaki ilişki incelendiğinde, öz-yeterlik inançları ne kadar yüksekse çocukların başlattığı etkinliklere yer verme cesaretinin arttığı saptanmıştır. Bu bulgular okul öncesi eğitimi

öğretmenlerinin öz düzenlemeye dair inanışlarına yönelik çalışmanın bulgularına destekler niteliktedir. Yine Iriogbe-Efionayi (2020) tarafından yapılan benzer bir çalışmada, Okul öncesi öğretmenlerinin öz düzenleme bilgi düzeylerini hangi özellikler etkiler? Araştırma sorusuna cevap aranması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın örneklem grubunu iki grup oluşturmuştur. İlk grup, Orta Tennessee'deki erken çocukluk eğitimi alanında çalışan ve aynı zamanda bir yaz anaokulu programına kayıtlı olan öğretmenlerden (n = 27) oluşuyordu. İkinci grup ise yine Orta Tennessee'deki devlete bağlı dört yıllık üniversitesinde bulunan bir hazırlık programında eğitim gören öğretmen adaylarını (n = 70) içermektedir. Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda, mesleki gelişim/eğitim ile öğretmenlerin öz düzenleme bilgileri arasında bir ilişki olduğunu göstermektedir. Mesleki gelişim, deneyim ve alınan eğitimler arttıkça öğretmenlerin öz düzenleme becerilerine dair bilgilerinin arttığı görülmüştür. Bu sonuç çalışmanın bulgularını da destekler niteliktedir.

Tüm bu bilgiler ışığında, öğretmenlerin öz düzenlemeye ilişkin uygulama üretirken bu kavramı çok boyutlu bir şekilde ele aldıkları söylenebilir. Mesleki gelişim uygulamalarının etkililiğinin en önemli göstergesi, öğretmenlerin öğrendiklerini mevcut programlarına rahatlıkla entegre edebilmeleridir. Birçok mesleki öğrenme faaliyetleri öğretmenin gerçek uygulamalarından ve okul gelişim planından uzak bir durum arz etmekte ve yetişkinlerin ihtiyaç duyduğu öğrenmeye odaklanmamaktadır. Bu açıdan değerlendirildiğinde, mevcut araştırmada öğretmenlerin öğrendikleri bilgileri, MEB (2013) Okul Öncesi Eğitimi Programı kapsamında yer alan etkinlik türlerinde ve aile eğitiminde etkili biçimde yansıtabildikleri görülmüştür. Ve sonuç olarak, okul öncesi öğretmenlerinin çocukların öz düzenleme becerilerini destekleme konusundaki bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi amacıyla eğitim sürecine dahil olmalarının etkili bir yöntem olduğu görülmüştür.

4.5 Öneriler

Araştırma ile elde edilen sonuçlar ışığında, okul öncesi öğretmenlerinin öz düzenleme becerileri için eğitim konusunda görüşlerinin ve uygulamalarının geliştirilmesine yönelik olarak öneriler aşağıda sunulmuştur.

Araştırmacılara yönelik öneriler.

- Okul öncesi eğitimi alanında öz düzenleme becerilerinin konu alındığı farklı süre ve kapsamda öğretmen eğitimi içeren araştırmalar çeşitlendirilebilir.

- Bu araştırmada katılımcı olarak sadece öğretmenlere yer verilmiştir. Eğitim sürecinde öğretmenlerin PSIST programından çok yönlü fayda sağladığı görölmüştür. Öğretmenlerin yanında çocuğun gelişimi ve öğrenme sürecinde yer alan ailelerin de katılımcı olarak yer aldığı çalışmaların gerçekleştirilerek okul öncesi eğitimde öz düzenleme becerileri için eğitim uygulamalarının çok boyutlu değerlendirilmesi önerilebilir.
- Okul öncesi öğretmenlerinin öz düzenleme becerilerine ilişkin bilgi, beceri ve inanışlarını uygulanan eğitim ile etkisini görmeyi amaçlayan bu araştırma, farklı çalışma grupları ile farklı şehirlerde yürütölerek sonuçlar birbiriyle karşılaştırılabilir.
- Öğretmenlere yönelik öz düzenleme becerilerini hedef alan programların uzun süre etkileri çok boyutlu olarak incelenebilir. Böylelikle programın kalıcılığı test edilebilir.

Öğretmenlere yönelik öneriler.

- Öğretmenlerin kendi ve çocukların öz düzenleme becerilerini desteklemek için PRSIST programını ve kaynaklarını, MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı ile bütünleştirerek kullanabilirler.
- Öz düzenleme becerisi birçok yönden desteklenen ve etkilenen bir kavramdır. Okul öncesi dönemde öğretmenler çocukların öz düzenleme becerilerini desteklemek için aile katılımına da yer verebilir.

Eğitim politikasına yönelik öneriler.

- Öğretmenler ve erken çocukluk eğitiminde görevli diğer paydaşlar için öz düzenleme becerilerine yönelik seminer, konferans, hizmet içi eğitimler düzenlenebilir ve öğretmenlere yardımcı kaynaklar oluşturulabilir.
- Erken çocukluk döneminde öz düzenleme becerilerinin önemi gözetilerek mevcut eğitim programlarına öz düzenleme becerileri ve bununla ilgili etkinlikler eklenebilir.
- Erken çocukluk dönemine ilişkin öz düzenleme becerilerini içeren kapsayıcı bir program hazırlanabilir.
- Üniversitelerde okul öncesi eğitim programlarına öz düzenleme becerilerine yönelik dersler ve uygulamalar eklenebilir.

KAYNAKÇA

- Akawi, R.L. (2011). An investigation into the relationship between self-regulation skills and academic readiness in head start children. Doctoral Thesis, A Dissertation Submitted to the University at Albany, State University of New York in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Doctor of Philosophy, New York.
- Aktan Acar, E. , Erbaş, Y. H. & Eryaman, M. Y. (2021). Okul öncesi öğretmenlerinin Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitime ilişkin görüşlerinin incelenmesi. Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, 7 (4) , 31-54. DOI: 10.51948/auad.979726.
- Aksu, D. (2019). Kurumsal Politikanın İşe Yabancılaşma Üzerindeki Etkisi: Isparta İli PTT Çalışanları Üzerinden Nitel Bir Analiz, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Aral, N., Kandır, A. ve Can Yaşar, M. (2000). Okul öncesi eğitim 1. Ankara: Ya-Pa Yayın.
- Aras, S. (2015). Promoting self-regulation in early years: Tools of the mind. Journal of Education and Future, 8, 15-25.
- Aslan, D., & Özgün, Ö. (2017). Sosyal öğrenme kuramı. N. Aral & T. Duman (Eds.), Eğitim Psikolojisi içinde (s. 320-339). Ankara: Pegem.

- Aydın, A. (2010). Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programına yönelik değerlendirmeler Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Kars: Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Barnett, W. S., Jung, K., Yarosz, D. J., Thomas, J., Hornbeck, A., Stechuk, R., & Burns, S. (2008). Educational effects of the Tools of the Mind curriculum: A randomized trial. *Early Childhood Research Quarterly*, 23(3), 299–313.
- Bayındır, D. (2016). 48-72 aylık çocuklar için öz düzenleme becerileri ölçeğinin geliştirilmesi ve çocukların öz düzenleme beceri düzeyleri ile annelerine bağlanma biçimleri, annelerin ebeveyn davranışları ve psikolojik sağlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Bayrakçı, M. (2007). Sosyal öğrenme kuramı ve eğitimde uygulanması. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 198-210.
- Blair, C. & Razza, R. P. (2007). Relating effortful control, executive function, and false belief understanding to emerging math and literacy ability in kindergarten. *Child Development*, 78(2), 647-663.
- Blair, C. (2002). School readiness: Integrating cognition and emotion in a neurobiological conceptualization of children's functioning at school entry. *American Psychologist*, 57, 111–127.
- Braun, V., & Clarke, V. (2019). Psikolojide tematik analizin kullanımı (S. N. Şad, N. Özer., & A. Atli, Çev.). *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(2), 873-898.

- Bronson, M. B. (2019). Erken çocuklukta öz-düzenleme: Doğası ve gelişimi. (E. Sezgin & M. Kır Yiğit, Çev. Ed.). Ankara: Eğiten Kitap.
- Bronson, M. B. (2000). Self-regulation in early childhood: Nature and nurture. New York: The Guildford Press.
- Brown, K. M. (1999). Social Cognitive Theory Overview. <<http://edutechwiki>.
- Bodrova, E., & D.J. Leong. 2005. Self-regulation as a key to school readiness: How can early childhood teachers promote this critical competence? In Critical issues in early childhood professional development, eds. M. Zaslow & I. Martinez-Beck, 223–70.
- Bodrova, E., & Leong, D. J. (2008). Developing self-regulation in kindergarten: Can we keep all the crickets in the basket? *Young Children*, 63(2), 56–58.
- Bodrova, E., & Leong, D. J. (2010). Zihin araçları: Erken çocukluk eğitimde Vygotsky yaklaşımı. (G. Haktanır, Dü., T. Güler, F. Şahin, A. Yılmaz, & E. Kalkan, Çev.) Ankara: Anı.
- Bodrova, E. & Leong, D. (2013). Zihnın araçları: Erken çocukluk eğitiminde Vygotsky yaklaşımı. (Güler, T., Şahin, F., Yılmaz, A., Kalkan., Çev.). Ankara: Anı.
- Bodrova, E., Leong, D. J., & Akhutina, T. V. (2011). When everything new is well-forgotten old: Vygotsky/Luria insights in the development of executive functions. R. M. Lerner, J. V. Lerner, E. P.

- Bogdan, R. C. & Biklen, S. K. (1998). *Qualitative Research for Education: An Introduction to Theory and Methods*. Boston: Allyn and Bacon.
- Bondurant, L. M. (2010). *The roots of academic underachievement: Prediction from early difficulties with self-regulation*. (Doktora tezi, The University of Texas), Proquest Information and Learning Company.
- Buzza, D., & Allinotte, T. (2013). Pre-service teachers' self-regulated learning and their developing concepts of SRL. *Brock Education*, 23(1), 58-76.
- B y k zt rk, Ő., Kılı - akmak, E., Akg n,  ., Karadeniz, Ő., & Demirel, F. (2008). Bilimsel araştırma y ntemleri.
- Calkins, S. D. ve Fox. N. A. (2002). Self-regulatory processes in early personality development: A multilevel approach to the study of childhood social withdrawal and aggression, *Development and psychopathology*. 14 (03), 477-498.
- Carlson, S. M. & Wang, T. S. (2007). Inhibitory control and emotion regulation in preschool children. *Cognitive Development*, 22, 489-510.
- Cole, P. M., Martin, S. E. & Dennis, T. A. (2004). Emotion regulation as a scientific construct: Methodological challenges and directions for child development research. *Child Development*, 75, 317-333.
- Cobb, R. J. (2003). *The relationship between self-regulated learning behaviors and academic performance in web-based courses*. Doctoral Dissertation, Virginia Polytechnic Institute and State University, Virginia.

Corbo, M. N. (2012). Measuring behavioral regulation and its relation to early language skills and teacher-rated behavior in a culturally diverse school district (Doctoral dissertation). Rutgers University/ Graduate School of Applied and Professional Psychology, New Jersey.

Cömert, D., & Güleç, H. (2004). Okulöncesi eğitim kurumlarında aile katılımının önemi: öğretmen-aile-çocuk ve kurum. Erişim: info:eu-repo/semantics/openAccess.

Creswell, J. W. (2005). Educational research planning, conducting and evaluating quantitative and qualitative research. United States Of America: Pearson Prentice Hall.

Çelik, B, Kamaraj, İ. (2020). 60-72 Aylık Çocukların Öz Düzenleme Becerisi Üzerinde Çocuk Katılımlı Eğitim Programının Etkisinin İncelenmesi. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 51 (51) , 1-17. DOI: 10,15285/maruaebd.559762.

Dağgöl, H.C. (2016). Okul öncesi dönem çocuklarının öz düzenleme becerileri ile ebeveynlerin çocuk yetiştirme stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Doğu Akdeniz Üniversitesi, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti.

Dal, R., Alagöz, H. ve Demir, S. (2019). 4-6 yaş çocuklarının öz düzenleme becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. 14. Ulusal Okul Öncesi Öğretmenliği Öğrenci Kongresi: Çocuğun Ekolojik Dünyası Özet Kitapçığı, Maltepe Üniversitesi.

Daly, M., Bray, R., Bruckauf, Z., Byrne, J., Margaria, A., Pecnik, N., & Samms-Vaughan, M. (2015). Family and parenting support: Policy and provision in a global context. United Nations. <https://doi.org/10.18356/e433d47e-en>

Dede, C., Jass Ketelhut, D., Whitehouse, P., Breit, L., & McCloskey, E. M. (2009). A research agenda for online teacher professional development. *Journal of teacher education*, 60(1), 8-19. <https://doi.org/10.1177/0022487108327554>

Derryberry, D., & M. Reed. 1996. "Regulatory Processes and the Development of Cognitive Representations." *Development and Psychopathology* 8: 215–34.

Development of Self-Regulation Skills in Children (n.d). Your Therapy Source. 20/09/22 tarihinde <https://www.yourtherapysource.com> internet adresinden erişildi.

Diamond, A. (2016). Why improving and assessing executive functions early in life is critical. In J. A. Griffin, P. McCardle, & L. S. Freund (Eds.), *Executive function in preschool-age children: Integrating measurement, neurodevelopment, and translational research* (pp. 11–43). London, UK: American Psychological Association.

Diaz, R., Neal, C., & Amaya-Williams, M. (1990). The social origins of self-regulation. L. C. Moll (Ed) içinde, *Vygotsky and education: Instructional implications and applications of sociocultural psychology*. Cambridge: Cambridge University Press.

Duncan, R. J., Schmitt, S. A., Burke, M. & McClelland, M. M. (2018). Combining a kindergarten readiness summer program with a self-regulation intervention improves school readiness. *Early Childhood Research Quarterly*, 42, 291-300.

Eisenberg. N. (2005). Temperamental effortful control (self-regulation). Retrieved from <http://www.child-encyclopedia.com/Pages/PDF/EisenbergANGxp2- Temperament.pdf>

- Eke, K. (2017). Okul öncesi dönemdeki çocukların öz düzenleme becerileri ile anne-baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi, *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 8, (28)
- Eker, C., ve Arsal, Z. (2014). Öz düzenleme stratejileri öğretimi sürecinde ders günlükleri kullanmanın öz düzenleme stratejileri öğretimine etkisi. *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(1) 80-93.
- Ekinci Vural, D. (2012). Okul Öncesi Eğitimin İlköğretime Etkisinin aile Katılımı ve Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Doktora tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Ertürk, H.G. (2013). Öğretmen çocuk etkileşiminin niteliği ile çocukların öz düzenleme becerisi arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayınlanmamış doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Ertürk Kara. G. H. ve Gönen, M. (2015). Okul öncesi dönemdeki çocukların öz düzenleme becerisinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*. 11(4), 1224-1239.
- Ezmeci, F. (2019). Okul öncesi Öz-düzenleme Programı'nın çocukların öz-düzenleme, problem davranışları ve sosyal becerilerine etkisi. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Fındık Tanrıbuyurdu, E. (2012). Okul öncesi öz düzenleme ölçeği Türkçe'ye uyarlama çalışması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Florez, İ.R. (2011). developing young children's self-regulation through everyday experiences. young children. available from <http://www.naeyc.org/file/yc>. (erişim: 09.05.2021).

Galinsky, E. (2010). Mind in The Making: The Seven Essential Life Skills Every Child Needs, World Book Day.

Gaskill, P. J., & Hoy, A. W. (2002). Self-Efficacy and self-regulated Learning: The Dynamic Duo in School Performance. In J. Aronson (Ed.), Improving Academic Achievement: Impact of Psychological Factors on Education (pp. 185-208). San Francisco: Academic Press.

Gratz, K. L., & Roemer, L. (2004). *Multidimensional Assessment of Emotion Regulation and Dysregulation: Development, Factor Structure, and Initial Validation of the Difficulties in Emotion Regulation Scale. Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment, 30(4), 315–315. doi:10.1007/s10862-008-9102-4*

Grolnick, W.S. & Farkas M. (2002). Parenting and the Development of Children's Self Regulation. M.Borstein (Eds). Handbook of Parenting Practical Issues in Parenting. (pp.89-110) London: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.

Göle, M. & Temel, F. (2015). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Nitelikli Bir Okul Öncesi Eğitim Programında Bulunması Gereken Özelliklere İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 11 (3) , . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mersinefd/issue/17398/181900>.

Guba, E. G., & Lincoln, Y. S. (1982). Epistemological and methodological bases of naturalistic inquiry. Educational Communication and Technology Journal, 30 (4), 233-252.

Güler Yıldız, T. Ertürk Kara. G. H Fındık Tanrıbuyurdu, E. & Gönen, M. (2014). Öz düzenleme becerilerinin öğretmen çocuk etkileşiminin niteliğine göre incelenmesi. Eğitim ve Bilim, 39(176), 329-338.

Gültekin Akduman, G. (2010). Okul öncesi eğitime giriş, okul öncesi eğitimin tanımı ve önemi. Pegem Yayıncılık, Ankara.

Gürkan. T. (2012). Okul öncesi eğitim programı. (Ed.). R. Zembat, Okul Öncesinde Özel Öğretim Yöntemleri (s.35-76), (2. Basım). Ankara: Anı Yayıncılık.

Howard, S. J., Neilsen-Hewett, C., de Rosnay, M., Vasseleu, E., and Melhuish, E. (2020). Evaluating the viability of a structured observational approach to assessing early self-regulation. Early Child. Res. Q. 48, 186–197. doi: 10.1016/j.ecresq.2019.03.003.

Howard, S. J., Vasseleu, E., Batterham, M., & Neilsen-Hewett, C. (2020). *Everyday Practices and Activities to Improve Pre-school Self-Regulation: Cluster RCT Evaluation of the PRSIST Program. Frontiers in Psychology, 11.* doi:10.3389/fpsyg.2020.00137.

Hancock, R.D. & Algozzine, B. (2006). Doing case study research. New York: Teachers College Press.

Iriogbe-Efionayi, S. (2020). Promoting Self-Regulation in Early Childhood Education: Teachers' Knowledge of SelfRegulation (Urban Education Research and Policy Annals, Tennessee State University).

Johnson, A. (2020). Online teaching with ZOOM: A guide for teaching and learning with video conference platforms.

- Karakurt, Ç. (2019). Okul öncesi eğitime devam eden 48-72 aylık çocukların öz düzenleme becerileri ile dil becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul). <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden edinilmiştir. (Tez No: 543229).
- Karpov, Y. V., & Haywood, H. C. (1998). Two ways to elaborate Vygotsky's concept of mediation. *American Psychologist*, 53(1), 27-36.
- Keleş, S. , Alisinanoğlu, F. (2018). Kültürel-Tarihsel Kuram Bağlamında Hazırlanan Eğitim Programının 48-60 Aylık Çocukların Öz-Düzenleme Gelişimi Üzerine Etkisinin İncelenmesi. *Başkent University Journal of Education*, 5(2), 167 – 186.
- Kırhan, A. (2007). Üniversite öğrencilerinin tematik televizyon kanal tercihleri kullanımlar ve doyumlar kuramı - sosyal öğrenme kuramı çerçevesinde Maltepe Üniversitesi'nde bir çalışma. Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kochanska, G., Murray, K.T., & Harlan, E.T. (2000). Effortful control in early childhood: Continuity and change, antecedents, and implications for social development. *Developmental Psychology*, 36(2), 220-232.
- Kochanska, G., Coy, K. C., & Murray, K. T. (2001). *The Development of Self-Regulation in the First Four Years of Life*. *Child Development*, 72(4), 1091–1111. doi:10.1111/1467-8624.00336
- Koole, S. L. (2009). The psychology of emotion regulation: An integrative review, *Cognition and Emotion*, 23 (1). 4-41.

- Kopp, C. B. (1982). Antecedents of self-regulation: A developmental perspective. *Developmental Psychology*, 18, 199 –214. doi: 10.1037/0012-1649.18.2.199.
- Koşan, Y. (2021). Pedagojik Sistemler Kuramına Göre Geliştirilen Sürdürülebilir Gelişme İçin Öğretmen Eğitimi Programının Yansımalarının İncelenmesi.
- Krefting, L. (1991). Rigor in qualitative research: the assessment of trustworthiness. *The American Journal of Occupational Therapy*, 45 (3), 214-222.
- Kurbanoglu, S., & Akkoyunlu, B. (2009). Öğretmen Eğitiminde Bilgi Okuryazarlığının Önemi.
- Kurt, Ş.H. (2015). Okul Öncesi Eğitim Alan Çocukların Öz Düzenleme Gelişiminin Öğretmen ve Okul Öncesi Eğitimle İlişkisi. Doktora tezi. Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Kuyumcu Vardar, A. (2011). Öz-düzenleme stratejileri öğretiminin, öğrencilerin İngilizce başarılarına, öz-düzenleme stratejileri kullanımına ve tutumlarına etkisi. Doktora Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Lee, H. J. (2005). Understanding and assessing pre-service teachers' reflective thinking. *Teaching and Teacher*, 21(1), 699-715.
- Macià, M., & García, I. (2016). Informal online communities and networks as a source of teacher professional development: A review. *Teaching and teacher education*, 55, 291-307. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2016.01.021>.
- Malone, Y. (2002). Social Cognitive Theory and Choice Theory: A Compatibility Analysis. *International Journal of Reality Therapy*, 22 (1), 10-13.

Marchis, I. (2011). Primary school teachers' self-regulated learning skills. *Acta Didactica Napocensia*, 4(4), 11-18.

Mcclelland, M.M., Cameron, C.E., (2012). Self-Regulation In Early Childhood: Improving Conceptual Clarity And Developing Ecologically Valid Measures, *Child Development Perspectives* 6(2) S. 136-142

MEB, (2013). Okul Öncesi Eğitim Programı. Ankara: Meb Basımevi.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2006). Okul Öncesi Eğitim Programı (36-72 Aylık Çocuklar İçin), Ankara: Milli Eğitim Basım Evi.

Miles, M. B. & Huberman, A.M. (1994). *Qualitative data analysis: an expanded sourcebook*. (2nd Edition). Calif. : SAGE Publications.

Montroy, J. J., Bowles, R. P., Skibbe, L. E., McClelland, M. M., & Morrison, F. J. (2016). *The development of self-regulation across early childhood*. *Developmental Psychology*, 52(11), 1744–1762. doi:10.1037/dev0000159.

National Association for the Education of Young Children (2009). Where we stand on standards for programs to prepare early childhood professionals. Washington D.C. Retrieved November 18, <http://www.naeyc.org/files/naeyc/file/positions/programStandards.pdf>.

- Neriman, A. R. A. L., & KADAN, G. (2021). Pandemi Sürecinde Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yaşadıkları Problemlerin İncelenmesi. *Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(2), 99-114.
- Oktay, A. (2005). Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem. İstanbul; Epsilon Yayınları.
- Özmert, E. N. (2006). Erken çocukluk gelişiminin desteklenmesi-III: Aile. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 49(3), 256-273.
- Özsoy Yanbak, M. (2019). Okul öncesi eğitime devam eden çocukların öz düzenleme becerileri ile baba çocuk ilişkisinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Pianta, R. C. (2017). Teacher-student interactions: Measurement, impacts, improvement, and policy. In *Teachers, teaching, and reform* (pp. 75-93). Routledge.
- Polnarev, B. A. (2006). Dynamics of preschoolers self-regulation: viewed through the lens of conflict resolution strategies during peer free-play (Doktora Tezi). The City University of New York.
- Randi, J. (2004). Teachers as self-regulated learners. *Teachers Colleg Record*, 106 (9), 1825-1853.
- Raver, C. C., Jones, S. M., Li-Grining, C., Zhai, F., Bub, K., & Pressler, E. (2011). CSRP's impact on low-income preschoolers' preacademic skills: self regulation as a mediating mechanism. *Child Development*, 82(1), 362-378.

- Razza, R.A., Bergen-Cico, D. & Raymond, K. Enhancing Preschoolers' Self-Regulation Via Mindful Yoga. *J Child Fam Stud* 24, 372–385 (2015). <https://doi.org/10.1007/s10826-013-9847-6>
- Rimm Kaufman, S. E., Pianta, R. C. & Cox, M. J. (2000). Teachers' judgments of problems in the transition to kindergarten. *Early Childhood Research Quarterly*, 15(2), 147- 166.
- Riva, S., & Ryan, T. G. (2015). Effect of Self-Regulating Behaviour on Young Children's Academic Success. *International Journal of Early Childhood Special Education*.
- Rothbart, M. K. & Bates, J. E. (1998). Temperament. In W. Damon (Series Ed.) & N. Eisenberg (Vol. Ed.), *Handbook of child psychology: Vol. 3. Social, emotional and personality development* (5th ed., pp. 105-176). New York: Wiley.
- Rudasill, K.M.; Acar, I.; Xu, Y. Early Teacher–Child Relationships Promote Self-Regulation Development in Prekindergarten. *Int. J. Environ. Res. Public Health* 2022, 19, 8802. <https://doi.org/10.3390/ijerph19148802>.
- Saraç, S., & Tarhan, B. (2021). Preschool Teachers Promotion of Self-Regulated Learning in the Classroom and Role of Contextual and Teacher-Level Factors. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 13, 309-322.
- Sezgin, E., & Demiriz, S. (2017). Effect of play-based educational programme on behavioral self-regulation skills of 48-60 month-old children. *Early Child Development and Care*, 1(14).

Shier, H. (2001). Pathways to Participation: Openings, Opportunities and Obligations. *Children and Society*, 15, 107-111.
<https://doi.org/10.1002/chi.617>.

Smith-Donald, R., Raver, C. C., Hayes, T., & Richardson, B. (2007). Preliminary construct and concurrent validity of the Preschool Self-regulation Assessment (PSRA) for field-based research. *Early Childhood Research Quarterly*, 22(2), 173-187.

Şamlı, H. Ö. (2019). Okul öncesi dönemdeki çocukların öz düzenleme becerileri ile okul olgunluk düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Siraj, I., Melhuish, E., Howard, S., Neilsen-Hewett, C., Kingston, D., de Rosnay, M., Duursma, E., Feng, X. & Luu, B. (2018). Fostering Effective Early Learning (FEEL) Study: Final Report. Sydney, Australia: NSW Department of Education.
<https://education.nsw.gov.au/early-childhood-education/whats-happening-in-the-early-childhood-education-sector/data-and-research/feel-study-2018>.

Trommsdorff, G. (2009). Culture and Development of Self-Regulation. *Social and Personality Psychology Compass*, 3 (5), 687-701.

Yavuzer, H. (2003). Çocuğu Tanımak ve Anlamak. Ankara: Remzi Kitapevi.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, H., Sakarya, G., Gayretli, Ş. ve Zahal, O. (2021). Covid-19 ve çevrimiçi müzik eğitimi: okul öncesi öğretmen adaylarının görüşleri üzerine nitel bir çalışma. *Journal of Qualitative Research in Education*, 28, 283-299.

Yılmaz, N. (2003), “Türkiye’ de Okul Öncesi Eğitimi”. *Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar*. Morpa Kültür Yayınları, İstanbul.

Your Therapy Source. “Your Therapy Source” .<https://www.yourtherapysource.com> adresinden 03.04.2022 tarihinde erişilmiştir.

Zimmermann, B.J., & Martinez- Pons, M. (1986). Development of a structured interview for assessing student use of self-regulated learning strategies. *American Educational Research Journal*, 23 (4), 614-628.

Zimmerman, B.J. 1994. “Dimensions of Academic Self-Regulation: A Conceptual Framework for Education.” In *Self-Regulation of Learning and Performance: Issues and Educational Applications*, eds. D.H. Schunk & B.J. Zimmerman, 3–24. Hillsdale, NJ: Erlbaum.

Wallace, G. R. (1994). Discipline that motivates. *Journal of Instructional Psychology*, 21(4), 371-374.

Webster, M. A. (2015). Teachers' beliefs and practices related to student self regulation in the classroom (Doctoral dissertation). James Madison University, Harrisonburg.

Wery, J. J., & Nietfeld, J. L. (2010). Supporting self-regulated learning with exceptional children. *Teaching Exceptional Children*, 42(4), 70-78. doi:10.1177/004005991004200408.

Widiastuti, A. (2017). Preschoolers Self-Regulation and Their Early School Success.

Williams, K. E., Berthelsen, D. (2019). Implementation of a rhythm and movement intervention to support self-regulation skills of preschool-aged children in disadvantaged communities. *Psychology of Music*, 030573561986143. doi:10.1177/0305735619861433.

Wills, T. A. Walker, C. Mendoza, D., & Ainette, M. G. (2006). Behavioral and emotional self-control: Relations to substance use in samples of middle and high school students. *Psychology of Addictive Behaviors*, 20(3), 265–278.

EKLER

EK 1: Etik Kurul İzin Formu

EK 2: İl Milli Eğitim Anket ve İzin Talebi Valilik İzni

EK 3: PRSIST Programı Kullanım İzni

EK 4: Veri Toplama Araçları

EK 5: Eğitim Sunumu Örnek İçerik

EK 6: Tez Değerlendirme Formu

EK 1: Etik Kurul İzin Formu

T.C.

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ İnsan Araştırmaları Etik Kurulu

Aksaray Üniversitesi- Aksaray Üniversitesi Rektörlüğü
İnsan Araştırmaları Etik KuruluTarih: 03/03/2021
Sayı: E-34183927-000-00000589364

Konu: Başvurunuz Hk.

Sayın: Betül ATMACA

“Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Programı (PRSIST) Çerçevesinde Gerçekleştirilen Online Eğitimin Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Düzenlemeye Dair Bilgi, İnanç ve Becerilerine Etkisinin Değerlendirilmesi” başlıklı 2021/01-74 protokol numaralı başvuru 22.02.2020 tarihli toplantıda kurulumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurulu Yönergesi’nde belirtilen etik ilkelere **uygun olduğuna** toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Prof. Dr. Necmettin AYGÜN
Aksaray Üniversitesi İnsan Araştırmaları
Etik Kurul Başkanı

EK 2: İl Milli Eğitim Anket ve İzin Talebi Valilik İzni

T.C.
AKSARAY VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-76490249-821.01-23190636
Konu : Veri Toplama ve Anket İzni

29/03/2021

VALİLİK MAKAMINA

İlgi: a) Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21.01.2020 tarih ve 2020/2 nolu genelgesi.
b) Aksaray Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığının 19/03/2021 tarihli ve E-45333631-044-594437 sayılı yazısı.

İlgi (b) yazı ile; Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı 192241407 numaralı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Betül ATMACA, "Öz Düzenlemeye Dair Bilgi, İnanç ve Becerilerine Etkisinin Değerlendirilmesi" konulu yüksek lisans tez çalışması ile ilgili veri toplama ve anket çalışmasını İlimiz Hacı Ömer Usluer Anaokulu Okul Öncesi öğretmenlerine ölçek uygulamak istemektedir.

Konu ile ilgili belgelerin ve anket sorularının incelenmesi neticesinde; Başvurunun Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinleri konulu ilgi (a) da kayıtlı Genelgede belirtilen usul ve esaslara uygun olarak yapıldığı anlaşılmış olup;

Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı 192241407 numaralı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Betül ATMACA, "Öz Düzenlemeye Dair Bilgi, İnanç ve Becerilerine Etkisinin Değerlendirilmesi" konulu yüksek lisans tez çalışması ile ilgili veri toplama ve anket çalışmasını İlimiz Hacı Ömer Usluer Anaokulu Okul Öncesi öğretmenleri üzerinde yapma isteği; çalışmanın gönüllülük esasına dayandığı gözönünde bulundurularak: ilgi (a) Genelge esasları dahilinde; eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmamak, sorumluluk okul/kurum idarecilerinde olmak, çalışmalarda mühürlü ve imzalı materyalleri kullanmak, rapor sonuçlarını çalışmanın bitiminden sonra 30 gün içinde İl Milli Eğitim Müdürlüğümüze vermek ve uygulamanın 2020-2021 eğitim-öğretim yılı içerisinde tamamlanması koşuluyla, Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde, olurlarınıza arz ederim.

Hacı Ömer KARTAL
İl Milli Eğitim Müdürü

EK : İlgi Yazı ve Ekleri (24 Sayfa)

OLUR
29/03/2021

Yasin ARDIÇ
Vali a.
Vali Yardımcısı

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır
Adres İl Milli Eğitim Müdürlüğü Yeni Sanayi Mah. E-90 Bulv. No 47
Valilik Ek 3 Nolu Hizmet Binası
Telefon No 0 (382) 213 68 40
E-Posta arge68@meb.gov.tr
Kep Adresi meb@hs01.kep.tr
Belge Doğrulama Adresi <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Bilgi için Nurdan ANDAÇ
Unvan Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni
İnternet Adresi <http://aksaray.meb.gov.tr/> Faks 3822136814
Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden d79e-2251-3e9c-be36-1aa2 kodu ile teyit edilebilir

EK 3: PRSIST Programı Kullanım İzni

----- Yönlendirilen ileti -----
Gönderen: **Steven Howard** < >
Tarih: 16 Kas 2020 Pzt, saat 01:37
Konu: Re: regarding PRSIST Program
Alıcı: Gozde ertürk < >

Dear Prof Ertürk,

Thank you for your interest in our PRSIST program. We would be happy for your student to translate and implement the program for her research. We just ask for appropriate citation of the source study in any of the publications or presentations that result. Please let me know if I can be of any support along the way. All program materials should be available on our website, www.prsist.com.au.

I would love to hear how the research goes, if/when you are in a position to share. All the best.

Sincerely,

A/Prof Steven Howard

Head of Postgraduate Studies

School of Education | Early Start

Faculty of the Arts, Social Sciences and Humanities | Room 110E, Building 21

University of Wollongong NSW 2522 Australia

T +61 2 4221 5165 | **M** +61 431 563 081

Work Days: Monday - Friday

uow.edu.au | [Facebook](#) | [Twitter](#) | [Instagram](#) | [LinkedIn](#)

EK 4: Veri Toplama Araçları

Öğretmenlerin Öz Düzenleme Becerilerinin ve Çocukları Desteklemesi Konusunda Öğretmen İhtiyaçları Belirleme Formu Örnek Kesit

Sevgili Öğretmenim,

Bu çalışma Aksaray Üniversitesi Okul Öncesi Eğitimi Yüksek Lisans Programı tezi kapsamında Doç. Dr. Hatice Gözde ERTÜRK KARA danışmanlığında Betül ATMACA tarafından yürütülmektedir. Bu form öğretmenlere uygulanacak PRSIST (Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Araç Seti) çerçevesinde online eğitimi kapsamında öğretmen ihtiyaçlarını belirlemek için kullanılacaktır. Sizden rica; formu uygun olduğunuz bir zamanda dikkatlice okuyarak cevaplayınız. Lütfen soruları okuduktan sonra size en uygun seçeneği işaretleyiniz. Verdiğiniz cevaplar yalnızca araştırmacı tarafından analiz edilmek üzere gizli tutulacaktır. Araştırmamızın güvenilirliği için verdiğiniz cevapların samimi olması oldukça kıymetlidir. Katılım gösterdiğiniz için teşekkür ederim. Detaylı bilgi ve sorularınız için e-posta yoluyla iletişim kurabilirsiniz.

BETÜL ATMACA

Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Okul Öncesi Eğitimi Yüksek Lisans Öğrencisi

e-posta:

Bir öğrencim herhangi bir iş yaparken işin bir bölümünde takılı kalıp ilerleyemediğinde, işe devam edebilmesi için onu...

Nasıl destekleyeceğimi biliyorum
Nasıl destekleyeceğimi kısmen biliyorum
Nasıl destekleyeceğimi bilmiyorum

Bir öğrencim çok sayıda seçenek olduğunda karar vermekte zorlandığında, karar verebilmesi için onu...

Nasıl destekleyeceğimi biliyorum
Nasıl destekleyeceğimi kısmen biliyorum
Nasıl destekleyeceğimi bilmiyorum

Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenleri için Öz Düzenleme Becerileri Görüş Formu

Sayın Katılımcı,

Öz düzenleme becerilerinin desteklemesindeki rollerinin önemine dair inanışlarını belirlemek amacıyla hazırlanan bu görüş formundaki açık uçlu sorularını içtenlikle yanıtlamanız istenmektedir.

Yanıtlarınız için teşekkür eder, kolaylıklar dilerim.

1. Sizce öz düzenleme becerilerinin okul öncesi dönemde desteklenmesinin çocuğun gelişim ve eğitimi sürecinde bir önemi var mıdır? Varsa neden? Açıklayınız.

2. Okul öncesi dönemde çocukların öz düzenleme becerilerinin desteklenmesinde öğretmenin rolü var mıdır? Varsa öğretmenin nasıl bir rolü olduğunu açıklayınız.

Okul Öncesi Durumsal Öz Düzenleme Programı (PRSIST) Çerçevesinde Gerçekleştirilen Online Öğretmen Eğitimi- Öğretmen Görüş Formu

Sayın katılımcı,

Bu form, eğitim sürecine dair kazanımlarını, yaşadıkları zorlukları, eğitimin geliştirilmesine yönelik önerilerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. İçtenlikle yanıtlamanız istenmektedir.

Yanıtlarınız için teşekkür eder, kolaylıklar dilerim.

1.Katıldığınız online eğitim sürecinden verim aldığınızı düşünüyor musunuz? Yanıtınız evet ise size kazandırdıklarını maddeler halinde yazınız.

2.Online eğitim sürecinde yaşadığınız herhangi bir zorluk oldu mu? Yanıtınız evet ise lütfen açıklayınız.

3.Katıldığınız online eğitim sürecinin verimliliğini arttırmak için ne gibi önerilerde bulunursunuz? Eğitimde neyi değiştirmek isterdiniz? Eğitimde neyin değişmemesini aynı kalmasını isterdiniz?

.

Yansıtıcı Günlük

Tarih:

Oturum Sayısı:

Katılımcı:

Bugün gerçekleştirmiş olduğumuz oturuma katılımınız için teşekkür ederim. Oturuma dair duygu, düşünce ve deneyimlerinizi aşağıda verilen tablo yardımıyla paylaşınız.

Sınıf içi uygulamalarına yansıtabileceğim neler öğrendim?	Yansıtma	
DİĞER	Esneklik	

Öz düzenleme Becerilerine İlişkin Öğretmen Performansı Değerlendirme Formu

Sayın katılımcı,

Bu form, eğitim sonunda edindiğiniz bilgilerinizi uygulamaya yansıtma becerilerinizi test etmek amacıyla hazırlanmıştır. İhtenlikle yanıt vermeniz istenmektedir.

Yanıtlarınız için teşekkür eder, kolaylıklar dilerim.

1.Çocukların öz düzenleme becerilerinin desteklenmesine yönelik iki oyun etkinliği yazınız.

2.Çocukların öz düzenleme becerilerinin desteklenmesinde kullanabileceğiniz üç hikâye kitabı örneği yazınız. Bu kitapların hangi özelliğinin/özelliklerinin çocukların öz düzenleme becerilerini desteklediğini düşündüğünüzü açıklayınız.

3.Çocukların öz düzenleme becerilerini destekleyeceğini düşündüğünüz bir hikâye yazınız. Bu hikâyenin hangi özelliğinin/özelliklerinin çocukların öz düzenleme becerilerini desteklediğini düşündüğünüzü açıklayınız.

4. Ailelere öz düzenleme becerilerine ve okul öncesi dönemdeki gelişimine ilişkin bilgi verdiğiniz bir bülten hazırlayınız.

5.Ailelere çocuklarının öz düzenleme becerilerini desteklemedeki rollerinin önemini açıklayan, bu becerilerin nasıl desteklendiğine ilişkin stratejilere örnekler verdiğiniz bir mektup yazınız.

6. Sınıfınızın mevcut fiziksel ortamının çocukların öz düzenleme becerilerini desteklediğini düşünüyor musunuz? Yanıtınız evet ise, sınıfınızdan örnekler yazınız. Yanıtınız hayır ise, sınıfınızın mevcut fiziksel ortamının çocukların öz düzenleme becerilerini desteklemesi için ne gibi değişiklikler yapılması gerektiğini yazın.

EK 5: Eğitim Sunumu Örnek İçerik

OKUL ÖNCESİ DURUMSAL ÖZ DÜZENLEME
PROGRAMI (PRSIST) ÇERÇEVESİNDE
GERÇEKLEŞTİRİLEN ONLINE EĞİTİM

1.OTURUM

DANIŞMAN: DOÇ,DR. HATİCE GÖZDE ERTÜRK KARA
EĞİTİMCİ: BETÜL ATMACA

BUGÜNÜN REHBERİ

KONUŞACAĞIMIZ KONULAR

- Öz Düzenleme Nedir?
- Öz Düzenlemenin Alt Boyutları
- Öz Düzenlemeye Sahip Çocukların Özellikleri
- Öz Düzenlemenin Yordayıcı Rolü
- Çocuk Gelişimi İçin Öz Düzenleme
- Çocukların Uyum ve Sağlığı İçin Öz Düzenleme Uygulamalar

ÇOCUKLARIN ÖZ DÜZENLEMESİNİ NASIL DAHA FAZLA GELİŞTİREBİLİRİZ?

PES ETMEYİN!

AKTİVİTE LİSTESİ

DAVRANIŞSAL ÖZ DÜZENLEME

"AYNI TÜR" İSİMLİ
ÇOCUK AKTİVİTESİ

SABRETMEK" İSİMLİ
ÇOCUK AKTİVİTESİ

BİLİŞSELÖZ DÜZENLEME

"BÖLÜNMÜŞ ŞARKI"
İSİMLİ ÇOCUK
AKTİVİTESİ

"BAY KURT" İSİMLİ
ÇOCUK AKTİVİTESİ

SOSYAL VE DUYGUSAL ÖZ DÜZENLEME

"OYUNCULUK" İSİMLİ
ÇOCUK AKTİVİTESİ

"OKUMA TURLARI"
İSİMLİ ÇOCUK
AKTİVİTESİ

BUGÜNÜN KİTAPLARI

- EYVAHI KALBİM KIRILDI
- BİL BAKALIM KİM?
- ÖZGÜRLÜĞÜNÜ ARAYAN KELEBEK
- BENİ ÜZEN NE?
- BENİ MUTLU EDEN NE?
- SINIRLERİNE HAKİM OL

EK 6: Tez Değerlendirme Formu

Aksaray Üniversitesi Tez Değerlendirme Formu		
Öğrencinin Adı Soyadı:		EVET
Kapak		
1	Tez Başlığı tutanaktaki başlıkla aynı mı?	
2	Kapaktaki ay ve yıl savunmaya girilen tarihle tutarlı mı?	
3	Kapak format kılavuzdaki kapak formatına uygun mu?	
4	Kapakta yazılan tüm yazılar doğru olarak verilmiş mi?	
İçindekiler		
5	Sayfa numaraları tam verilmiş mi?	
6	Şekil, Çizelge vb. listeleri verilmiş mi? Sıralaması doğru mu?	
7	Özet, Abstract, Giriş, Sonuçlar vb. bölümler var mı?	
8	Yazım hataları kontrolü yapıldı mı?	
Giriş		
9	Hazırlanan tezin önemini anlatıyor mu?	
10	İkinci ve Üçüncü dereceden başlık içermemeli kuralına uyuldu mu?	
Özet/Abstract		
11	Kılavuza uygun mu?	
12	Ay ve yıl savunmaya girilen tarihle tutarlı mı?	
13	Özet; tek sayfa, tek aralık, tek paragraf kuralına uygun olarak yazıldı mı?	
14	Bilim kodu, sayfa adedi, anahtar kelimeler ve tez danışmanı yazıldı mı?	
Kaynakça		
15	Kaynakların tamamına metin içinde atıf yapıldı mı?	
16	Kaynak formatı Kılavuzdaki kaynak formatına uygun olarak hazırlanmış mı?	
17	Atıf formatı kılavuzdaki atıf formatına uygun mu?	
Atıf Yöntemi APA 6 ☐ CMS ☐ İSNAD ☐		
Genel Değerlendirme		
18	Etik Beyan açıklaması okundu, uyuldu ve imzalandı mı?	
19	Kabul/Onay sayfası kılavuzdaki formata uygun olarak düzenlenmiş mi?	
20	Kabul /Onay sayfasında belirtilen oy birliği/oy çokluğu seçeneklerinden uygun olanı savunmayla tutarlı olacak şekilde belirlenmiş mi?	
21	Sayfa kenar boşluklar ve sayfa numaraları kılavuzdaki formatına uygun mu?	
22	Paragraf boşlukları ve metin satır aralığı kılavuza uygun olacak şekilde düzenlenmiş mi?	
23	Başlık yazımları kılavuzdaki başlık formatlarına uygun mu?	
24	Yazı tipi ve boyutu kılavuzdaki yazı tipi ve boyutu formatına uygun mu?	
25	Şekil, Çizelge vb. açıklama ve numaralandırmaları kılavuzdaki formata uygun olarak yazılmış mı?	

Bu tezin tarafımdan “Tez yazım kuralları” okunarak dikkatlice hazırlanmış olduğunu ve doğabilecek her türlü olumsuzluktan sorumlu olacağımı kabul ederim.

Öğrencinin imzası
Betül ATMACA